

NOTAT

7. oktober 2026
2026-3549

Høringsnotat om forslag til ændring af lov om planlægning, lov om naturbeskyttelse, byggeloven og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning mv.

Indhold

1. Høringen	3
2. Høringssvarene.....	3
2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget	4
2.2. Ophævelse af mulighed for at udpege udviklingsområder i kystnærhedszonen.....	8
2.3. Udlæg af nye sommerhusområder med op til 2.500 sommerhusgrunde	9
2.3.1. Udlæg af nye sommerhusområder	9
2.3.2. Grønne arealer	11
2.3.3. Øvrige hensyn m.v.	14
2.4. Nye muligheder for helårsturisme	16
2.5. Nye muligheder på små og mellemstore øer i forhold til kystnærhedszonen	22
2.6. Nye muligheder på de 27 små øer i forhold til strandbeskyttelse	27
2.6.1. Planloven	27
2.6.2. Naturbeskyttelsesloven	30
2.7. Mere lokal selvbestemmelse i planloven – kystnærhedszonen	32
2.8. Bedre muligheder for etablering af vinterbadefaciliteter	36

2.8.1. Vinterbadefaciliteter inden for strandbeskyttelseslinjen (MIM)	36
2.8.2. Vinterbadefaciliteter ved søer og åer (MGTP)	38
2.9. Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen mellem havn og by	43
2.10. Ændring af regler for forsøgstilladelser i planlovens § 4 a	47
2.11. Bedre muligheder for glamping i det åbne land	51
2.12. Bedre mulighed for vejboder og gårdbutikker i landzone	54
2.13. Nye muligheder for boliger i det åbne land	56
2.14. Bedre mulighed for udbygning af landsbyer	69
2.15. Bedre mulighed for udnyttelse af overflødiggjorte bygninger	72
2.16. Ophævelse af kravet om strategisk planlægning for bymidter	77
2.17. Planlægning for solenergianlæg	78
2.18. Afværgeforanstaltninger til sikring af fortsat radarovervågning eller radio- og telekommunikation ved etablering af bygninger eller anlæg	79
2.19. Afskaffelse af mulighed for ferie- og fritidsanlæg i støjkonsekvensområder omkring Forsvarets skyde- og øvelsesterræner	82
2.20. Bedre mulighed for etablering af midlertidige studieboliger	84
2.21. Skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler m.v. ..	86
2.21.1. Overordnede bemærkninger	86
2.21.2. Udpegning af fareområder	91
2.21.3. Fastsættelse af sikringsniveauer	105
2.21.4. Lokalplanlægning i udpegede fareområder	119
2.21.5. Krav om sikkerhedsstillelse efter regler i byggeloven 132	
2.21.6. Diverse	133
2.21.7. Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser	140
2.22. Ændring af husdyrbrugloven	143
2.22.1. Overordnede bemærkninger	143
3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet	147
Bilag 1	152
Bilag 2	168

1. Høringen

Udkast til forslag om ændring af lov om planlægning, lov om naturbeskyttelse og byggeloven har i perioden fra den 17. november 2025 – 16. december 2025 været i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Dette udkast til lovforslag blev den 17. november 2025 endvidere sendt til Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 17. november 2025.

Udkast til lovforslag om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., der er udarbejdet af Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd, har i perioden fra den 15. december 2025 – 23. januar 2026 været i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Dette udkast til lovforslag blev den 15. december 2025 endvidere sendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 15. december 2025.

I de vedlagte bilag 1 og 2 fremgår de hørte myndigheder, organisationer m.v.

2. Høringssvarene

I høringsnotatet er de væsentligste synspunkter i de modtagne høringssvar gengivet.

Synspunkter af generel politisk karakter samt forslag og bemærkninger, der ikke vedrører emnerne i udkastet til lovforslag, indgår som udgangspunkt ikke i høringsnotatet.

Ud over de ændringer af lovforslaget, som er angivet i bemærkningerne til høringssvarene nedenfor, er der endvidere foretaget mindre ændringer i lovforslaget, bl.a. af redaktionel og lovteknisk karakter.

De modtagne høringssvar er offentliggjort på Høringsportalen ved lovforslagets fremsættelse.

Det relevante ministeriums bemærkninger til høringssvarene, herunder om der er foretaget ændringer i anledning af høringssvarene, er skrevet med kursiv.

Under pkt. 3 er det opsummeret, hvilke ændringer, der er foretaget i forhold til det udkast, som har været i offentlig høring.

Her omtales også ændringer, som ikke har baggrund i de modtagne høringssvar, men er foretaget på de relevante ministeriers egen foranledning. Herudover er der foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Historiske Huse er generelt bekymret for, at forslaget kan bane vejen for byggeri, som ikke tilpasser sig nøje til natur, landskab og kulturmiljøer, og at forslaget vil medføre ringere beskyttelse af de bevaringsværdige bygninger og generelt fremme nybyggeri i stedet for at bevare.

Mette Mechlenborg og Jesper Ole Jensen anerkender intentionen om at styrke udviklingsmulighederne i landdistrikterne og skabe større fleksibilitet i planlægningen. Det er imidlertid afgørende, at denne udvikling sker på en måde, der fortsat værner om Danmarks kyster, landskaber og det åbne land, som udgør en væsentlig natur- og samfundsmæssig ressource.

Fredericia Kommune (forvaltningen) undrer sig over, at hensynet til landskabsinteresserne skrives mere og mere ud af planloven, selv om landskabsbeskyttelse også er en national interesse i kommuneplanlægningen.

Arkitektforeningen bakker grundlæggende op om, at der bliver skabt bedre betingelser for levedygtige lokalsamfund i landområderne, men opfordrer til, at det sker med respekt for det åbne land og det eksisterende byggede miljø, og at den arkitektoniske kvalitet vægtes højt i de nye tiltag, da disse kvaliteter er afgørende for attraktive og levedygtige lokalsamfund. Foreningen påpeger, at lovforslaget udtrykker en bevægelse væk fra den grundlæggende inddeling af Danmark i tre zoner – byzone, sommerhuszone og landzone – og dermed den klare afgrænsning af det åbne land. Det indebærer en ændring af forståelsen af landzonen som areal til natur og landbrug med stærke begrænsninger på bebyggelse, og det indebærer væsentlige lempelser af kystnærhedszonen.

Landbrug & Fødevarer (L&F) støtter intentionen om at skabe mere liv og udvikling i landdistrikterne, herunder bedre muligheder for omdannelse af eksisterende bygninger til turisme- og erhvervsformål samt den øgede fleksibilitet i den kommunale planlægning. L&F finder det afgørende, at nye planlægnings-redskaber ikke utilsigtet svækker eller skaber barrierer for at udvikle netop de erhverv, der bl.a. skaber aktivitet og beskæftigelse i landdistrikterne, men at der skabes de rigtige rammer for sameksistens mellem forskellige aktiviteter i det åbne land.

Ørsted anerkender intentionen om at skabe bedre udviklingsmuligheder i landdistrikterne og styrke klimatilpasningen. Dog ses en risiko for, at visse bestemmelser kan skabe uforholdsmæssige barrierer for eksisterende og fremtidige industrielle aktiviteter, især i områder med strategisk betydning for produktion og forsyning, ligesom der er risiko for en u hensigtsmæssig ”konkurrence” om arealer og andre materielle goder, når mulighederne for f.eks. boligudvikling og/eller rekreative formål tæt på industri- og erhvervsområder øges.

Danske Havne bemærker generelt, at det ved implementering af konkrete forslag til ændringer i den kommunale planlægning, som konsekvens af dette lovforslag, er vigtigt, at der sker en rettidig inddragelse af relevante og nærtliggende arealforvaltere, især erhvervs-havnene. Danske Havne forstår ambitionen om, at ændringer i kyst- og strandbeskyttelse skal give nye muligheder, bl.a. i yderområder. De konkrete ændringer skal have som forudsætning for godkendelse, at de kan etableres og driftes, uden at begrænse eksisterende erhvervs- og industriaktiviteter eller disses mulighed for fremtidig vækst og udvikling.

KL bemærker generelt, at forslaget omfatter en række justeringer af planloven med henblik på at give meget specifikke muligheder til kommunerne og ofte under forudsætning af, at særlige forhold og omstændigheder skal være opfyldt. KL bakker helt op om, at det kommunale råderum udvides – men nye muligheder bør gives mere generelt, og planloven bør fungere som en rammelov og undgå en meget præcis styring af kommunerne.

By og Land Danmark finder overordnet, at ændringsforslagene vil betyde en ringere beskyttelse af bevaringsværdige bygninger i landzone og ringere beskyttelse af kulturlandskaber i landzone. By og Land Danmark finder, at dette kan lede til en samlet set ringere værdi af det åbne land, både kulturhistorisk og økonomisk.

EjendomDanmark er tilfredse med, at lovforslaget giver kommunerne øgede muligheder for at arbejde mere fleksibelt inden for

planlovens rammer. Den eksisterende bygningsmasse og de lokale markedsvilkår ændrer sig hurtigt, hvilket øger behovet for en planlægning, der i højere grad kan tilpasses aktuelle erhvervs- og anvendelsesbehov.

Landdistrikternes Fællesråd bemærker, at der endelig kommer en gennemgang af planlovsområdet, som i mange år har indskrænket mulighederne for udvikling i landdistrikterne og på nogle områder endda bidraget direkte til den afvikling, der sker steder i landet. Fællesrådet bakker op om de fleste af de konkrete ændringer, der er i dette lovforslag. Fællesrådet mener dog fortsat, at der grundlæggende er behov for en ny planlov og ikke blot konkrete ændringer i den eksisterende. Der er behov for en planlov, der understøtter udvikling de steder i landet, hvor landbrugsarealer skal udtages og omlægges – en planlov, der sikrer udviklingsmuligheder.

Foreningen Frie Bønder Levende Land ser mange gode forslag i udkastet til ændring af planloven.

Landinspektørforeningen har den generelle opfattelse, at hvis Grøn Trepert skal lykkes samtidig med, at der skabes landdistriktsudvikling og foretages klimatilpasning, er der behov for regelforenklign og udvidede udviklingsmuligheder i det åbne land. Samtidig er det foreningens indstilling, at bæredygtig landdistriktsudvikling og klimatilpasning skal ligge inden for et planlægningsmæssigt paradigme, som sikrer lokal deltagelse og forankring samt en mere helhedsorienteret udvikling og arealanvendelse.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bemærker, at lovforslaget omfatter en lang række ændringer af planloven med forringelse af planlægningen i kystområderne og med mulighed for ny spredt bebyggelse i det åbne land, hvilket strider med formålet for planlægningen i landzone. DN mener, at flere af de nye ændringer vil have væsentlige, negative konsekvenser for natur og landskaber. Der er dog også nogle positive tiltag i forslaget, bl.a. at staten vil kortlægge fareområder, f.eks. områder med risiko for oversvømmelse, som forpligter kommunerne til at udarbejde kommuneplanrammer med sikring af afværgetiltag.

Bornholms Regionskommune finder generelt, at der er flere gode ændringer i lovforslaget.

Aarhus Kommune – Teknik og Miljø bemærker, at planlovsændringerne, der giver øgede muligheder i kystnærhedszonen, kommer til at gælde alle kommuner og ikke kun landdistrikter. Ændringerne vil dermed medføre et øget pres for aktiviteter og byudvikling

nær kysten i kommuner, som i forvejen oplever et stort pres på arealressourcen – heriblandt Aarhus Kommune. Kommunen foreslår, at lovændringerne gøres mere målrettede til kun at omhandle landdistrikterne.

Teleindustrien (TI) bemærker, at lovforslagets ambition om at forbedre mulighederne for udvikling i landdistrikterne passer godt sammen med indholdet af teleaftalen af 26. juni 2025. TI ser positivt på, at rammerne for udvikling i kystnære områder, i landsbyer og på de små og mellemstore øer forbedres ved at give mere fleksibilitet i planlægningen. I den forbindelse bør det sikres, at etablering af digital infrastruktur fremmes i disse områder for at understøtte den ønskede lokale udvikling.

Danske Destinationer hilser det foreslåede lovforslag velkomment og støtter intentionen om at styrke udviklings-, bosætnings- og turismemulighederne i landdistrikter, kystområder, øer og mindre bysamfund. Lovforslaget en unik chance for at fremme en mere differentieret, bæredygtig og levende turisme- og oplevelsesstruktur i Danmark – med fordele for lokal økonomi, bosætning, natur og samfund.

Friluftsrådet bemærker, at Danmark er blandt verdens mest intensivt udnyttede lande, og derfor har vi fået Grøn Trepert. Aftalen om den grønne trepart, hvor der skal skabes plads til mere natur, ses nærmest ikke afspejlet i lovforslaget, som går den modsatte vej ved at inddrage arealer til mere byggeri. Centrale principper i planloven, der gennem årtier har sikret en balanceret udvikling og en klar adskillelse mellem by og land og en friholdelse af kysterne for byggeri, svækkes (igen), og aftalen tilsidesætter det akutte behov for at beskytte natur, miljø og landskaber og rekreative interesser bedre. Friluftsrådet foreslår, at lovforslaget revideres grundlæggende, så der ikke kun er fokus på kortsigtede økonomiske gevinster men derimod en helhedsorienteret, ambitiøs og bæredygtig udvikling af Danmark, hvor friluftsliv, natur, klima, landskab og folkesundhed sikres for fremtiden.

Camping Outdoor Danmark ser positivt på lovforslagets overordnede intention om at skabe større fleksibilitet og udviklingsmuligheder for turisme i land- og kystområder. Det er vigtigt at understøtte både bæredygtig turisme og erhvervsudvikling i hele landet. Det understreges dog, at lempelser og særordninger ikke må blive konkurrenceforvridende ved primært at tilgodese nye aktører eller bestemte geografiske områder. Det er afgørende, at eksisterende turismevirksomheder, herunder campingpladser i kystnærhedszonen også får adgang til de nye muligheder.

Faxe Kommune – Center for Teknik og Miljø anerkender behovet for udvikling i både byer, landdistrikter og kystområder, men lovforslaget indebærer en række fundamentale ændringer af planlovens værktøjer og formål, som kan få vidtrækkende konsekvenser.

Syddansk Universitet (SDU) bemærker, at forslaget rummer vidtgående lempelser af nogle af planlovens historiske og paradigmatiske principper. I en international sammenhæng går den danske planlov for at være en af de mest fremsynede, og dette risikeres sat over styr. Forslaget lægger op til en underminering af bærende principper i dansk planlægning.

Vordingborg Kommune finder, at det udsendte udkast til lovforslag vil være et positivt bidrag til udviklingsmulighederne i en landdistriktskommune som Vordingborg. Den kommunale mulighed for tilrettelæggelse af den fysiske planlægning øges, hvilket er positivt, da lokalkendskabet er afgørende i forhold til den lokale udviklingsretning.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

De ovennævnte generelle bemærkninger giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.2. Ophævelse af mulighed for at udpege udviklingsområder i kystnærhedszonen

Ringkøbing-Skjern Kommune (forvaltningen) kvitterer positivt for, at lovforslaget rummer en række forbedringer, der imødekommer ønsker, som blandt andre Ringkøbing-Skjern Kommune har fremført, herunder generel åbning for en række aktiviteter i kystnærhedszonen og den tilhørende ophævelse af muligheden for at udpege udviklingsområder i kystnærhedszonen.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) påpeger, og finder det problematisk, at lovforslaget indeholder en række tiltag, der vil udvande formålet med kystnærhedszonen i en sådan grad, at muligheden for at udpege udviklingsområder, der ellers udgjorde en særlig mulighed for at bygge og udvikle i kystnærhedszonen, foreslås afskaffet.

Foreningen af Byplanlæggere (FAB) anfører, at ophævelsen af adgangen til at udpege udviklingsområder i kystnærhedszonen indebærer en øget decentralisering af planlægningskompetencen, hvilket kan styrke den lokale handlefrihed, men samtidig rejser

spørgsmål om, hvordan der sikres en samlet national styring og ensartet praksis i kystnærhedszonen.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det er i udkastet til lovforslag oplyst, at den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. indeholder en række initiativer med fokus på nye muligheder for udvikling i kystnærhedszonen uden for udviklingsområderne, og at de pågældende initiativer efter ministeriets vurdering i vidt omfang vil reducere behovet for udpegningsområder i kystnærhedszonen.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.3. Udlæg af nye sommerhusområder med op til 2.500 sommerhusgrunde

2.3.1. Udlæg af nye sommerhusområder

Landdistrikternes Fællesråd, Danske Destinationer, Dansk Erhverv, Kommunernes Landsforening (KL), Feriehusudlejernes Brancheforening og Ringkøbing-Skjern Kommune (administrationen) bakker generelt op om, at kommunerne får mulighed for at udlægge nye sommerhusområder i kystnærhedszonen.

Modsat finder **Danmarks Naturfredningsforening, Foreningen af byplanlæggere og Arkitektforeningen** det problematisk, at der udlægges nye sommerhuse med mulighed for at de udlægges indenfor kystnærhedszonen. **Akademirådet** finder det bekymrende, at lovforslaget lægger op til at muliggøre udlægning af nye sommerhusområder i kystnærhedszonen og bemærker, at øget turisme behøver ikke at være lig med mere byggeri i uberørt natur; det bør i stedet baseres på kvalitet, bæredygtighed og naturoplevelser i eksisterende rammer. **Syddansk Universitet** mener generelt, at der bør lægges låg på etablering af nye sommerhuse i kystnærhedszonen, og at man i stedet bør overveje planlægning af feriefaciliteter i nye formater og med andre end de sædvanlige beliggenheder og oplevelseskvaliteter.

Arkitektskolen Aarhus anbefaler, at der udarbejdes egentlige konkrete og bindende landskabsplaner for arealerne og bemærker, at en faglig stillingtagen til kystens landskabsværdi gennem en konkret landskabsplan vil være det relevante medium for at vurdere, om udlægget er i overensstemmelse med de nationale interesser i

landskabsbeskyttelsen generelt og beskyttelsen af kystlandskaberne specifikt.

Foreningen af byplanlæggere mener, at en nettoforøgelse af sommerhusarealer tæt på kysten kan øge presset på landskab, natur og offentlig adgang. Det bør iflg. foreningen overvejes, om der bør stilles skærpede krav til placering, landskabelig indpasning og sammenhæng med eksisterende bebyggelse.

Friluftsrådet er bekymret for ordningen om udlæg af nye sommerhusområder, men finder det positivt, at der ikke vil kunne udlægges nye sommerhusgrunde inden for naturområder beskyttet af naturbeskyttelsesloven eller strandbeskyttelseslinjen, i klitfredede områder eller områder med særlige landskabsinteresser og naturbeskyttelsesinteresser.

Varde Kommune (forvaltningen) gør opmærksom på, at det skal være muligt at ansøge om etablering af et nyt sommerhusområde i et bevaringsværdigt landskab, når en konkret vurdering af de landskabelige forhold viser, at projektet ikke er i strid med væsentlige nationale interesser.

Friluftsrådet for Sydfyn anfører, at en eventuel kommende planændring skal indeholde utvetydige krav om, at der anlægges nye offentligt tilgængelige adgangsforhold til skov, kyst og til alle de naturarealtyper, der er omtalt i naturbeskyttelsesloven.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Med henblik på udmøntning af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. indeholder lovforslaget et forslag om, at by-, land- og transportministeren efter ansøgning fra kommunalbestyrelser kan fastsætte regler, der giver kommunalbestyrelserne, mulighed for ved lokalplan at udlægge yderligere nye sommerhusområder i kystnærhedszonen inden for en ramme på højst 2.500 nye sommerhusgrunde. Det følger af den foreslåede bestemmelse, at udlæg af sommerhusområder skal ske i overensstemmelse med de samme forhold, som gør sig gældende efter den eksisterende ordning om udlæg af nye sommerhusområder i kystnærhedszonen, men uden krav om tilbageførsel af ubebyggede sommerhusgrunde til landzone.

Når udlæg af nye sommerhusområder skal ske i overensstemmelse med de forhold, der gør sig gældende efter den eksisterende ordning, så betyder det bl.a., at offentlighedens adgang til kysten skal sikres og udbygges, således at både borgere og turister også

fremadrettet kan have glæde af de åbne kyster, jf. planlovens § 5 b, stk. 4, nr. 3. Det betyder også, at der ikke kan udlægges nye sommerhusgrunde inden for naturområder beskyttet af naturbeskyttelsesloven eller strandbeskyttelseslinjen eller i klitfredede områder, jf. planlovens § 5 b, stk. 4, nr. 4, samt at nye sommerhusområder skal placeres uden for områder med særlige landskabsinteresser og naturbeskyttelsesinteresser og ikke må være i strid med væsentlige nationale interesser, jf. planlovens § 5 b, stk. 4, nr. 5. Disse krav vil bl.a. indebære en begrænsning i muligheden for at udlægge naturarealer til henholdsvis sommerhusgrunde og sommerhusområder.

Med planlovens § 5 b, stk. 4, nr. 5, begrænses muligheden for at udlægge nye sommerhusområder endvidere i forhold til arealer med særlige landskabsinteresser. For at sikre, at der er taget højde for dette ved placeringen af sommerhusområderne, har kommunerne i forbindelse med den seneste ansøgningsrunde for hvert delområde foretaget en vurdering af de særlige landskabsinteresser. Sommerhusområderne vil efter planlovens § 5 b, stk. 4, nr. 1, endvidere skulle placeres i tilknytning til eksisterende eller planlagte bysamfund, feriecentre eller sommerhusområder. By-, Land- og Transportministeriet er enig i, at det vil påvirke kystlandskabet, at der udlægges nye sommerhusområder inden for kystnærhedszonen, men det er samtidig ministeriets opfattelse, at de nævnte krav vil virke begrænsende for påvirkningen, herunder i forhold til en fragmentering af kystlandskabet.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.3.2. Grønne arealer

Landdistrikternes Fællesråd mener, at forslaget rammer balancen mellem hhv. natur- og udviklingshensyn ved at stille krav om, at der ved udlægning af nye sommerhusområder skal etableres grønne arealer i tilsvarende omfang. **Dansk Erhverv** mener i lighed hermed, at kravet om etablering af grønne arealer kan bidrage til højere kvalitet og attraktivitet i nye områder. Det er dog afgørende, at kravene administreres proportionelt og smidigt, så de understøtter udvikling frem for at blive en barriere for realisering af projekter – særligt i kommuner med begrænset udviklingskapacitet. **Danske Destinationer** og **Feriehusudlejernes Brancheforening** finder det endvidere positivt, at der ved udlægning af nye sommerhusområder skal etableres grønne områder i tilsvarende omfang.

Arkitektforeningen bakker ligeledes op om, at der i tilknytning til sommerhusområder skal udlægges grønne områder med et areal

tilsvarende det udlagte sommerhusområde. Arkitektforeningen opfordrer til, at der tænkes i sammenhængende planlægning, og at der stilles krav om, at de grønne arealer etableres i tilknytning til eksisterende naturområder. Foreningen opfordrer dog til, at der er større ambitioner for naturskabelsen end, at ”naturkvaliteten af de grønne arealer vil svare til eller overstige naturkvaliteten af de arealer, der udlægges til sommerhusområder.” **Foreningen af byplanlæggere** mener ligeledes, at det bør overvejes, om der skal stilles skærpede krav til de grønne arealers reelle funktion og kvalitet.

Arkitektskolen Aarhus anbefaler, at kravet til kommunernes redegørelse for de grønne arealer i forbindelse med ansøgning om mulighed for udlæg af nye sommerhusområder erstattes af konkrete og bindende landskabsplaner for disse arealer. Endvidere anbefales det, at de ’grønne arealer’ bliver en del af lokalplanerne, og at etableringen af de grønne arealer bliver beskrevet som betingelser for ibrugtagning af sommerhusarealerne jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 14.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder det positivt, at der udlægges grønne områder, men lovforslagets ordlyd insinuerer iflg. DN, at der kan udlægges sommerhusområder, hvor der i forvejen er natur, hvilket er stærkt kritisabelt. DN påpeger, at nye sommerhusområder ikke skal ligge i eksisterende naturområder. Derudover påpeger DN, at der med ordlyden ”kan udvikles naturværdier” ikke er et egentligt krav til kommunerne om at sikre ny natur omkring sommerhusområderne, hvilket er ærgerligt.

Haderslev Kommune og **Varde Kommune** (forvaltningen) ønsker en præcisering af kravet om udlæg af tilsvarende arealer med naturpotentialer. Varde Kommune bemærker i den sammenhæng, at imødekommelse af ønsket om at skabe højere naturindhold kunne ske ved f.eks. at udlægge områder uden for det ansøgte sommerhusområde, som på sigt kan skabe bedre og mere sammenhængende natur. **Landbrug & Fødevarer (L&F)** finder det uklart, om de grønne arealer vil blive placeret mellem sommerhusene og klassificeret som sommerhusområde – eller som ”buffer” mod evt. by eller landbrugsjord og klassificeret som rekreativt areal. L&F ønsker det tilføjet i lovforslagets bemærkninger, at de grønne arealer ikke udlægges som rekreative arealer, da rekreative arealer bl.a. afkaster lugtgenekrav til husdyrbrug.

KL spørger, om der vil være krav til, hvor langt fra det konkrete sommerhusområde det påkrævede naturområde skal etableres. KL finder det endvidere uklart, hvordan kommunerne kan sikre realiseringen af naturområdet, der skal etableres og efterspørger en

nærmere beskrivelse af, hvilke lovmæssige muligheder kommunerne har for at sikre realiseringen.

Syddansk Universitet bemærker, at forslaget om udlæg af grønne arealer vil skabe store problemer, når det skal implementeres i de sædvanlige grundejersamarbejdsstrukturer i sommerhusområderne.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at den enkelte kommunalbestyrelse skal sikre, at der i tilknytning til hvert sommerhusområde etableres grønne arealer i et omfang, der mindst svarer til sommerhusområdets areal. En kommune vil i forbindelse med dens ansøgning skulle redegøre for, hvordan kommunen vil sikre, at der i tilknytning til sommerhusområdet etableres grønne arealer af den påkrævede størrelse, og at der på arealerne kan udvikles naturværdier. Der bør efter By-, Land- og Transportministeriets opfattelse ikke angives én bestemt metode til, hvordan kommunerne kan sikre etablering af de grønne arealer. Kommunerne bør have fleksibilitet til at vælge den model, der passer bedst for den enkelte kommune eller det enkelte område. En kommune vil f.eks. kunne sikre etablering af de grønne arealer ved en samlet planlægning for sommerhusområde og de tilknyttede grønne arealer, hvor der fastsættes bestemmelser om tilvejebringelse af grønne arealer som betingelse for ibrugtagen af ny bebyggelse, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 14.

Det fremgår af lovforslaget, at kommunerne i deres ansøgninger skal redegøre for, hvordan det sikres, at der på de grønne arealer kan udvikles naturværdier – med den konsekvens, at naturkvaliteten af de grønne arealer "vil svare til eller overstige naturkvaliteten af de arealer, der udlægges til sommerhusområder". I anledning af høringsvaret fra DN er det tydeliggjort, at dette ikke betyder, at de begrænsninger for udlæg af nye sommerhusgrunde og -områder inden for naturområder m.v., der følger af § 5 b, stk. 4, nr. 4 og 5, er fraveget.

De grønne arealer skal etableres i tilknytning til udlagte sommerhusområder, hvilket vil indebære, at disse i udgangspunktet vil skulle placeres i umiddelbar sammenhæng med sommerhusområdet. Arealerne vil herunder efter omstændighederne kunne placeres som mere integrerede arealer i sommerhusområdet. Lokale forhold som f.eks. eksisterende infrastruktur og natur- og landskabsforhold vil kunne begrunde en placering af de grønne arealer, der ikke er i umiddelbar sammenhæng med sommerhusområdet, men som dog fortsat vil skulle være inden for samme geografiske

område som dette. Kommunerne vil derfor – f.eks. med henblik på at kunne skabe sammenhængende naturområder – kunne fravige kravet om, at arealerne skal etableres i tilknytning til udlagte sommerhusområder.

I anledning af høringssvaret fra L&F er det præciseret i lovforslagets bemærkninger, at en placering af de grønne arealer i umiddelbar sammenhæng med sommerhusområdet vil være det klare udgangspunkt i den foreslåede ordning, og at kommunerne kun undtagelsesvist vil kunne fravige dette krav.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at kommunalbestyrelsen ikke nødvendigvis vil tage initiativ til en etablering af grønne arealer, der vil give disse status som lokalplanlagte rekreative arealer med tilhørende lugtgenekrav efter husdyrreguleringen. Det bemærkes herved også, at kommunens oplysninger om den påtænkte etablering af grønne arealer vil indgå i ministerens samlede vurdering af, om ansøgningen skal imødekommes.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen vil forud for en kommende ansøgningsrunde udarbejde opdateret vejledningsmateriale til brug for kommunernes ansøgninger. Vejledningsmaterialet vil også adressere kravet om etablering af grønne arealer.

De ovennævnte bemærkninger fra høringssparter giver ikke i øvrigt anledning til ændringer af lovforslaget.

2.3.3. Øvrige hensyn m.v.

Landdistrikternes Fællesråd mener, at fordelingen af sommerhusene til de respektive kommuner bør tilgodese turismens store betydning og potentialer i landdistriktskommunerne, især når det gælder ø-, yder- og landkommunerne.

Varde Kommune (forvaltningen) opfordrer til, at vurderingen af kommunernes behov for økonomisk vækst og udvikling sker med udgangspunkt i lokalområder og nærliggende byer – ikke alene på kommunalt niveau.

Gribskov Kommune opfordrer til, at det gøres eksplicit, at den nye bestemmelse om udlæg af nye sommerhusområder i kystnærhedszonen også gælder i hovedstadsområdet, eller at der tages stilling til, om Fingerplanens § 3, stk. 1, nr. 5, skal gælde for alle hovedstadens kommuner.

Landbrug og Fødevarer (L&F) gør opmærksom på, at der i planlægningen for nye sommerhusgrunde skal tages højde for den

nærliggende landbrugsproduktion, så nye sommerhusområder ikke udlægges i områder, hvor der kan opstå konflikter med den lokale landbrugsproduktion. L&F har tidligere oplevet en sag, hvor der blev udlagt et sommerhusområde inden for lugtgeneafstanden til et eksisterende husdyrbrug og bemærker, at geneforholdene bør være afklaret og håndteret inden landsplandirektiv om udlæg af sommerhusområder udstedes. L&F anmoder derfor om, at der iværksættes bestemmelser der, ligesom §15 b, sikrer, at sommerhuse ikke udlægges i områder, der er belastet af lugt eller støj. Kommuneplaner bør tage højde for lugt og støjbelastede områder på lige fod med lokalplaner.

Danske Havne bemærker, at nye sommerhusområder skal placeres så langt væk fra erhvervshavne, at der ikke på et senere tidspunkt kan opstå konflikter ift. erhvervshavnen angående f.eks. støj, lys, lugt eller lignende. Her skal havnens udviklingsplaner inddrages.

Camping Outdoor Danmark bemærker, at en målrettet udlægning af op til 2.500 nye sommerhusgrunde i kystnærhedszonen risikerer at favorisere én overnatningsform frem for andre. Derfor bør der tilsvarende udpeges en række udviklingsprojekter for eksisterende campingpladser samt udpeges nye områder for camping med en størrelse, der muliggør, at der kan drives en økonomisk rentabel turismevirksomhed.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Kommunerne skal i kommuneplanstrategien beskrive, hvordan de nye sommerhusgrunde kan understøtte vækst og udvikling lokalt, jf. planlovens § 5 b, stk. 4, nr. 6. Der kan efter bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2016-17 (1. samling), tillæg A, L 121 som fremsat, side 60, eksempelvis lægges vægt på et turistmæssigt potentiale i kraft af nærhed til større turismedestinationer, hvor nye attraktive sommerhusområder vil komme til at indgå i et samlet turistopland med anlæg, faciliteter og aktiviteter, der tilsammen kan opfylde moderne turisters behov og ønsker. Det kan være med til at udvikle eksisterende turistdestinationer, der oplever, at udbuddet af feriehuse til udlejning ikke kan dække efterspørgslen. Det følger endvidere af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, at ved vurdering af kommunernes ansøgninger om mulighed for udlæg af nye sommerhusområder, vil ministeren også skulle lægge vægt på kommunernes behov for økonomisk vækst og udvikling, således at sommerhusområderne vil blive tilført de kommuner, der har størst behov. Det er som følge heraf By-, Land- og Transportministeriets opfattelse, at der i forbindelse med vurderinger af ansøgninger både kan lægges vægt på vækst-

og udviklingsmuligheder og -behov helt lokalt og på kommunalt plan.

Der vil - under hensyntagen til bl.a. disse hensyn og efter omstændighederne i øvrigt - også kunne fastsættes regler, der muliggør udlæg af nye sommerhusområder i kystnærhedszonen i hovedstadsområdet. Spørgsmålet om fravigelse af Fingerplanens § 3, stk. 1, nr. 5, hvoraf det følger, at der ikke må udlægges nye sommerhusområder i hovedstadsområdet, vil blive behandlet i forbindelse med den igangværende revision af Fingerplanen.

Det gælder generelt, at der ved planlægning bør tages hensyn til, om der ved den fremtidige anvendelse kan ske en forringelse af drifts- og udviklingsmuligheder for omkringliggende erhverv, herunder husdyrbrug. En kommune skal derfor også allerede i forbindelse med ansøgning om mulighed for at udlægge et nyt sommerhusområde med tilknyttede grønne arealer vurdere, om dette vil begrænse udviklingsmuligheder for f.eks. omkringliggende husdyrbrug.

Det bemærkes i øvrigt, at nye sommerhusområder ikke må være i strid med væsentlige nationale interesser. Det er bl.a. en national interesse at sikre vækst- og udviklingsmuligheder for eksisterende husdyrbrug, der drives som produktionslandbrug samt at den kommunale planlægning tager hensyn til landets erhvervshavne, herunder adgangsinfrastrukturen i form af veje, jernbaner, rørledninger m.v.

Den foreslåede ordning vedrører udlægning af nye sommerhusområder. Der er ikke med ordningen lagt op til tilsvarende og konkrete udviklingsmuligheder for eksisterende campingpladser i kystnærhedszonen.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.4. Nye muligheder for helårsturisme

Aarhus Kommune – Teknik og Miljø anfører, at forslaget vil komme til at gælde alle kommuner i kystnærhedszonen og ikke kun landdistrikter. Lovændring vil dermed medføre et øget pres for aktiviteter og byudvikling nær kysten i kommuner, som i forvejen oplever et stort pres på arealressourcen – heriblandt Aarhus Kommune. Aarhus Kommune foreslår, at forslaget gøres mere målrettet til kun at omhandle landdistrikter. Aarhus Kommune bakker op om at fastholde kravet om turismepolitik i forbindelse med øget

mulighed for omdannelse af overflødiggjorte bygninger til diverse helårsturisme.

Arkitektforeningen bakker op om, at kommunerne får mulighed for at planlægge for ændret anvendelse af eksisterende overflødiggjorte bygninger i kystnærhedszonen til turismemæssige formål, idet det kan bidrage til anvendelse og forskønnelse af den eksisterende bygningsmasse. Arkitektforeningen gør opmærksom på, at ændret anvendelse af bygninger kan medføre behov for investeringer i infrastruktur (vand, kloak, el, internet, veje mv.). Da planloven (jf. § 1) tilsigter, at udvikling i hele landet og i de enkelte kommuner og lokalsamfund sker ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering, bør der være proportionalitet i de offentlige investeringer i blandt andet infrastruktur, som øget erhverv, herunder turismeerhverv, i landzonen vil medføre.

Bornholms Regionskommune bemærker, at regionskommunen opfatter forslaget således, at f.eks. overflødiggjorte bygninger hos nedlagte minkfarme og andre landbrugsejendomme er omfattet af bestemmelsen, og at disse kan omdannes til mindre overnatningssteder. Regionskommunen foreslår, at det præciseres hvad der forstås ved mindre overnatningssteder, dvs. om der er en max grænse, eller om der kan sættes lidt flere ord på, hvad der forstås ved mindre. Regionskommunen foreslår derudover, at ”mindre udvidelser” ikke kun omfatter udvidelser af de konkrete overflødiggjorte bygninger, men at der gives mulighed for, at der kan laves ”mindre udvidelser” ved siden af de overflødiggjorte bygninger. Dvs. at omfanget er det samme, men at det ikke behøver at være en udvidelse af selve den overflødiggjorte bygning. Dette vil give lidt mere fleksibilitet. Ville campingvogne f.eks. være en mulighed i forhold til mindre udvidelser. Regionskommunen vil i forlængelse af dette også gerne foreslå, at det præciseres, hvad der forstås ved ”mindre udvidelser.”

Camping Outdoor Danmark støtter den foreslåede lempelse, som giver mulighed for at anvende overflødiggjorte bygninger til turismeformål uden krav om, at der skal planlægges for et ferieområde. Det er et vigtigt skridt mod mere bæredygtig og lokal forankret turismeudvikling. Camping Outdoor Danmark bemærker, at eksisterende campingpladser ikke automatisk kan benytte den nye mulighed for mindre turismeerhverv til at udnytte egne eller nærliggende overflødiggjorte bygninger; f.eks. til nye faciliteter, aktiviteter eller overnatningsformer fordi de i praksis allerede er reguleret som campingpladser og derfor er underlagt campingreglementet og særskilte bestemmelser. Det betyder, at campingpladser i dag kan være forhindret i at genanvende eksisterende bygningsmasse på deres

arealer, medmindre der sker planlægning for en egentlig ferieområ-
deudvikling. Camping Outdoor anbefaler, at lovforslaget justeres el-
ler præciseres, så eksisterende campingpladser også får adgang til
de nye planlægningsmuligheder for overflødiggjorte bygninger;
uden krav om at skulle udpeges som nye ferieområder. Det er vigtigt
for campingpladserne, at udstykning og indretning til ferielejlighede-
r også skal gælde for ikke-landbrugsbygninger. De overflødige
bygninger skal kunne anvendes til ferielejligheder – enten til udlej-
ning af campingpladsen eller til at udstykkes og sælges som ejer-fe-
rielejligheder. Det vil skabe lige vilkår mellem nye og eksisterende
turismeaktører.

Danmarks Frie AutoCampere ser meget positivt på aftalens og
lovforslagets tekster om, at kommunerne efter sammenhængende
turistpolitiske overvejelser får nye muligheder for at udvikle helårs-
turismen gennem ændring eller ombygning af eksisterende, overflø-
diggjorte bygninger med kystnær placering til turismeformål. Dan-
marks Frie AutoCampere antager, at både aftalen om planloven og
udkastet til lovforslaget omfatter såvel bygningerne som deres ma-
trikler. Dette for at muliggøre de i lovforslaget nævnte eksempler på
mindre turismeerhverv: Mindre overnatningssteder, restauratio-
ner, cafeer, minigolfbaner, kur- og wellnesscentre, gocartbaner, ud-
stillingslokaler og museer mv. under forudsætning af, at planlæg-
ningen ikke indebærer egentlig byudvikling.

Danske Destinationer bemærker, at lovforslaget styrker udvik-
lingsmuligheder og turismepotentialet. Ved at lempe reglerne i
landzone og kystnærhedszonen skabes bedre muligheder for at om-
danne overflødiggjorte bygninger til attraktive turisme- og service-
funktioner. Med mere fleksible regler for nybyggeri og omdannelse
af eksisterende bygninger, får kommunerne bedre forudsætninger
for at fremme bosætning, tiltrække familier og erhvervsdrivende –
hvilket kan understøtte et bredere udbud af turisme-, service- og
overnatningstilbud. Da lovforslaget åbner op for fleksibilitet om-
kring omdannelse til turismeerhverv og overnatning, skabes der re-
elle muligheder for at udvikle natur- og kystbaserede oplevelsesde-
stationer, ferie- og fritidsområder, øget lokal service og en mere
varieret turisme- og oplevelsesstruktur.

Dansk Erhverv ser overordnet positivt på lovforslaget i et turis-
meperspektiv. Forslaget rummer forbedringer af rammevilkårene
for turismen i kyst- og landdistrikter, hvor turismen er et centralt
erhvervsgrundlag for byer og lokalsamfund. Turismeerhvervet bi-
drager i betydelig grad til lokal beskæftigelse, investeringer, bosæt-
ning og sammenhængskraft. Det er derfor afgørende, at planlovgiv-
ningen giver kommunerne tilstrækkelig fleksibilitet til at

understøtte en bæredygtig, helårsbåret og konkurrencedygtig turismeudvikling – inden for klare, forudsigelige og administrerbare rammer. Dansk Erhverv vurderer, at de foreslåede lempelser i mulighederne for at anvende overflødiggjorte bygninger til mindre turismeerhverv er et vigtigt skridt. Ændringerne kan bidrage til et mere varieret udbud af overnatnings-, oplevelses- og servicekoncepter og understøtte helårsturisme – herunder i områder, hvor nye investeringer ellers kan være vanskelige at realisere. Det er centralt, at de nye rammer udmøntes i klare og operationelle regler, så kommunal planlægning og sagsbehandling ikke udvikler sig forskelligt på tværs af landet. Uens praksis kan skabe usikkerhed og forsinke lokale investeringer. Lovforslagets forbedringer af kommunernes muligheder for at planlægge for helårsturismeprojekter er særligt vigtige. Helårsturisme skaber mere stabile arbejdspladser, øger lokal efterspørgsel året rundt og bidrager til mere robuste lokalsamfund. Dansk Erhverv anbefaler, at implementeringen af lovforslaget tydeligt understøtter langsigtede rammer, som giver virksomheder incitament og sikkerhed til at investere i helårskoncepter.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) anfører, at genanvendelse af eksisterende bygningsmasse frem for at bygge nyt som udgangspunkt er en god ting set ud fra et ressourcelperspektiv. DN er derfor positiv i forhold til ændret anvendelse af den eksisterende bygningsmasse, når bygningerne uden større ændringer kan bruges til det nye formål. DN finder det dog bekymrende, at der med den foreslåede lovændring gives videre muligheder for at anvende overflødiggjorte bygninger til nye formål. De foreslåede anvendelser vil i mange tilfælde kræve væsentlige om- og tilbygninger, som kan ændre bygningernes karakter betydeligt. Samtidig findes der i dag en umiddelbart gældende ret i planloven til at udvide etablerede virksomheder op til 500 m² uden en landzonetilladelse. Det vil potentielt blive store virksomheder, der kan etableres, uden at der foretages en konkret vurdering af hensigtsmæssigheden af placering og aktiviteter, både i forhold til f.eks. forsyning og infrastruktur, men også i forhold til påvirkningen af omkringliggende natur og landskaber. At det nu også bliver muligt inden for kystnærhedszonen, hvor hensynet til vores kystnære landskaber burde tillægges særlig vægt, er endnu mere problematisk. DN er bekymret over forslaget, fordi flere af de nævnte erhverv kan kræve særlige hensyn til miljøet. F.eks. nævnes gokartbaner, minigolf, restaurationer og wellnesscentre. Der kan være behov for særlige udledninger af klorholdigt spildevand, forøgede mængder affald og risiko for læk af benzinprodukter mm. Der stilles ingen krav om anvendelsen af udearealer hvilket også er bekymrende, da wellnesscentre, minigolfanlæg eller restauranter ofte vil kræve udearealer til p-anlæg, servering, ophold og lignende.

Feriehusudlejernes Brancheforening er tilfreds med, at der gives mulighed for at anvende overflødiggjorte bygninger til mindre turismeerhverv, ligesom vi ser positivt på de bedre muligheder for vinterbadefaciliteter. Det vil medvirke til at øge attraktionen ved at holde ferie i vinterhalvåret og dermed give forøget sæsonspredning.

Foreningen af Byplanlæggere er positive over for de nye muligheder for ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger til mindre turismeerhverv, idet de understøtter genanvendelse af eksisterende bygningsmasse og kan bidrage til lokal udvikling uden yderligere arealforbrug. Dette mindsker også Co2, når der satses på genanvendelsesprincipper.

Friluftsrådet er kritisk over for forslaget og anfører, at forslaget vil kunne medføre tab af offentlighedens adgangsmuligheder, tab af biodiversitet, spredt bebyggelse, fragmentering af landskaber og færre sammenhængende naturområder. Det medfører mere privatisering af de arealer, som ellers har været tilgængelige for en bred del af landets borgere, og som samtidig har sikret offentlighedens adgang til naturen. Dertil kommer, at hvis der er tale om eksisterende bygningsmasser, må indretning til erhverv, boliger, turisterhverv m.v. forventes at medføre nye behov i form af yderligere byggeri og anlæg, der understøtter de nye tiltag. Friluftsrådet anbefaler, at lovforslaget ændres, så reglerne for byggeri i kystnære områder skærpes i stedet for at øges, og at muligheden for at meddele landzone-tilladelse til indretning af overflødiggjorte bygninger til f.eks. turismeerhverv fjernes.

Kim Fournais støtter forslaget.

KL er positiv over for de bedre muligheder for udviklingen af kystturisme.

Landbrug & Fødevarer (L&F) anfører, at det skal sikres, at hvis overflødiggjorte bygninger i landzonen tages i brug, så skal disse ikke kunne afkaste lugtgene- eller støjkrav til husdyrbrug. Det kan potentielt skabe konflikt i et lokalområde, hvis nogen ønsker mere liv ved udnytte en overflødiggjort bygning, der kan true et husdyrbrugs eksistens, som er basis for flere lokale arbejdspladser. L&F kan således kun støtte op om forslaget, hvis sådan en ibrugtagning kan sameksistere med lokale husdyrbrug, så det ene ikke sker på bekostning af det andet. Alternativt skal der ske en justering af reglerne for husdyrbrug, så efterfølgende planlægning ikke forringer produktionsvilkårene.

Landdistrikternes Fællesråd mener, at det er positivt, at der gives bedre muligheder for at planlægge for ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger til turismeerhverv. Landdistrikternes Fællesråd er uforstående overfor, hvorfor det kun er turismeerhverv, der er medtaget i forslaget. Landdistrikternes Fællesråd mener, at overflødiggjorte bygninger skal kunne skifte anvendelse til det, der ønskes lokalt. Det kan også være bofællesskaber, kontorfællesskaber (co-work-miljøer) eller andet – her mener vi ikke, at loven skal begrænse udviklingsmulighederne.

Morsø Kommune finder det er positivt, at der arbejdes på at forbedre udviklingsmulighederne i kystnærhedszonen og dermed forbedre mulighederne for at udvikle kyst- og naturturismen og det rekreative liv i kystnærhedszonen. Det er desuden positivt, at der gives bedre muligheder for at udnytte overflødiggjorte bygninger i landzonen, så eksisterende bygningsmasser fortsat kan finde anvendelser til gavn for de lokale udviklingsmuligheder.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det fremgår af udkastet til lovforslag, at det fremgår af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv., at turismen er et erhverv, der kan bidrage til vækst og udvikling også uden for de større byer, idet kyst- og naturturisme bl.a. er grundlaget for mange arbejdspladser. Det fremgår også af aftalen, at flere kommuner har tilkendegivet et ønske om at kunne planlægge for ændret anvendelse af eksisterende overflødiggjorte bygninger i kystnærhedszonen til turismemæssige formål, uanset at bygningerne ikke ligger i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser. Det kan f.eks. være planlægning for nedlagte skoler, institutioner, fabrikker, landbrugsejendomme m.m., som kommunerne ønsker at omdanne til ferie- og fritidsformål.

Det fremgår af udkastet til lovforslag, at kommunerne kan planlægge for ændret anvendelse, ombygninger og mindre udvidelser af eksisterende overflødiggjorte bygninger til mindre turismeerhverv. Ved mindre turismeerhverv forstås f.eks. mindre overnatningssteder, restaurationer, cafeer, minigolfbaner, kur- og wellnesscentre, gokartbaner, udstillingslokaler og museer, og det forudsættes, at planlægningen ikke udgør byudvikling.

Det gælder generelt, at der ved planlægning bør tages hensyn til, om der ved den fremtidige anvendelse kan ske en forringelse af drifts- og udviklingsmuligheder for omkringliggende erhverv, herunder husdyrbrug. Det bemærkes i øvrigt, at planlægningen ikke

må være i strid med nationale interesser. Det er bl.a. en national interesse at sikre vækst- og udviklingsmuligheder for eksisterende husdyrbrug, der drives som produktionslandbrug.

Udledning af klorholdigt spildevand, forøgede mængder affald og risiko for læk af benzinprodukter m.m. reguleres af anden lovgivning end planloven.

Den foreslåede ordning vedrører eksisterende overflødiggjorte bygninger i kystnærhedszonen. Der er ikke med ordningen lagt op til at ændre reglerne for udviklingsmuligheder for eksisterende campingpladser i kystnærhedszonen.

Høringssvaret fra Danmarks Frie AutoCampere har medført, at den foreslåede bestemmelse i § 5 b, stk. 11, er blevet ændret, så der efter ”formål” indsættes ”, dels ændret anvendelse af de tilknyttede udearealer til mindre turismeerhverv.” Bemærkningerne til § 5 b, stk. 11, er ændret, så det fremgår, at der ved de tilknyttede udearealer forstås de arealer, som ligger i umiddelbar sammenhæng med bygningen.

De ovennævnte høringssvar har ikke i øvrigt givet anledning til ændringer af lovforslaget.

2.5. Nye muligheder på små og mellemstore øer i forhold til kystnærhedszonen

Lolland Kommune mener, i relation til forslaget om små og mellemstore øer, at Vejrø bør være en del af listen over danske småøer.

Arkitektforeningen bakker op om muligheden for at planlægge for anlæg i de kystnære dele af landzonen på en række øer, da dette vil fremme vedligehold og opgradering af bygningsmassen på øerne. Efter foreningens vurdering er det væsentlige ikke, om et projekt eller et anlæg ligger inden for eller uden for kystnærhedszonen, men at bebyggelse i alle tilfælde tilpasses landskabet. Foreningen opfordrer derfor til, at der fortsat er opmærksomhed på kyst- og landskabshensyn i udviklingen af det byggede miljø på øerne.

Beboerforeningen VenøBoen bemærker, at flere øer, herunder Venø, arbejder aktivt for at blive selvforsynende med energi. Øernes geografiske udformning medfører for nogles vedkommende behov for opstilling af energianlæg inden for strandbeskyttelseslinjen, når de tekniske krav til installation i øvrigt er opfyldte.

Camping Outdoor Danmark støtter intentionen om at styrke udviklingsmulighederne på små og mellemstore øer, hvor turisme kan spille en afgørende rolle for lokal beskæftigelse og bosætning, og bakker op om at lempe kravene til planlægning i kystnærhedszonen. Camping Outdoor Danmark gør dog opmærksom på, at sådanne særregler skaber en væsentlig forskel i udviklingsmulighederne mellem campingpladser på øer og på fastlandet, selvom begge ligger i kystnærhedszonen med samme udfordringer og udviklingsmuligheder. Camping Outdoor Danmark anbefaler, at eksisterende campingpladser i kystnærhedszonen får tilsvarende muligheder som foreslået for småøerne.

Danmarks Frie AutoCampere (DFAC) ser meget positivt på forslaget, hvorefter kommunalbestyrelsen uden en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær placering kan planlægge for anlæg.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) er stærk modstander af forslaget. DN anser forslaget for et tydeligt angreb på det, der er tilbage af hensynet til kystens landskaber i planlægningen. Det primære element i reglerne om kystnærhedszonen er netop kravet om en planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for planlægningen til beskyttelse af kystlandskaberne. Fjernes dette krav, fjernes også den primære del af landskabsbeskyttelsen på de mange øer, som er omfattet af forslaget. På de 27 småøer kan der allerede laves øudviklingsplaner, som tilsvarende ser bort fra netop disse regler. Derfor er det endnu vigtigere, at reglerne fastholdes, hvor de fortsat gælder.

Dansk Solcelleforening bemærker, at det af lovforslagets bemærkninger fremgår, at der ikke åbnes op for nye muligheder for solcelleanlæg i kystnærhedszonen, og at nye anlæg skal placeres længst muligt væk fra kysten. Længst muligt væk fra kysten er upræcist, og afstanden bør derfor præciseres nærmere. Kommuners planlægning for tekniske anlæg, såsom forlystelsesparker og vandværker, bør tillige omfatte muligheden for at installere bygningssolceller.

Danske Havne anfører, at forslaget forhåbentlig kan give mindre erhvervshavne større manøvrerum til at imødekomme kundernes behov. I forhold til ønsket om at undgå solcelleanlæg bemærker Danske Havne, at solcelleanlæg på havneområder og på tag- og bygningsflader på bygninger på havnens areal, ikke bør opleve restriktioner.

Foreningen af Byplanlæggere (FAB) vurderer, at forslaget er relevant i forhold til øernes særlige vilkår. Det forudsætter dog en klar afgrænsning og en helhedsorienteret planlægning, så initiativet ikke fører til fragmenteret bebyggelse eller svækkelse af kystlandskabets kvaliteter.

Foreningen Den Landsdækkende Gruppe af borgere i Strandbeskyttelseslinjen støtter forslaget. Foreningen mener, at ordningen bør gælde for alle ikke-brofaste småøer, dvs. også private øer som f.eks. Vejrø, da der ikke bør gøres forskel på, om en ø er privatejet eller medlem af Sammenslutningen af Danske Småøer.

Friluftsrådet mener, at forslaget øger risikoen for tab af værdifulde kyst- og landskabsområder. Planlægning på de små øer bør styrkes og ikke svækkes. Der er behov for en national koordinering, fordi natur, landskab og klima er særligt sårbar på øerne. Forslaget vil kunne medføre tab af offentlighedens adgangsmuligheder, tab af biodiversitet, spredt bebyggelse, fragmentering af landskaber og færre sammenhængende naturområder. Det medfører mere privatisering af de arealer, som ellers har været tilgængelige for en bred del af landets borgere, og som samtidig har sikret offentlighedens adgang til naturen.

Kim Fournais støtter helt overordnet ånden i lovforslaget, som generelt vil forbedre mulighederne for udvikling af de små øer, så disse på en anden måde end i dag kan bidrage til udvikling og vækst i yderområderne gennem turisme med dertil hørende jobskabelse. Kim Fournais bemærker, at Vejrø har brug for de samme muligheder som de øvrige små øer for at kunne bidrage positivt til vækst og udvikling af turismeerhvervet på Lolland. Kim Fournais anmoder derfor om, at Vejrø bliver omfattet af denne del af lovforslaget, da der ikke ses at være belæg for at forskelsbehandle øerne. I forhold til planlægning for solcelleanlæg mener Kim Fournais, at denne undtagelse i forslaget ikke bør gælde for opsætning af mindre vindmøller og små solcelleanlæg på de små øer til brug for øernes egen energiforsyning, f.eks. på tage. Det afgørende kriterium bør være, om de pågældende anlæg skal bruges til en VE-omstilling af øens egen energiforsyning.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bakker op om de politiske målsætninger og aftaler, der skal fremme produktionen af vedvarende energi. L&F er uforstående over for, at forslaget ikke omfatter solcelleanlæg. Hvis det er decentralt muligt, bør det være op til den enkelte lodsejer at vurdere, hvad jorden anvendes til og er bedst egnet til.

Landdistrikternes Fællesråd mener, at forslaget er et positivt element, der vil give bedre udviklingsmuligheder i kystnærhedszonen på øerne.

Sammenslutningen af Danske Småøer bakker op om forslaget. I forhold til undtagelsen vedrørende planlægning for solcelleanlæg mener sammenslutningen dog, at der bør åbnes for tilladelser til eksempelvis et lokalt, andelsejet anlæg tilpasset i størrelse med øen og til brug for øens egen energiforsyning. Desuden efterlyser sammenslutningen en definition af begrebet ”anlæg”, der for småøerne bl.a. bør omfatte energianlæg, sportsanlæg, parkeringsanlæg og havneanlæg.

Teleindustrien (TI) ser positivt på, at rammerne for udvikling på de små og mellemstore øer forbedres ved at give mere fleksibilitet i planlægningen. TI støtter forslaget og bemærker, at der til alle de typer af anlæg, der er nævnt i lovforslaget, vil være behov for understøttelse ved hjælp af digital infrastruktur. Tilstedeværelsen af besøgende og ansatte i lokalområderne vil også i sig selv gøre det nødvendigt at etablere eller forbedre mobildækningen. TI foreslår derfor, at det i lovforslagets bemærkninger nævnes, at bestemmelsen også omfatter etablering af antennemaster til mobildækning.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det er i udkastet til lovforslag oplyst, at det af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. bl.a. fremgår, at flere kommuner og Sammenslutningen af Danske Småøer efterspørger lempeligere adgang til udvikling inden for kystnærhedszonen, som pga. øernes begrænsede størrelse sætter snævre rammer for udviklingsmulighederne. Aftaleparterne er derfor enige om at fjerne kravet om en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering ved planlægning for anlæg i det åbne land i kystnærhedszonen på 27 små øer, 14 små og mellemstore bro- og landfaste øer og de fem ø-kommuner. De 27 små øer er Agersø, Anholt, Askø inkl. Lilleø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø. De 14 små og mellemstore bro- og landfaste øer er Agerø, Alrø, Bogø, Gavnø, Glænø, Jegindø, Livø, Mors, Møn, Nyord, Rømø, Siø, Thurø og Tåsinge. De fem ø-kommuner er Langeland, Fanø, Læsø, Samsø og Ærø. For at bevare de åbne kyster skal det sikres, at der ikke åbnes op for nye muligheder for solcelleanlæg i kystnærhedszonen. Endvidere skal det sikres, at nye anlæg placeres længst muligt væk fra kysten.

Videre er det oplyst i lovforslaget, at den foreslåede ændring går ud på at indsætte en bestemmelse i planloven § 5 b, hvorefter kommunalbestyrelsen vil kunne planlægge for anlæg, bortset fra solcelleanlæg, i de kystnære dele af landzonen på de øer og i de ø-kommuner, der er opregnet i aftalen af 10. oktober 2024, selvom der ikke foreligger en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. Det vil som i dag være udgangspunktet for kommunalbestyrelsens planlægning, at nye anlæg lokaliseres i størst mulig afstand fra kystlinjen. Den foreslåede ændring vil omfatte planlægning for bl.a. tekniske anlæg, f.eks. rensningsanlæg og vandværker, og fritidsanlæg, f.eks. golfbaner, motocrossbaner, forlystelsesparker, dyreparker, klatreparker og mindre, publikumsorienterede faciliteter såsom ishuse, creperier og shelters. Ændringen vil derimod ikke omfatte planlægning for solcelleanlæg.

Der er ikke med den foreslåede ordning lagt op til at ændre ved de elementer, der er angivet i den politiske aftale af 10. oktober 2024 – herunder afgrænsningen af omfattede øer og ø-kommuner, fastholdelsen af kravet om lokalisering af nye anlæg i størst mulig afstand fra kystlinjen og undtagelsen vedrørende planlægning for solcelleanlæg.

Den foreslåede ordning vil således bl.a. indebære, at kravet i planlovens § 5 b om en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering fortsat vil gælde ved kommunalbestyrelsens planlægning for solcelleanlæg i de kystnære dele af landzonen på de nævnte øer og i de nævnte ø-kommuner. Det bemærkes herved, at kommunalbestyrelsen fortsat vil kunne tilvejebringe planlægning for tiltag, der ikke forudsætter udlæg af nye byzonearealer og heller ikke kan kategoriseres som anlæg, uden at skulle iagttage kravet om en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering – eksempelvis, efter omstændighederne, solceller på bygninger. Dette er, i anledning af hørings svarene fra bl.a. Dansk Solcelleforening, Kim Fournais og Sammenslutningen af Danske Småøer, præciseret i lovforslagets bemærkninger.

I anledning af hørings svarene fra Sammenslutningen af Danske Småøer og Teleindustrien (TI) er idrætsanlæg og master til radiokommunikationsformål føjet til de eksempler på anlæg omfattet af den foreslåede ordning, der er nævnt i lovforslagets bemærkninger.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke i øvrigt anledning til ændringer af lovforslaget.

2.6. Nye muligheder på de 27 små øer i forhold til strandbeskyttelse

2.6.1. Planloven

KL finder det positivt, at der med forslaget gives udvidede muligheder for dispensationer fra strandbeskyttelseslinjen for de 27 småøer i forbindelse med landzonetilladelser. Dette er dog under forudsætning af en godkendt ø-udviklingsplan. **KL** bemærker, at der generelt er fokus på at afbureaukratisere, og at det derfor virker uhensigtsmæssigt med en bestemmelse, der stiller store processuelle krav for at kunne realisere muligheder på små øer og samtidig er forbundet med en risiko for, at planen ikke godkendes.

Haderslev Kommune (forvaltningen) bemærker, at kravet om tilvejebringelse af en ø-udviklingsplan som en lokalplan, der omfatter hele øen, betyder, at udarbejdelse en ø-udviklingsplan bliver en meget ressource- og tidskrævende proces. Der er heller ikke taget højde for, at der i forvejen vil være eksisterende lokalplaner for landsbyer og havne på øerne. Det er desuden usikkert, om øudviklingsplanen kan godkendes af ministeren. De lempelser, der kan gives på baggrund af en ø-udviklingsplan, er fortsat ikke proportionale med det arbejde, der skal lægges i udarbejdelsen af planen.

Arkitektforeningen bakker op om muligheden for en lempeligere landzoneadministration inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje på de 27 små øer, da dette vil fremme vedligehold og opgradering af bygningsmassen på øerne. Efter foreningens vurdering er det væsentlige ikke, om et projekt eller et anlæg ligger inden for eller uden for kystnærhedszonen, men at bebyggelse i alle tilfælde tilpasses landskabet. Foreningen opfordrer derfor til, at der fortsat er opmærksomhed på kyst- og landskabshensyn i udviklingen af det byggede miljø på øerne.

Beboerforeningen VenøBoen bemærker, at både de gældende og foreslåede undtagelser fra planloven bør være en mulighed for småøerne uden udarbejdelse af en øudviklingsplan.

Camping Outdoor Danmark støtter intentionen om at styrke udviklingsmulighederne på små øer, hvor turisme kan spille en afgørende rolle for lokal beskæftigelse og bosætning, og bakker op om at lempe kravene til planlægning i kystnærhedszonen. Camping Outdoor Danmark gør dog opmærksom på, at sådanne særregler skaber en væsentlig forskel i udviklingsmulighederne mellem campingpladser på øer og på fastlandet, selvom begge ligger i kystnærhedszonen med samme udfordringer og udviklingsmuligheder. Camping Outdoor Danmark anbefaler, at eksisterende

campingpladser i kystnærhedszonen får tilsvarende muligheder som foreslået for småøerne.

Danmarks Frie AutoCampere (DFAC) ser meget positivt på forslaget, hvorefter kommuner gennem en øudviklingsplan og lempeligere landzoneadministration indenfor den udvidede strandbeskyttelseslinje kan tillade ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger på øer til erhverv eller turismevirksomhed.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) anfører, at forslaget kan være problematisk, da ændret anvendelse af bygninger også kan medføre øget belastning af naturen og ændring i landskabet. Forslaget vil have en række afledte negative konsekvenser på natur og landskabsværdier inden for strandbeskyttelseslinjen.

Danske Destinationer hilser lovforslaget velkomment og støtter intentionen om at styrke udviklings-, bosætnings- og turismemulighederne i landdistrikter, kystområder, øer og mindre bysamfund.

Foreningen af Byplanlæggere (FAB) vurderer, at forslaget er relevant i forhold til øernes særlige vilkår. Det forudsætter dog en klar afgrænsning og en helhedsorienteret planlægning, så initiativet ikke fører til fragmenteret bebyggelse eller svækkelse af kystlandskabets kvaliteter.

Foreningen Den Landsdækkende Gruppe af borgere i Strandbeskyttelseslinjen støtter forslaget.

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark (FLID) støtter forslaget. FLID frygter dog, at frivillige på Danmarks mindre øer bliver trætte, hvis de først skal kæmpe sig til en plads i en øudviklingsplan og derefter skal realisere deres ansøgninger til projekter.

Kim Fournais bemærker, at Vejrø har brug for de samme muligheder som de øvrige små øer for at kunne bidrage positivt til vækst og udvikling af turismeerhvervet lokalt og regionalt på Lolland. Kim Fournais anmoder derfor om, at Vejrø bliver omfattet af denne del af lovforslaget, da der ikke ses at være nogen begrundelse for ikke at behandle Vejrø som andre små øer.

Friluftsrådet mener, at forslaget øger risikoen for tab af værdifulde kyst- og landskabsområder. Planlægning på de små øer bør styrkes og ikke svækkes. Der er behov for en national koordinering, fordi natur, landskab og klima er særligt sårbar på øerne. Forslaget vil kunne medføre tab af offentlighedens adgangsmuligheder, tab af biodiversitet, spredt bebyggelse, fragmentering af landskaber og

færre sammenhængende naturområder. Det medfører mere privatisering af de arealer, som ellers har været tilgængelige for en bred del af landets borgere, og som samtidig har sikret offentlighedens adgang til naturen.

Landdistrikternes Fællesråd mener, at forslaget er et positivt element, der vil give bedre udviklingsmuligheder i den udvidede strandbeskyttelseslinje på de 27 små øer. Kravene til øudviklingsplaner bør dog gøres enklere, da reglerne begrænser udviklingen og kommunernes interesse for at lave øudviklingsplaner.

Sammenslutningen af Danske Småøer bakker op om forslaget. Sammenslutningen bemærker dog, at kravet om en øudviklingsplan som betingelse for både de gældende og foreslåede lempelser på småøerne blokerer for den tilsigtede udvikling. Sammenslutningen anbefaler, at øudviklingsplaner gøres til et frivilligt redskab, idet det bør være muligt for en kommune at give dispensationer, hvis lodsejer, beboerforening og kommunen er enige om et udviklingsprojekt.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det er i udkastet til lovforslag oplyst, at det af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. bl.a. fremgår, at turismen er en vigtig drivkraft for den økonomiske udvikling i en række landdistrikter, herunder på de 27 små øer, og at flere kommuner og Sammenslutningen af Danske Småøer efterspørger lempeligere adgang til udvikling inden for kystnærhedszonen og strandbeskyttelseslinjen, som pga. øernes begrænsede størrelse sætter snævre rammer for udviklingsmulighederne. Aftaleparterne er derfor enige om at justere de muligheder, som de 27 små øer kan få med en øudviklingsplan, så de også omfatter ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger i form af indretning af erhverv, turismevirksomhed eller én bolig i en overflødiggjort bygning. Forslaget vil indebære, at der inden for rammerne af en godkendt øudviklingsplan kan meddeles tilladelser efter planloven og dispensationer efter naturbeskyttelsesloven på nærmere vilkår.

Der er ikke med den foreslåede ordning lagt op til at ændre ved afgrænsningen af de småøer, der er omfattet af bestemmelsen i planlovens § 5 b, stk. 10, om øudviklingsplaner. Der er heller ikke lagt op til at ændre ved øudviklingsplanen som en forudsætning for de lempeligere muligheder inden for kystnærhedszonen.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.6.2. Naturbeskyttelsesloven

Foreningen af Lystbåde i Danmark (FLID), Sammenslutningen af Danske Småøer, Camping Outdoor Danmark, Arkitektforeningen, KL, Foreningen Den Landsdækkende Gruppe af borgere i Strandbeskyttelseslinjen, Danmarks Frie Autocampere og Landdistrikternes Fællesråd finder det generelt positivt med den nye mulighed for, at overflødiggjorte bygninger inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje på de 27 små øer kan ændre anvendelse til erhverv, turisme eller én bolig. Sammenslutningen af Danske Småøer efterlyser en nærmere definition af ”overflødiggjorte bygninger” og ”på nærmere vilkår”. Arkitektforeningen opfordrer til, at der fortsat er opmærksomhed på kyst- og landskabshensyn i udviklingen af det byggede miljø på øerne.

FLID, Sammenslutningen af Danske Småøer, VenøBoen, KL, Haderslev Kommune og Landdistrikternes Fællesråd bemærker, at det er u hensigtsmæssigt, at muligheden for ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje på de 27 små øer gøres afhængig af en vedtaget øudviklingsplan. Udarbejdelse af en øudviklingsplan er en resourcekrævende proces, der generelt vurderes ikke at stå mål med de lempelser og muligheder, planen medfører. Sammenslutningen af Danske Småøer og Venøboen anbefaler, at begrænsningen til kun én bolig i overflødiggjorte bygninger inden for strandbeskyttelseslinjen ophæves. Venøboen finder desuden, at der skal være mulighed for ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger inden for hele strandbeskyttelseslinjen på småøerne, og ikke kun i 100-300 meters afstand fra kystlinjen.

Kim Fournais opfordrer til, at forslaget ikke kun skal gælde overflødiggjorte bygninger, men også indbefatte nedbrændte/nedrevne bygninger inden for strandbeskyttelseslinjens 100-300 m på alle små øer.

Friluftsrådet er bekymret for, at når den eksisterende bygningsmasse indrettes til erhverv, boliger, turisterhverv mv., må det forventes at medføre nye behov i form af yderligere byggeri og anlæg, der understøtter de nye tiltag.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bemærker, at forslaget om nye muligheder på de 27 små øer inden for strandbeskyttelseslinjen kan være problematisk, da ændret anvendelse af bygninger også kan medføre øget belastning af naturen og ændring i landskabet. Efter strandbeskyttelsesreglerne er der mulighed for, uden dispensation, at opføre en række mindre bygninger, anlæg og have i

tilknytning til boliger. Med denne form for knopskydning vil forslaget have en række afledte negative konsekvenser på natur og landskabsværdier inden for strandbeskyttelseslinjen.

By og Land Danmark bemærker, at muligheden for indretning af én bolig i overflødiggjorte bygninger, inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje på småøerne, indebærer en risiko for ombygninger, der er til skade for bevaringsværdige værdier – især for bevaringsværdige bygninger, men også for landskabelige værdier i kulturlandskabet langs vores kyster.

Miljøministeriets bemærkninger:

Den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. omfatter et aftalepunkt om at justere de muligheder, som de 27 små øer kan få med en øudviklingsplan, så de også omfatter ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger i form af indretning af erhverv, turismevirksomhed eller én bolig i en overflødiggjort bygning.

Miljøministeriet bemærker på den baggrund, til høringssvarene fra FLID, Sammenslutningen af Danske Småøer, VenøBoen, KL, Haderslev Kommune, Landdistrikternes Fællesråd, at det fremgår direkte af den politiske aftale, at mulighederne for ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger på de 27 små øer fortsat skal foregå inden for rammerne af en øudviklingsplan. Miljøministeriet har således ikke grundlag for at fjerne kravet om en øudviklingsplan.

Miljøministeriet bemærker til høringssvarene fra Sammenslutningen af Danske Småøer og Venøboen, at de hidtidige muligheder med en øudviklingsplan kun er gældende i den udvidede del af strandbeskyttelseslinjen. Derudover fremgår det af den politiske aftale, at der kun er tale om indretning af én bolig. Miljøministeriet har således ikke grundlag for at udvide anvendelsesområdet til at omfatte hele strandbeskyttelseslinjen eller at kunne dispensere til indretning af mere end én bolig i en overflødiggjort bygning. Ydermere ses der ikke at være grundlag i den politiske aftale for at udvide ordningen, så den også omfatter fjernede bygninger, som foreslået i høringssvaret fra Kim Fournais.

Miljøministeriet bemærker til høringssvaret fra Sammenslutningen af Danske Småøer, at det fremgår af udkastet til lovforslaget, at der ved overflødiggjorte bygninger forstås eksisterende bygninger, der ikke længere tjener deres hidtidige formål. Den foreslåede bestemmelse omfatter overflødiggjorte landbrugsbygninger på ejendomme med landbrugspligt såvel som ejendomme uden

landbrugspligt. Bestemmelsen omfatter desuden andre overflødiggjorte bygninger end landbrugsbygninger, eksempelvis nedlagte skoler, mejerier, øvrige virksomheder eller boliger – herunder fritidsboliger – der ikke længere opfylder deres hidtidige formål. Ved vurderingen af, om en bygning er overflødiggjort, kan der bl.a. lægges vægt på, hvornår bygningen er opført. Ovenstående læner sig op af planlovspraksis på området, og der ses ikke anledning til at definere begrebet ”overflødiggjorte bygninger” nærmere. Begrebet ”nærmere vilkår” er nævnt for at understrege, at en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, meddeles efter en konkret vurdering. Det kan resultere i, at afgørelsen meddeles på betingelse af nogle specifikke vilkår, der skal varetage landskabelige eller naturmæssige hensyn i den konkrete sag. Da der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag, ses der således ikke anledning til at præcisere den generelle definition af ”nærmere vilkår”.

Miljøministeriet bemærker til høringssvarene fra Arkitektforeningen og By og Land Danmark, at ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger på de små øer fortsat vil kræve en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, hvor der bl.a. vil blive foretaget en kystlandskabelig vurdering.

Miljøministeriet bemærker til høringssvarene fra Friluftsrådet og DN, at det også fremgår af udkastet til lovforslaget, at en ændret anvendelse af overflødiggjorte bygninger kan medføre en mere intensiv benyttelse af bygninger og de omkringliggende arealer, herunder et øget behov for terrasser, udhuse mv. og etablering af udeservering, oplag og parkering. En sådan kultivering og etablering af faciliteter vil medføre en øget påvirkning på kystlandskabet og den omgivende natur. Derudover vil muligheden for at etablere én bolig i en overflødiggjort bygning medføre, at en række andre dispensationsadgange til tilstandsændringer i naturbeskyttelsesloven kan finde anvendelse for så vidt angår den bygning, hvori boligen er blevet etableret. Der vil dog fortsat i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens formål skulle varetages hensyn til kystlandskabet og til de særlige beskyttelseshensyn, der gælder tæt på kysterne.

Miljøministeriet bemærker samlet, at de ovennævnte høringssvar ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.7. Mere lokal selvbestemmelse i planloven – kystnærhedszonen

KL bakker op om udvidelser af det kommunale råderum og ser positivt på forslaget, der skal give kommunerne mulighed for at

planlægge for symmetrisk afrundet byudvikling i kystnærhedszonen. Som et forbehold hertil bemærker KL, at nye muligheder bør gives mere generelt, og at konsekvensen af detaljerede bestemmelser med en række undtagelser og forudsætninger efter KL's vurdering bidrager til planlovens kompleksitet og dermed en vanskeligere forståelse for kommuner, borgere og erhvervsliv samt en tungere administration hos kommunerne.

Næstved Kommune bemærker, at ny bebyggelse på havsiden af eksisterende bebyggelse altid bør overvejes nøje og næsten altid vil bygge på en konkret lokal vurdering af f.eks. risiko for oversvømmelse.

Stevns Kommune, der har en lang kyststrækning med flere bysamfund beliggende indenfor kystnærhedszonen, finder det positivt, at der skabes nye muligheder for at udvikle indenfor kystnærhedszonen. Kommunen håber dog, at initiativet suppleres med en lempelse af byvækstreglerne i både planloven og inden for Fingerplanen. Samtidig gør kommunen opmærksom på, at Danmarks åbne, ubebyggede kystlandskaber er helt unikke og af meget høj værdi, og at man med denne og med kommende lovændringer forhåbentlig sikrer, at kystlandskaberne kan bevares for fremtiden.

Aarhus Kommune – Teknik og Miljø anfører i et teknisk høringssvar, at de foreslåede lovændringer, der vil give øgede muligheder i kystnærhedszonen, kommer til at gælde for alle kommuner og ikke kun i landdistrikter. Ændringerne vil dermed medføre et øget pres for aktiviteter og byudvikling nær kysten i kommuner, som i forvejen oplever et stort pres på arealressourcen, bl.a. Aarhus Kommune. Kommunen foreslår derfor, at lovændringerne målrettes til kun at omhandle landdistrikter. Kommunen bemærker desuden, at der trods hensigten er stor risiko for, at de kystnære byer udvikler sig i smalle tanger og ikke kun som afrunding af bysamfundene. For at undgå dette bør det fremgå af lovgivningen, at udviklingen mod kysten kun kan ske som naturlig afrunding af byen.

Arkitektforeningen finder det uklart, hvordan den tilsigtede lempelse af det nuværende udgangspunkt om lokalisering af nye arealer til byzone i størst mulig afstand fra kystlinjen og fortrinsvis bag eksisterende bebyggelse skal forstås. Arkitektforeningen er derfor bekymret for, hvordan ændringen vil blive forvaltet i praksis, og om den overordnede hensigt om fastholdelse af de åbne kyster vil blive kompromitteret.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener, at forslaget er stærkt problematisk. Hvis arealer foran byer i retning mod kysten

ikke allerede er bebyggede, er det typisk fordi landskabs- eller naturforhold har forhindret det eller områderne på anden måde ikke er egnede til bebyggelse. Forslaget skal desuden ses i sammenhæng med ønsket om at kunne ophæve strandbeskyttelsen mellem by og havn, som samlet set kan føre til mere byvækst langs kysterne på de mest kystnære arealer. Klimaforandringerne viser også tydeligt, at der ikke bør bygges tættere på kysten end allerede sket.

Danske Havne bemærker, at forslaget kan give god mening i nogle tilfælde. Det er dog afgørende, at ny byudvikling mod kystlinjen ikke kommer i konflikt med de beskyttelses- og bufferzoner, der efter planloven skal være rundt om erhvervshavnene. Overtrædelse af dette kan betyde, at havnens og virksomhedernes nuværende og planlagte fremtidige aktiviteter hæmmes, fordyres eller direkte bremses.

Foreningen af Byplanlæggere (FAB) anfører, at forslaget om bedre adgang til byudvikling i kystnærhedszonen foran eksisterende bebyggelse giver anledning til særlig opmærksomhed, da det kan ændre oplevelsen af kysten markant og reducere kystens åbenhed. Der bør derfor stilles tydelige krav til begrundelse, skala og landskabelig indpasning.

Friluftsrådet påpeger, at lovforslaget indeholder omfattende ændringer, som kan forudses at få uheldige konsekvenser, herunder om øgede muligheder for byggeri og anlæg langs kysterne. Kysten og de kystnære arealer har stor værdi og stor betydning for friluftslivet. Forringelser eller tiltag i kystnærhedszonen bør undgås, idet kystnærhedszonen netop skal sikre, at de åbne kyststrækninger bevarer deres åbne karakter og fortsat udgør en væsentlig natur- og landskabsressource. Presset på kysterne er massivt pga. turisme, bosætning, anlæg og klimaforandringer, og derfor undrer det Friluftsrådet, at man i bestræbelserne på at tiltrække flere turister og skabe vækst gambler med netop de værdier, som turisterne kommer for, nemlig de tilgængelige og ubebyggede kyster med fri adgang. Friluftsrådet anbefaler, at lovforslaget ændres, så reglerne for byggeri i kystnære områder skærpes i stedet for at øges.

Landdistrikternes Fællesråd finder det meget positivt, at kommunernes mulighed for at planlægge for byudvikling i kystnærhedszonen foran eksisterende bebyggelse foreslås forbedret. De nuværende regler har været en hindring for at skabe attraktive boliger og byudvikling i landsbyerne. Forslaget vil kunne gavne bosætning.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det er i udkastet til lovforslag oplyst, at det af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. bl.a. fremgår, at flere kommuner ønsker at skabe flere udviklingsmuligheder i de kystnære bysamfund, og at aftaleparterne derfor er enige om at ændre planlovens regler, så kystkommunerne får mulighed for at byudvikle foran kystbyer ned mod kysten, og ikke som hovedregel kun bag ved eksisterende by.

Videre er det oplyst i lovforslaget, at der med den foreslåede ordning tilsigtes en lempelse af det nuværende udgangspunkt om lokalisering af nye byzonearealer i størst mulig afstand fra kystlinjen og fortrinsvis bag eksisterende bebyggelse. Kommunalbestyrelsen vil således i højere grad kunne planlægge for nye byzonearealer i kystnærhedszonen foran eksisterende bebyggelse, dvs. i retning mod kystlinjen. Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen vil udlægge nye byzonearealer i kystnærhedszonen foran eksisterende bebyggelse i naturlig forlængelse af den eksisterende by og eksempelvis ikke i lange, smalle bræmmer langs kysten. Det er således hensigten, at byudvikling i kystnærhedszonen vil skulle ske som kontinuerlige og symmetriske afrundinger af de enkelte kystbyer, og at kystbyernes udvikling ikke, heller ikke på sigt, vil foregå i tanger langs med kysten. Kommunalbestyrelsens planlægning for byudvikling i kystnærhedszonen vil forsat skulle ske i overensstemmelse med relevante krav og hensyn, der følger af planloven, herunder bl.a. de almindelige byvækstregler, landskabelige værdier og sikring af ny bebyggelse mod oversvømmelse og erosion.

På baggrund af den politiske aftale af 10. oktober 2024 tilsigter den foreslåede ordning at give kommunalbestyrelserne i de enkelte kystkommuner bedre muligheder for at udlægge nye byzonearealer foran eksisterende bebyggelse i kystnærhedszonen. Der er ikke lagt op til en differentieret ordning, der fratager udvalgte kommunalbestyrelser disse muligheder.

Det er By-, Land- og Transportministeriets vurdering, at den foreslåede ordning er udtryk for en afbalancering af på den ene side hensynet til det kommunale råderum og på den anden side visse forudsætninger, som anvendelsen af råderummet skal overholde.

Den foreslåede ordning omfatter ikke ændringer af de almindelige byvækstregler i planloven og Fingerplanen, ligesom der ikke er lagt op til ændringer vedrørende varetagelsen af hensynet til erhvervshavnene i kommunernes fysiske planlægning.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.8. Bedre muligheder for etablering af vinterbade-faciliteter

2.8.1. Vinterbadefaciliteter inden for strandbeskyttelseslinjen (MIM)

Landdistrikternes Fællesråd, Foreningen af Lystbåde i Danmark (FLID), Haderslev Kommune, Camping Outdoor Danmark, Kim Fournais, Arkitektskolen Aarhus, Badekompagniet Sluseholmen, Feriehusudlejernes Branche-forening og Danmarks Frie AutoCampere finder det generelt positivt, at kravet om lokalplan fjernes, således der er bedre muligheder for etablering af vinterbadefaciliteter ved kysterne.

Friluftsrådet finder det positivt med regelforenklingen, så længe kravet om dispensation på baggrund af en konkret vurdering opretholdes. **Foreningen af Byplanlæggere** vurderer de forbedrede muligheder for etablering af vinterbadefaciliteter positivt, dog forudsat at anlæggene er af begrænset omfang og indpasses skånsomt i kystmiljøet. **Arkitektforeningen** opfordrer til, at bebyggelser altid tilpasses omgivelserne og kysten, uanset om der foreligger en lokalplan.

Arkitektskolen Aarhus påpeger, at det i den fremtidige ordning skal sikres, at der sker en egentlig faglig vurdering af landskabelig indvirkning, herunder en dialog om indpasning. En sådan dialog må og skal være i overensstemmelse med kommunens tilladelse efter planlovens § 35, hvor landskabskonsekvensen også skal vurderes. Det må dog antages, at hvis der gives en dispensation til strandbeskyttelseslinjen efter en landskabelig vurdering af konsekvensen på kystlandskabet, må denne del af kommunens sagsbehandling kunne klares hurtigt. **Arkitektskolen Aarhus** finder, at det må være muligt for de to myndigheder at lave en nogenlunde parallel vurdering.

Camping Outdoor Danmark anbefaler, at det tydeliggøres, at eksisterende campingpladser også kan etablere mindre vinterbade-faciliteter på lige fod med andre aktører, når de samme miljø- og naturhensyn i øvrigt er opfyldt. Det vil styrke helårsturismen og understøtte en effektiv udnyttelse af eksisterende turismeinfrastruktur. Det undrer **Danmarks Frie AutoCampere**, at forslaget alene omfatter klubber, foreninger og institutioner.

Badekompagniet Sluseholmen foreslår, at der etableres en ordning for flydende saunaer, der giver samme forenklinger og fordele,

som i lovforslaget for saunaer på land. **FLID** ønsker, at autocampere parkeret ved lystbådehavne undtages kravet om lokalplan på samme måde som etablering af mindre vinterbadefaciliteter.

Kim Fournais finder, at det bør præciseres, at havneanlæg også udgør "et eksisterende anlæg", hvorved vinterbadefaciliteterne kan etableres, idet havnearealer ofte vil være oplagte og relevante at placere de omtalte anlæg ved.

Friluftsrådet på Sydfyn anerkender den ændrede mulighed for faciliteter til vinterbadning, men peger på udfordringer ift. infrastrukturen.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener, at strækningerne langs de danske kyster bør friholdes for bebyggelse af hensyn til de betydelige natur- og landskabsværdier, der knytter sig til disse steder. DN finder det derfor bekymrende, at der indføres en lempeligere dispensationsadgang til bebyggelse indenfor for strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen. DN noterer sig dog, at den lempeligere dispensationsadgang kun gælder mindre faciliteter knyttet til vinterbadning, såsom mindre saunaer og mindre omklædningsfaciliteter, samt at faciliteterne skal etableres i tilknytning til eksisterende anlæg, og at der fortsat skal tages hensyn til landskabelige og naturmæssige forhold ved behandling af dispensationsansøgninger.

Miljøministeriets bemærkninger:

Lovforslaget udmønter den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv., hvori der indgår et aftalepunkt om bedre mulighed for vinterbadefaciliteter ved kysterne. Heraf fremgår bl.a., at flere borgere og kommuner ønsker at understøtte vinterbadeforeninger i deres aktiviteter uden for de store byer, herunder særligt etablering af saunaer, og peger på, at tilladelsesprocesserne er omfattende, herunder for f.eks. mindre vinterbadningsforeninger. Yderligere fremgår det, at aftaleparterne er enige om at ændre naturbeskyttelsesloven, så det ikke forudsætter en lokalplan at opnå dispensation fra naturbeskyttelsesloven til etablering af saunaer og andre mindre faciliteter til klubber, foreninger og institutioner inden for strandbeskyttelseslinjen. Dispensation vil fortsat blive givet af Kystdirektoratet ud fra en konkret vurdering og under forudsætning af, at der ikke er landskabelige eller naturmæssige forhold, der vurderes at tale afgørende imod.

Det fremgår af udkastet til lovforslaget vedr. bedre mulighed for etablering af vinterbadefaciliteter, at det alene er kravet om

lokalplan for mindre vinterbadefaciliteter, der fjernes. Miljøministeriet bemærker derfor til høringssvarene fra Friluftsrådet, Foreningen af Byplanlæggere, Arkitektforeningen, Arkitektskolen Aarhus og DN, at forslaget medfører, at der fortsat i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens formål skal varetages hensyn til kystlandskabet og til de særlige beskyttelseshensyn, der gælder tæt på kysterne.

Til høringssvarene fra Camping Outdoor Danmark, Danmarks Frie AutoCampere, Badekompagniet Sluseholmen og Foreningen af Lystbådehavne i Danmark bemærker Miljøministeriet, at der på baggrund af den politiske aftale ikke er grundlag for, at bestemmelsen udvides til at omhandle andre end klubber, foreninger og institutioner. Videre bemærker Miljøministeriet, at der heller ikke er grundlag for at udvide initiativet til at omfatte flydende saunaer og autocampere.

For så vidt angår høringssvaret fra Kim Fournais vedrørende eksisterende anlæg bemærker Miljøministeriet, at de nævnte eksisterende anlæg i lovforslaget er eksempler og derfor ikke er udtømmende. Miljøministeriet henviser i øvrigt til undtagelsesbestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 15 b vedrørende lokalplanlagte havne.

Miljøministeriet bemærker desuden til høringssvaret fra Friluftsrådet Sydfyn, at alle tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen og på klitfredede arealer, herunder ændringer i forbindelse med infrastrukturen, kræver dispensation fra strandbeskyttelseslinjen eller klitfredningslinjen

Miljøministeriet bemærker samlet, at de ovennævnte høringssvar ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.8.2. Vinterbadefaciliteter ved søer og åer (MGTP)

KL, Landdistrikternes Fællesråd, Haderslev Kommune, Århus Kommune, Feriehusudlejernes Brancheforening, Foreningen af lystbådehavne i Danmark (FLID), Danmarks Frie Autocampere, Camping Outdoor Danmark og Varde Kommune finder det positivt, at det bliver lettere at etablere vinterbadefaciliteter ved søer og åer.

2.8.2.1. Dispensationskravet

Friluftsrådet finder det positivt, så længe kravet om dispensation på baggrund af en konkret vurdering opretholdes.

Landbrug og Fødevarer gør opmærksom på, at en eventuel dispensation også skal tage højde for de afledte effekter ved øget færdsel og trafik for lokalområdet, herunder anvendelse af veje for landbrugerhvervet. Ligeledes er det vigtigt med forudgående lokal lods-ejerinddragelse, når en dispensation gives.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds bemærkninger:

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd kan bekræfte, at etablering af vinterbadefaciliteter inden for sø- og åbesskyttelseslinjen vil kræve en konkret dispensation fra den kommune, som faciliteterne ønskes etableret i. Det indebærer, at kommunen efter ansøgning skal foretage en konkret vurdering af, om der kan meddeles dispensation.

Kommunen skal i den forbindelse tage højde for, at relevante forhold inddrages, det kan eksempelvis være effekter af øget trafik, og kommunen skal i den forbindelse høre berørte parter (f.eks. berørte naboer/ lodsejere), før en dispensation gives. Det vil således være op til kommunerne at sikre den lokale inddragelse.

Høringssvarene til dette emne medfører ikke ændringer i lovforslaget.

2.8.2.2. Afgrænsningen ”mindre vinterbadefaciliteter til brug for klubber, foreninger og institutioner”

Varde Kommune ønsker at lempeligere dispensationsvilkår gælder bredt set og ikke kun for klubber/foreninger/institutioner. Varde Kommune anfører, at alternativt bør klubber m.v. forpligtes til at udbyde overskydende kapacitet til ikke-medlemmer, således af adgangen og faciliteterne kommer flest muligt til gode og ikke begrænses til en snæver brugergruppe.

Camping Outdoor Danmark anbefaler at de lempelige regler også kommer til at gælde for eksisterende campingpladser.

Danmarks Frie AutoCampere (DFAC) undrer sig over, at muligheden skal være forbeholdt klubber, foreninger og institutioner.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds bemærkninger:

Forslaget om lettere adgang til dispensation til mindre vinterbadefaciliteter ved søer og åer har bl.a. til formål at understøtte det danske forenings- og friluftsliv i hele landet. Foreninger, klubber og institutioner i hele landet har en vigtig betydning for sammenhængskraften i lokalsamfundet, og det vil regeringen gerne

understøtte. Samtidig er det af hensyn til landskabet og naturen ved de danske søer og åer vigtigt, at forslaget er begrænset og afgrænset.

Derfor fastholdes afgrænsningen til ”vinterbadefaciliteter til brug for klubber, foreninger og institutioner”.

Høringssvarene til dette emne medfører ikke ændringer i lovforslaget.

2.8.2.3. Afgrænsningen ”mindre vinterbadefaciliteter i tilknytning til eksisterende anlæg”

Kim Fournais finder, at det bør præciseres, at havneanlæg også udgør ”et eksisterende anlæg”, hvorved vinterbadefaciliteterne kan etableres, idet havnearealer ofte vil være oplagte og relevante at placere de omtalte anlæg ved.

Fredericia Kommune (Forvaltningen) ønsker, at mindre vinterbadefaciliteter” bliver defineret mere tydeligt.

Varde Kommune finder det betænkeligt at ”mindre” og ”i tilknytning til” ikke er defineret nærmere i lovforslaget. Til eksempel nævner kommunen, at det ikke fremgår om f.eks. sauna og omklædning skal vurderes hver for sig eller om det er vinterbadefaciliteten samlet set, der skal vurderes. Kommunen gør endvidere opmærksom på, at det heller ikke fremgår, om det er antallet af personer, der kan opholde sig i saunaen, eller om det er antal m² som er afgørende om en facilitet er mindre. Forslaget forholder sig heller ikke til, hvis der opstår behov for en udvidelse. Derudover påpeger kommunen, at det ville være ønskeligt om der til udtrykket ”i tilknytning” var en henvisning til for eksempel landzonereglerne.

Varde Kommune gør opmærksom på skovloven og dennes begrænsninger for udvikling af vinterbadefaciliteter, når en badesø er beliggende i skov. Varde Kommune ser gerne, at tiltaget for lettere etablering

af vinterbadefaciliteter foldes ud, så det også rummer badesøer beliggende inden for skovlovens rammer.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder, at lovforslaget går længere end den politiske aftale fra 2024, idet lovforslaget indeholder

forslag til ændringer af naturbeskyttelsesloven, så der også bliver lempeligere regler for dispensation til mindre vinterbadefaciliteter til brug for klubber, foreninger og institutioner inden for sø- og åbесkyttelseslinjen.

DN mener, at strækningerne langs åer og søer bør friholdes for bebyggelse af hensyn til de betydelige natur- og landskabsværdier, der knytter sig til disse steder. DN finder det derfor bekymrende, at der indføres en lempeligere dispensationsadgang til bebyggelse inden for sø- og åbесkyttelseslinjen. DN noterer sig dog, at den lempeligere dispensationsadgang kun gælder mindre faciliteter knyttet til vinterbadning, såsom mindre saunaer og mindre omklædningsfaciliteter, samt at faciliteterne skal etableres i tilknytning til eksisterende anlæg, og at der fortsat skal tages hensyn til landskabelige og naturmæssige forhold ved behandling af dispensationsansøgninger. DN mener, at faciliteterne inden for sø- og åbесkyttelseslinjen skal placeres så tilbagetrukket som muligt, således som det er anført for strandbeskyttelseslinjen.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds bemærkninger:

Det er korrekt, som anført af DN, at forslaget om lettere adgang til dispensation til mindre vinterbadefaciliteter ved søer og åer ikke fremgår af den politiske aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. af 10. oktober 2024. Forslaget ligger dog i forlængelse af tiltaget heri om ”bedre mulighed for vinterbadefaciliteter ved kysterne”, idet regeringen vurderer, at der også bør indføres bedre muligheder for vinterbadefaciliteter ved søer og åer, således at borgere, der bor i nærheden af søer og åer, får muligheder svarende til de nye muligheder ved kysterne.

Forslaget indebærer, at der indføres en udvidet kommunal dispensationsmulighed for etablering af saunaer og andre mindre faciliteter til klubber, foreninger og institutioner, således at der som udgangspunkt skal kunne opnås dispensation til sådanne formål, såfremt det er i overensstemmelse med

EU's naturdirektiver, og faciliteterne i øvrigt udformes og placeres således, at landskabelige og naturmæssige interesser i området tilgodeses. Det er – på samme vis som for så vidt angår forslaget vedr. vinterbadefaciliteter i strandbeskyttelseslinjen – en betingelse, at faciliteterne opføres i tilknytning til eksisterende anlæg.

Ministeriet for Natur og dyrevelfærd bemærker, at kommunerne altid skal foretage en konkret vurdering af, om og hvor

vinterbadefaciliteten kan placeres i forhold til formålet med sø- og åbesskyttelseslinjen. Dertil kommer, at vinterfaciliteterne skal etableres i tilknytning til eksisterende anlæg. Dermed sikres, at formålet med sø- og åbesskyttelseslinjen fortsat tilgodeses.

Det fremgår således af lovforslaget, at det er en betingelse, af de nævnte faciliteter opføres i tilknytning til eksisterende anlæg som for eksempel bebyggelse, parkeringsplads eller vejnedkørsel, og kommunerne skal fortsat varetage hensyn til landskabelige og naturmæssige forhold, herunder placering, omfang og udseende i forbindelse med dispensation til mindre vinterbadefaciliteter. Afgørelser efter de lempede regler vil fortsat skulle ske under iagttagelse af EU-reguleringen på området. De nævnte "eksisterende anlæg" i lovforslaget er eksempler, og derfor ikke er udtømmende. Det kan efter omstændighederne dermed også omfatte f.eks. havneanlæg.

Vedrørende afgrænsningen af "mindre vinterbadefaciliteter" bemærker Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd, at lobemærkningerne indeholder eksempler på, hvad det kan være omfattet (saunaer, omklædningsfaciliteter og lignende) og eksempler på, hvad der ikke er omfattet (større opholds- og terrassearealer eller lign., afskærmninger som eksempelvis stakit, beplantning eller lign., eller vildmarks-, is- eller andre bade). En udtømmende liste, eller hvor mange personer, der må være plads til, eller hvor mange m² vinterbadefaciliteterne max må fylde, vil være at sætte en begrænsning for den konkrete vurdering, som kommunen skal foretage ved en dispensation.

Til spørgsmålet om, hvorvidt f.eks. sauna og omklædning skal vurderes hver for sig eller, om det er vinterbadefaciliteten samlet set, der skal vurderes, bemærker Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd, at det er den samlede vinterbadefacilitet, der skal indgå i vurderingen. Hvis der opstår ønske om en udvidelse, skal kommunen vurdere på, om det kan indeholdes inden for rammerne af den mindre vinterbadefacilitet. Det bemærkes, at forslaget vedrørende vinterbadefaciliteter ved søer og åer ikke fraviger landzonereglerne i planloven eller skovloven, der således skal overholdes ved dispensation.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker samlet, at de ovennævnte høringssvar ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.9. Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen mellem havn og by

Teleindustrien, Haderslev Kommune og Camping Outdoor Danmark er positive over for forslaget. **Camping Outdoor Danmark** bemærker dog, at der fortsat opleves meget begrænsede muligheder for mindre tilpasninger tæt på kysten. **Landdistrikternes Fællesråd** er ligeledes positive over for forslaget. De bemærker, at det især er vigtigt for de små og mellemstore havne, samt at det har virket kunstigt, at arealer omkring og bagved havne har været låst udviklingsmæssigt. Lovforslaget støttes endvidere af **Foreningen Den Landsdækkende Gruppe af borgere i Strandbeskyttelseslinjen**, der fremhæver, at ophævelse af strandbeskyttelseslinjen vil give muligheder for udvidelse af de små havne.

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark (FLID) er meget positive over for forslaget, da de håber ændringerne vil hjælpe lokal-samfundene i og omkring lystbådehavne til flere udviklingsmuligheder. De bemærker dog, at det er et stort problem, at kriterierne for behandlingen af ansøgningerne videreføres fra den tidligere ansøgningsrunde. Foreningen af Lystbådehavne i Danmark oplyser, at mange kommuner opgav at ansøge ved den tidligere runde, da de ikke kunne leve op til kriterierne. De frygter, at lovændringen vil skabe falske forhåbninger om nye udviklingsmuligheder, såfremt kriterierne ikke ændres.

Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at havnene på småøer bør undtages fra kravet om at være forbundet med en by af en vis størrelse, da byerne på småøerne alle er landsbyer. Det påpeges, at havne og landsbyer på småøerne ikke altid opfylder kriterierne om at være fysisk tæt forbundne, men er på grund af øernes afgrænsethed og manglende fastlandsforbindelse altid tæt forbundne. **Horsens Kommune** forespørger, om ændringen også er gældende på småøerne.

Kim Fournais bemærker, at lovændringen bør ændres, således det bliver muligt at ansøge om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på havnearealer, som ikke ligger mellem havn og by samt på de umiddelbart bagvedliggende områder. Ændringen ønskes med henblik på at muliggøre en udvikling af havnearealer på øer, hvor der ikke er en bagvedliggende by. Kim Fournais fremhæver, at der er et stort turistpotentiale på de danske øsamfund, men at det kræver muligheder for at opføre bygninger på havneområderne. Der henvises specifikt til Vejrø, hvor der ikke er et decideret bysamfund, og hvor udviklingen af den private havn er afgørende for øens tilgængelighed og fortsatte udvikling.

Københavns Kommunes Økonomiforvaltning er overordnet enige i lovforslaget. De ønsker dog, at anvendelsesområdet for den foreslåede lovændring udvides, således den også omfatter bynære arealer, der ikke vurderes at ligge i eller omkring havne. Der anbefales en specifik præcisering eller udvidet fortolkning af havnebegrebet, så bestemmelsen ikke kun vedrører indeklemte restarealer i tilknytning til egentlige erhvervs- eller lystbådehavne, men også i tilknytning til andre nærmere specificerede kystarealer, som eksempelvis områder, der historisk er opstået og udviklet som følge af havnelignende uregulerede aktiviteter. Det anbefales endvidere, at der sker en generel præcisering af, at restarealer, der ligger indeklemmt mellem kyststrækninger, der har en bymæssig anvendelse, og bagvedliggende funktioner, som ligeledes har bymæssig anvendelse, kan undtages, hvis arealet hverken har visuel eller funktionel tilknytning til kysten. København Kommunes Økonomiforvaltning henviser specifikt til kommunens ønske om at ophæve strandbeskyttelseslinjen på området kaldet Guldkysten og Renden i Københavns Sydhavn, som illustrerer en problematik, der kan optræde i andre konkrete sager.

Hvidovre Kommune og **KL** støtter op om lovforslaget, men opfordrer samtidig til, at mulighederne for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen udvides til også at omfatte områder, hvor strandbeskyttelseslinjen løber uhensigtsmæssigt, og hvor bygninger og anlæg utilsigtet er blevet omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Hvidovre Kommune henviser desuden til et konkret projekt, hvor der vil være behov for dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, før det kan realiseres.

Danmarks Frie AutoCampere er positive over for lovforslaget. De anfører dog, at det er et problem, at lovforslaget formentlig ikke kan indfri deres, HORESTAs og Dansk Industris ønske om, at autocamperes ophold på lystbådehavne i fremtiden generelt skal forudsætte, at havnen har en udlejningstilladelse som en campingplads. Danmarks Frie AutoCampere påpeger, at strandbeskyttelseslinjen hindrer dette, da en udlejningstilladelse til en autocamperplads på et havneareal inden for strandbeskyttelseslinjen betragtes som værende en ændret anvendelse og derved dispensationskrævende. Danmarks Frie AutoCampere bemærker i forlængelse heraf, at muligheden for at ansøge om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen ikke garanterer, at ansøgningen imødekommes.

FLID og **Sammenslutningen af Danske Småøer** bemærker, at den foreslåede ansøgningsfrist er relativ tæt på lovændringens forventede ikrafttræden (den 1. juli 2026). De mener, at fristen bør

rykkes til et senere tidspunkt, da ansøgninger først skal behandles i kommunerne.

Ørsted og **Danske Havne** tilkendegiver, at ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på bynære havnearealer kan skabe muligheder, men fremhæver at det også kan være en ulempe for erhvervshavne og eksisterende industrier. Ørsted appellerer til, at der sikres en transparent proces, der sikrer inddragelse af alle relevante erhvervsaktører, herunder direkte høringer, før ændringer gennemføres. Ifølge **Danske Havne** bør der fremgå et krav i lovforslaget om, at ophævelsen af strandbeskyttelseslinjen og den efterfølgende planlægning skal ske i tæt samarbejde mellem kommunen, havnen og havnens brugere.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) og **Friluftsrådet** finder lovforslaget om en ny ansøgningsrunde om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen problematisk, og Friluftsrådet anbefaler derfor punktet om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen fjernet. Både DN og Friluftsrådet fremhæver, at mange havne ligger frem-skudt foran intakte kystlandskaber, og en ophævelse derfor kan have væsentlige natur- og landskabsmæssige konsekvenser. De fremhæver desuden, at den frie offentlige adgang langs kysten og de rekreative muligheder forringes. DN bemærker yderligere, at såfremt kystlandskaberne bag havne bebygges, opbrydes et sammenhængende åbent kystlandskab, mens Friluftsrådet påpeger det positive i, at der ikke kan ansøges om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på de åbne kyststrækninger. Friluftsrådet bemærker, at en ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på udvalgte bynære arealer ved havne kan have enkelte fordele for friluftslivet, da der bliver mulighed for placering af mindre friluftsfaciliteter til offentlighedens brug. **Friluftsrådet Sydfyn** påpeger ligeledes, at tilladelse af ny bebyggelse på ubebyggede arealer medfører, at offentlighedens frie adgang og udsyn til bl.a. vandet og stranden bliver forringet. De foreslår derfor, at lovforslaget skal indeholde utvetydige krav om, at frie offentlige adgangsforhold opretholdes.

Arkitektskolen Aarhus anerkender, at en ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på visse arealer kan være relevant. Det findes dog problematisk, at den foreslåede generiske regel medfører en uensigtsmæssig devaluering af Strandbeskyttelseskommisionens grundige arbejde med fastlæggelse af strandbeskyttelseslinjen efter konkrete vurderinger af de enkelte steder. Arkitektskolen Aarhus anbefaler derfor, at en bredt funderet kommission for en kort stund genoplives mhp. at få foretaget de nødvendige korrektioner af strandbeskyttelseslinjen.

Foreningen af Byplanlæggere påpeger, at bl.a. åbningen for en ny ansøgningsrunde for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen ved bynære havnearealer rejser et spørgsmål om gennemsigtighed, ensartethed og retssikkerhed. De bemærker, at det bør sikres, at sådanne tilladelser gives på baggrund af klare kriterier og under hensyntagen til de langsigtede kystbeskyttelsesinteresser.

Svend-Erik Gottlieb anbefaler, at strandbeskyttelseslinjen ophæves på private havearealer beliggende inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje. Ophævelsen skal ske via fjernelse af planlovens § 37, stk. 2, nr. 3.

Foreningen Den Landsdækkende Gruppe af borgere i Strandbeskyttelseslinjen anfører, at alle huse, der ved lovændringen i 1994 var lovligt etableret i 0-300 m zonen, undtages fra strandbeskyttelseslinjen. Det foreslås, at såfremt dette ikke ændres, skal alle borgerne i strandbeskyttelseslinjen fritages for at betale grundskyld skat fra 2026. Videre bemærkes, at reglerne om sammenhængende bebyggelse i strandbeskyttelseslinjen skal undtages fra strandbeskyttelseslinjen. Yderligere ønskes en fast grænse for størrelsen på sommerhuse i strandbeskyttelseslinjen fra 1-100 m på maksimalt 100 m², som det er indført i flere lokalplaner i nogle kommuner.

Miljøministeriets bemærkninger:

Den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. omfatter et aftalepunkt om en ny ansøgningsrunde for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen for arealer mellem havn og by, hvoraf det bl.a. fremgår, at der har tidligere været en enkeltstående ansøgningsrunde, hvor kommuner fik mulighed for at ansøge om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på nærmere bestemte bynære arealer ved havne. Aftaleparterne er enige, om at ændre naturbeskyttelsesloven, så der åbnes mulighed for en ny ansøgningsrunde for ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på bynære arealer i eller omkring havne.

Miljøministeriet bemærker til høringssvarene fra Foreningen af Lystbådehavne i Danmark, Sammenslutningen af Danske Småøer og Kim Fournais, at den politiske aftale vedrører en gentagelse af den tidligere ansøgningsrunde, hvorfor der ikke er lagt op til udvidelse af kriterierne, hvorefter ansøgningerne skal behandles. Der er derfor alene tale om en ændring af datoen for ansøgningsfristen. Ligeledes lægger den politiske aftale ikke op til yderligere lempelser, som ønsket af Københavns Kommunes Økonomiforvaltning, Hvidovre Kommune, KL, Svend-Erik Gottlieb og Foreningen Den Landsdækkende Gruppe af borgere i Strandbeskyttelseslinjen. Det

bemærkes desuden, at en ændring af planlovens § 37, stk. 2, nr. 3, ikke ændrer ved forbuddet mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, som anført af Svend-Erik Gottlieb.

Forslaget fra Arkitektskolen Aarhus om, at en bredt funderet kommission for en kort stund genoplives for at få foretaget de nødvendige korrektioner af strandbeskyttelseslinjen, er ikke behandlet i aftalen, og kan derfor ikke imødekommes. Det samme gælder for forslaget fra Ørsted og Danske Havne om øget gennemsigtighed, samt forslaget fra Danmarks Frie AutoCampere for så vidt angår ændret anvendelse for autocampere.

Til høringssvarene fra DN, Friluftsrådet og Friluftsrådet Sydfyn bemærker Miljø- ministeriet, at det fremgår af udkastet til lovforslaget, at afgørelserne om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen, som ved den tidligere ansøgnings-runde, vil være baseret på en samlet vurdering af de landskabelige og naturbeskyttelsesmæssige forhold på stedet og de eksisterende, konkrete bebyggelsesforhold på havnen og på kysten set i forhold til havnens karakter og afstanden mellem byen og havnen. På arealer, der er beliggende som en bræmme mellem byen og havnen, vil en ophævelse af strandbeskyttelseslinjen forudsætte, at der landskabeligt er en vis sammenhæng mellem byen og havnen, som skaber mulighed for at knytte byen og havnen tættere sammen.

Miljøministeriet bemærker på baggrund af spørgsmålet fra Horsens Kommune, at alle kommuner kan ansøge om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen for arealer mellem havn og by, hvorfor ændringen også er gældende på småøerne.

På baggrund af høringssvarene fra Foreningen af Lystbådehavne i Danmark og Sammenslutningen af Danske Småøer finder Miljøministeriet det hensigtsmæssigt at ændre den foreslåede frist for ansøgning om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen til den 1. juni 2027.

Miljøministeriet bemærker samlet, at de øvrige høringssvar ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.10. Ændring af regler for forsøgstilladelser i planlovens § 4 a

Arkitektforeningen bemærker, at forslaget indebærer en forskydning i afvejningen mellem landskabs- og turismeinteresser, og foreningen vil følge, hvilken betydning dette vil få for administrationen af lovbestemmelsen. Foreningen bakker op om, at man fjerner kravet om en ny ansøgningsrunde for ikke-udnyttede

forsøgstilladelser, så kommunerne i stedet kan lave enkeltvis ansøgninger, da udeladelsen af ansøgningsfrister vil skabe bedre rammer for udarbejdelsen af innovative og gennemtænkte projektsøgninger. Foreningen vil i det hele taget opfordre til, at alle forsøgstilladelser gives efter enkeltvis ansøgninger i stedet for ansøgningsrunder. Foreningen opfordrer til, at den 11 år gamle ordning med forsøgstilladelser (indført med LOV nr. 1529 af 27/12/2014) bliver evalueret og erstattet af lovbestemmelser om tilladelser af mere permanent karakter.

Danske Destinationer bemærker, at lovforslaget styrker udviklingsmuligheder og turismepotentialet. Ved at lempe reglerne i landzone og kystnærhedszonen skabes bedre muligheder for at omdanne overflødiggjorte bygninger til attraktive turisme- og servicefunktioner. Med mere fleksible regler for nybyggeri og omdannelse af eksisterende bygninger, får kommunerne bedre forudsætninger for at fremme bosætning, tiltrække familier og erhvervsdrivende — hvilket kan understøtte et bredere udbud af turisme-, service- og overnatningstilbud. Da lovforslaget åbner op for fleksibilitet omkring omdannelse til turismeerhverv og overnatning, skabes der reelle muligheder for at udvikle natur- og kystbaserede oplevelsesdestinationer, ferie- og fritidsområder, øget lokal service og en mere varieret turisme- og oplevelsesstruktur.

Dansk Erhverv støtter ændringerne af reglerne for forsøgstilladelser, herunder muligheden for løbende ansøgninger frem for faste ansøgningsrunder. Turismeerhvervet er kendetegnet ved hurtig udvikling i efterspørgsel, koncepter og forretningsmodeller, og fleksible rammer er afgørende for at kunne teste nye løsninger inden for fx naturbaseret turisme, overnatningsformer og oplevelseskoncepter. Det er væsentligt, at kriterier og processer er tydelige, gennemsigtige og effektive, så projekter med dokumenteret vækst- og udviklingspotentiale får hurtig afklaring.

Danske Havne bemærker, at nye feriecentre skal placeres så langt væk fra erhvervshavne, at der ikke på et senere tidspunkt kan opstå konflikter ift. erhvervshavnen angående f.eks. støj, lys, lugt eller lignende. Her skal havnens udviklingsplaner inddrages.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener, at forslaget er stærkt problematisk. Der er tale om store projekter, der kan føre til markante negative påvirkninger på kystlandskaberne, hvis der ikke længere skal tages særlige hensyn til landskab i behandlingen af ansøgningerne. DN anser det som et tegn på at lovgivningen virker, at nogle ansøgte projekter til ordningen må afvises på baggrund af for stor påvirkning på landskabet. Tilpasning til landskabet er

nødvendigt for at bevare de danske kystlandskaber og bør derfor ikke betragtes som et problem der skal løses ved at ignorere de fastsatte krav. At afskære resortmyndighedens muligheder for indsigelse i forhold til landskab betyder, at et tilladt projekt kan ændres væsentligt, fra det ansøgte, til et helt andet projekt uden at der er mulighed for at gribe ind, hvis landskabspåvirkningen bliver for stor. DN mener ikke, at man bør lave enkeltsagspolitik, da formålet med forslaget primært er at muliggøre ét eksisterende projekt som Ministeriet for Grøn Trepert (nu Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd) har vurderet som problematisk ift. landskabet. DN mener, at et af formålene med at kalde ordningen en forsøgsordning er at afprøve, hvordan projekterne bedst kan indpasses i kystlandskabet – og at dette formål går tabt med den foreslåede ændring. En løbende ansøgningsmulighed gør det dertil sværere for interessenter at følge med i sagerne og vil generelt gøre det svært at få overblik over forsøgsordningens status. Forslaget strider i høj grad mod formålet for lovændringen hvor der står, at *der skal værnes om Danmarks naturskønne landskaber og åbne kyststrækninger* – dette forslag giver netop mulighed for at godkende projekter der ødelægger de naturskønne landskaber og åbne kyststrækninger. DN foreslår at landskabet stadig skal være et særligt hensyn og at der holdes fast ved at projekterne skal leve op til de fastsatte kriterier ved at ministeren kan gøre indsigelse. Herunder forsøgsordningens krav om at: 3) Projekterne indpasses arkitektonisk og opføres under særlig hensyntagen til den omkringliggende natur og landskabet og 4) Projekterne indeholder tiltag, som bidrager positivt til den omkringliggende natur og også gerne til gode naturoplevelser.

Foreningen af Byplanlæggere bemærker, at åbningen for en ny ansøgningsrunde om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen ved bynære havnearealer samt muligheden for forsøgstilladelser til turisme projekter uden forudgående ansøgningsrunde rejser spørgsmål om gennemsigtighed, ensartethed og retssikkerhed. Det bør sikres, at sådanne tilladelser gives på baggrund af klare kriterier og under hensyntagen til de langsigtede kystbeskyttelsesinteresser.

Friluftsrådet bemærker, at lovforslaget indeholder omfattende ændringer, som, Friluftsrådet forudser, vil få uheldige konsekvenser. Det drejer sig om at der gives øget mulighed for byggeri og anlæg i det åbne land og langs kysterne, samtidig med at der også åbnes for mere erhverv, turisme og nye sommerhusområder. Det sker i en tid, hvor Danmark står over for akutte arealmæssige udfordringer som følge af biodiversitetskrisen, klima-forandringerne og et behov for mere rekreativ og sundhedsfremmende natur tæt på borgerne. Vi har behov for en bæredygtig arealpolitik – ikke mere byggeri.

Kim Fournais støtter forslaget, men foreslår en ændring om, at der ikke sættes et maksimum på antallet af forsøgstilladelser, idet alle forsøgstilladelser som opfylder de nævnte formål bør kunne få tilladelse. Hermed undgås det, at selve formålet med forsøgstilladelserne kommer i centrum i stedet for, at ansøgningstidspunktet og rækkefølgen af ansøgningerne kommer til at være afgørende for, hvem der får en tilladelse.

KL er positiv over for de bedre muligheder for udviklingen af kystturisme.

Landdistrikternes Fællesråd anfører, at det er positivt, at ministeren får mulighed for at meddele forsøgstilladelser til turismeprojekter, når de opstår og ikke i ansøgningsrunder, hvor der kan være lang tid imellem. At projekter kan få en afgørelse uden at skulle afvente en senere ansøgningsrunde har stor betydning.

Stevns Kommune ser positivt på, at processen med at ansøge om forsøgsordninger forenkles. Med udgangspunkt i kommunens egne forsøgsprojekter langs Stevns klint, er det dog kommunens erfaring, at det ikke er ansøgningsprocessen i sig selv, som er problemet i forhold til at realisere projekterne. Derimod er det Kystdirektoratets meget lange sagsbehandlingstider, samt Danmarks Naturfredningsforenings praksis med at sende foreløbige (ikke uddybede) klager over forsøgsprojekterne, som trækker processerne i langdrag.

Aabenraa Kommune efterspørger en ændring af forsøgsordningen i § 4 a, så der bliver en øget mulighed for mindre turismeprojekter inden for strandbeskyttelseslinjen og i tilknytning til eksisterende turistorienterede erhverv, som ikke kan realiseres i dag, fordi de ikke vurderes at have leve op til kravet i planlovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, om et væsentligt turismemæssigt potentiale. En sådan mulighed vil give kommunen bedre forudsætninger for at udvikle en differentieret og bæredygtig turisme, der tager udgangspunkt i lokale styrker og ressourcer. Mindre, kystnære projekter kan skabe forskelligartede oplevelser for besøgende, samtidig med at de understøtter eksisterende erhverv og bidrager til lokal jobskabelse.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det fremgår af udkastet til lovforslag, at det i praksis har vist sig vanskeligt for en række projekter at opfylde alle kriterierne – idet nogle projekter er afvist grundet for lille turismemæssigt potentiale, og andre er afvist grundet for stor påvirkning af landskabet, selvom det turismemæssige potentiale har været opfyldt. Det fremgår af udkastet til lovforslag, at det på den baggrund foreslås at ændre i kriteriet i § 4 a, stk. 1, nr. 3, så turismeprojekterne vil skulle

indpasses arkitektonisk og opføres under hensyntagen til landskabet, men ikke under "særlig" hensyntagen til landskabet.

Det gælder generelt, at der ved planlægning bør tages hensyn til, om der ved den fremtidige anvendelse kan ske en forringelse af drifts- og udviklingsmuligheder for omkringliggende erhverv. Det bemærkes i øvrigt, at planlægningen ikke må være i strid med nationale interesser. Det er bl.a. en national interesse, at den kommunale planlægning tager hensyn til landets erhvervshavne, herunder adgangsinfrastrukturen i form af veje, jernbaner, rørledninger m.v.

De ovennævnte bemærkninger giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.11. Bedre muligheder for glamping i det åbne land

Camping Outdoor Denmark ser med bekymring på, at den foreslåede ordning for glamping i landzonen udelukker campingpladser og andre eksisterende overnatningsvirksomheder fra at benytte sig af den. Dette skaber en ulige konkurrencesituation, hvor nye aktører uden overnatningserfaring får sær adgang til attraktive midlertidige campingrelaterede løsninger, mens etablerede campingaktører holdes udenfor. Det anbefales derfor, at forslaget ændres, så alle aktører – og dermed også campingpladser – får adgang til at etablere glamping efter samme regler, så længe de landskabelige og miljømæssige hensyn i øvrigt er opfyldt. Dette vil være til gavn for den samlede danske turismevekst og give en fair konkurrencesituation.

DN noterer sig, at de på nuværende tidspunkt gældende begrænsninger til de anførte turistattraktioner og virksomheder, krav om tidsbegrænsning af tilladelserne, tilknytnings- og afstandskrav mv. i øvrigt videreføres. DN tilslutter sig dette og vil gerne fremhæve vigtigheden af, at etablering af glampingenhederne ikke medfører en negativ påvirkning af landskabs- og naturværdier.

Foreningen af Byplanlæggere bemærker, at de udvidede muligheder for midlertidig etablering af glampingenheder i det åbne land kan bidrage til lokal turismeudvikling, men indebærer en risiko for, at midlertidige anlæg reelt får permanent karakter og medfører øget pres på landskab, natur og adgangsforhold. Det forudsætter klare kriterier for placering, omfang og landskabelig indpasning samt en konsekvent håndhævelse af tidsbegrænsningen.

Gribskov Kommune bemærker, at glampingenheder bør kunne etableres andre steder end ved større turistattraktioner. Mange

ellers relevante naturoplevelser og mindre turismeinitiativer kan således slet ikke bringes ind under bestemmelsen, fordi de ikke opfylder forudsætningen om placering ved en større turistattraktion m.v. Det bør genovervejes, om glampingenheder også kan placeres f.eks. i forbindelse med besøgsårde, bed & breakfast og andre mindre turismedestinationer.

HORESTA støtter intentionen om at fremme nye former for overnatningstilbud, der kan bidrage til øget turisme og lokal udvikling, men gør opmærksom på, at glamping ikke er omfattet af campingreglementet, og dermed ikke underlagt de samme krav som traditionelle campingpladser og andre regulerede overnatningsformer, hvilket indebærer risiko for konkurrenceforvridning, særligt når glamping drives som kommerciel turismeaktivitet uden tilsvarende krav til faciliteter, miljøforhold, sikkerhed eller investeringsniveau. HORESTA anbefaler derfor, at der i forbindelse med udmøntningen af lovforslaget sikres en ramme, der skaber mere ensartede vilkår for glamping og andre former for erhvervsmæssig overnatning, så nye muligheder ikke sker på bekostning af fair konkurrence i branchen.

Landbrug & Fødevarer (L&F) anbefaler, at der skrives ind i bemærkningerne, at opsætning af glampingtelte altid skal ske med hensyntagen til nærliggende landbrug og deres muligheder for fremtidige tilpasninger og udvidelser.

Landdistrikternes Fællesråd finder det meget positivt, at der gives muligheder for nye glampingenheder, men havde gerne set, at der var mulighed for flere enheder end 10 i det åbne land, samt at tilladelserne kunne gøres permanente, eller at tilladelsen kunne forlænges i yderligere en 8-årig periode.

KL finder forslaget om udvidelse af antal enheder og forlængelse af fristen positivt, men bemærker samtidig, at der ikke bør være forskel på, hvilke muligheder forskellige aktører får for at etablere glamping, da der ikke ses at være en planfaglig begrundelse for, at muligheden kun omhandler virksomheder, der ikke allerede har overnatningsfaciliteter.

Nordsjællands Landboforening finder det umiddelbart forkert, at glampingenheder skal ligge i tilknytning til en veletableret større turistattraktion. Glampinggæster foretrækker i lige så høj grad naturen som en turistattraktion, og vil ankomme i bil, hvorfor afstand som udgangspunkt ikke bør være et problem.

Varde Kommune ser positivt på, at mulighederne for glamping i det åbne land styrkes, men bemærker samtidig, at begrebet glamping begrænses til luksustelte og trætophytter. I vejledning om glamping fra december 2024 defineres glamping mere bredt og omfatter også cirkusvogne, hytter med faste vægge og tiny houses. Varde Kommune opfordrer til at bibeholde den tidligere, brede definition af glamping.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

By-, Land- og Transportministeriet bemærker samlet til ovenstående, at aftaleparterne i den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv., er enige om at ændre den eksisterende bestemmelse om tidsbegrænsning på tilladelser fra 5 år til 8 år, og at igangsætte en faglig afklaring af, hvordan der kan gives bedre mulighed for glamping under hensyn til natur, miljø og konkurrencevilkår ift. øvrige erhverv mv.

Ved den faglige afklaring er det konstateret, at der generelt er gode muligheder for at etablere og udleje glampingenheder i forbindelse med eksisterende campingpladser og i tilknytning til hotelvirksomhed.

Hvis man udvidede § 35, stk. 11, til at gælde virksomheder, der allerede har overnatningsfaciliteter, ville alle eksisterende hoteller, bed & breakfast, vandrehjem etc. blive omfattet af en sådan udvidet bestemmelse, og alle ville kunne søge om tilladelse til at etablere og udleje op til 10 glampingenheder med en indbyrdes afstand på 20 m. En sådan ændring ville påvirke sommerhuslovens gældende hotelbegreb og ville ikke være i overensstemmelse med sommerhuslovens hovedformål, som er at undgå et øget pres på de rekreative arealer.

Det vurderes samlet set, at mulighederne er begrænset for at åbne yderligere for etablering og udlejning af glampingenheder i det åbne land end de muligheder, der allerede eksisterer for hotelvirksomhed med fritliggende hotelhytter (herunder glampingenheder) hhv. campingpladser med campinghytter (herunder glampingenheder) og for landzonetilladelse til et mindre antal glampingenheder.

De almindelige landzoneregler i planloven forhindrer ikke, at kommunen efter en konkret vurdering meddeler landzonetilladelse til etablering af glampingenheder med en anden placering end hvad der falder inden for § 35, stk. 11. Dette forudsætter dog, at det

ansøgte er foreneligt med de hensyn, der skal varetages med landzonereglerne, og praksis er som følge heraf restriktiv.

Det fremgår direkte af § 35, stk. 11, at det er luksustelte el.lign. og trætophytter, som kan få tilladelse efter denne bestemmelse. Det er således kun de nævnte former for glampingenheder, der kan få tilladelse efter særreglen, mens andre former forudsætter landzonetilladelse efter § 35, stk. 1.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at de ovennævnte bemærkninger ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.12. Bedre mulighed for vejboder og gårdbutikker i landzone

Arkitektforeningen mener, at det åbne land som udgangspunkt skal friholdes for spredt bebyggelse, men støtter, at kommunerne får mulighed for at tillade etablering af fritliggende vejboder og gårdbutikker, da det må forventes at medføre etablering af boder af en højere arkitektonisk kvalitet end de midlertidige boder, der ses i dag.

Danske Destinationer bemærker, at ved at lempe reglerne i landzone og kystnærhedszonen skabes bedre muligheder for at omdanne overflødiggjorte bygninger til attraktive turisme- og servicefunktioner — såsom små erhverv, gårdbutikker/oplevelsesbutikker, glamping-enheder, ferieejligheder, overnatningstilbud mv.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener som udgangspunkt, at det er vigtigt at fastholde landzonereglernes formål om at begrænse uhensigtsmæssig spredt bebyggelse i det åbne land. En vejbod/gårdbutik på 8 m² har dog i sig selv et begrænset omfang og vil derfor de fleste steder formentlig være uproblematisk, idet kommunerne stadig skal inddrage hensyn til natur og landskab, selvom hensynet til etablering af vejboden kan tillægges særlig vægt. DN gør dog opmærksom på vigtigheden af, at vejboden fremadrettet ikke kan betragtes som en del af landbrugsejendommens ”hidtidige bebyggelsesarealer”, jf. planlovens nuværende muligheder for at etablere bebyggelse, der er nødvendig for driften af en landbrugs-ejendom, uden en landzonetilladelse eller med en placerings- og udformningstilladelse, jf. § 36, stk. 1, nr. 3 og § 36, stk. 2, idet dette vil medføre yderligere uhensigtsmæssig spredt bebyggelse i det åbne land. DN foreslår, at dette eventuelt tydeliggøres i et nyt 4. pkt. i den nye § 35, stk. 13.

Feriehusudlejernes Brancheforening bemærker, at bedre muligheder for kommunerne til at give tilladelser til vejboder og gårdbutikker er et aktiv for dansk turisme, og det hilses velkomment at

loven gør det nemmere for kommunerne at give tilladelser. Vores gæster sætter meget stor pris på både vejboder og gårdbutikker, da det giver mulighed for at se og købe fødevarer "fra jord til bord".

Foreningen af Byplanlæggere bemærker, at de lempede muligheder for landzonetilladelse til fritliggende vejboder og gårdbutikker kan understøtte lokale erhverv. Det er positivt at forbedre mulighederne for at sælge lokale fødevarer lokalt i mindre bygninger og sikre, at de bliver fjernet, når de ikke længere bruges til dette formål.

Haderslev Kommune bemærker, at formuleringen af bestemmelsen vedrørende etablering af vejboder og gårdbutikker på landbrugsejendomme i det åbne land giver anledning til tvivl om, hvorledes den skal administreres i forhold til begrebet "nærliggende ejendomme". Det anbefales derfor, at det uddybes nærmere i vejledningsteksten/lovkommentarerne.

KL er positive over for nye og lempeligere muligheder for vejboder og gårdbutikker.

Landbrug & Fødevarer (L&F) opfordrer til, at det maksimale areal for vejboder sættes op for at undgå fordyrende regulering, da de fleste standardpavilloner har et areal på lige under 10 m².

Landdistrikternes Fællesråd anfører, at det er meget positivt at der i planloven nu gives langt bedre muligheder for at etablere vejboder og gårdbutikker. Fritliggende vejboder og gårdbutikker har været alt for begrænset i størrelse og omfang, hvilket har gjort det svært at skabe attraktive boder med stort nok varesortiment, som er attraktive nok for kunder. Skal vi understøtte nicheproduktion samt lokal produktion med lokal afsætning så er det en forudsætning at disse forhold forbedres markant.

Nordsjællands Landboforening anfører, at en hytte på 8 m², der både skal rumme varer, en eller flere kunder samt en sælger, er for lille, hvis den kun må være 8 m². Foreningen mener, at den som minimum bør have samme størrelse som en standardhytte altså 9,9 m² evt. med en 3 m² overdækket terrasse. Dette skal ses i lyset af, at der er tale om færdige hytter med den størrelse, og da hytterne må have lov at blive stående i op til et år uden salg (sæsonudsving), så bør de hytter, man kan lade opstille være en standardhytte, der også efter 1 år nemt vil kunne flyttes. Mindre størrelser, der skal individuelt tilpasses, vil være svære at flytte. Med hensyn til telte, der også anvendes som boder, så er en gennemsnitspavillon på 9,0-9,9 m².

Ringkøbing-Skjern Kommune (Forvaltningen) finder det positivt, at der med forslaget vil kunne gives landzonetilladelse til

etablering af gårdbutik eller vejboder i eksisterende bygninger op til 8 m², der sælger landbrugsprodukter, som er produceret på pågældende eller nærliggende ejendomme.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det fremgår af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv., at der skal være bedre mulighed for vejboder i landzone. Det er nærmere bestemt aftalt at ændre planloven, så kommunerne får mulighed for at meddele landzonetilladelse til fritliggende vejboder og gårdbutikker m.v. i det åbne land på op til 8 m² til salg af landbrugsprodukter produceret på den pågældende landbrugsejendom eller nærliggende gårde.

Såfremt ejendommens bygninger ikke ligger samlet, forstås der iflg. klagenævnspraksis ved de hidtidige bebyggelsesarealer de arealer, hvorpå hovedparten af ejendommens driftsbygninger ligger, eller det areal, hvorpå ejendommens stuehus hidtil har ligget. Dette fremgår også af Vejledning om landzoneadministration. Fritliggende vejboder og gårdbutikker vil derfor ikke i sig selv være omfattet af, hvad der forstås ved "de hidtidige bebyggelsesarealer" i forhold til planlovens landzonebestemmelser. Som følge af DN's høringssvar er det blevet præciseret i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse, at fritliggende vejboder og gårdbutikker ikke i sig selv vil være omfattet af, hvad der forstås ved "de hidtidige bebyggelsesarealer" i forhold til planlovens landzonebestemmelser.

Høringssvarene fra Landbrug & Fødevarer og Nordsjællands Landboforening har medført, at den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 13, er blevet ændret, så der i stedet for "8 m²" nu står "10 m²". Bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 13, er tilpasset, så det fremgår, at vejbodens eller gårdbutikkens bruttoetageareal ikke må overstige 10 m².

De ovennævnte høringssvar har ikke i øvrigt givet anledning til ændringer af lovforslaget.

2.13. Nye muligheder for boliger i det åbne land

2.13.1. Generelle bemærkninger

Landdistrikternes Fællesråd roser forslaget for at give mulighed for omplaceringer af boliger i det åbne land, noget som rådet har arbejdet for i en årrække. Forslaget vil ifølge Landdistrikternes Fællesråd kunne bremse afviklingen af beboelse i det åbne land og bidrage til bosætning i landområder, herunder bidrage til de bedste løsninger bosætningsmæssigt i sammenhæng med den

transformation, der kommer til at ske i det åbne land med den grønne trepart og etablering af ny energiinfrastruktur. Dermed vil forslaget efter foreningens opfattelse kunne understøtte grundlaget for lokalsamfunds levedygtighed.

KL finder, at forslaget vil give kommunerne flere muligheder for at arbejde med attraktive bosætningsmuligheder i det åbne land, samtidig med, at det vil kunne være et redskab til at frigøre større områder for bebyggelse og dermed sikre bedre rammer for andre prioriteringer i det åbne land. På linje med KL giver **Ringkøbing-Skjern** (Forvaltningen), **Vordingborg**, **Lemvig**, **Morsø** og **Herning Kommuner** udtryk for, at forslaget giver kommunerne mulighed for at bruge tilladelse til nyopførelse af boliger som erstatning for boliger, der nedrives, som et strategisk værktøj til at understøtte de forskellige indsatser for udvikling af landdistrikterne, herunder at sikre muligheder for, at borgere kan forblive i lokalområdet og skabe flere attraktive bosætningsmuligheder i landzonen.

Danske Destinationer giver udtryk for, at forslaget om at give mulighed for at bosætte sig i det åbne land vil give kommunerne bedre forudsætninger for at fremme bosætning, tiltrække familier og erhvervsdrivende, hvilket kan understøtte et bredere udbud af turisme-, service- og overnatningstilbud.

Arkitektskolen i Aarhus ser fordele ved, at man med forslaget vil kunne erstatte dårligt beliggende boliger med nye boliger med en bedre beliggenhed, f.eks. i sammenhæng med eksisterende landejendomme, men peger samtidig på, at forslaget introducerer en række problemstillinger så som, hvem der får lov til at bygge nyt samt mulighederne for at kunne finansiere nybyggeri. Endvidere finder Arkitektskolen, at forslaget kan betyde affolkning af landsbyer, hvis ejendomme i landsbyer nedrives og byttes til ny bebyggelse uden for landsbyer.

Landbrug og Fødevarer (L&F) finder det positivt, at der ønskes flere muligheder for liv på landet, og peger samtidig på vigtigheden af, at der sikres beskyttelse af råvaregrundlaget for fødevareerhvervet, samt plads til de naturprojekter, som skal indfris med den grønne trepart.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) og **Aarhus Kommune – Teknik og Miljø** anser det generelt som uhensigtsmæssigt at lempe reglerne for etablering af nye bosætningsmuligheder i det åbne land uden sammenhæng med eksisterende landsbyer og øvrig bebyggelse.

Kystbeskyttelseslaget Gl. Skagen bemærker, at det i lovbe-
mærkninger eller på bekendtgørelsesniveau bør præciseres, at sær-
lige sårbare kyst- og klitområder fortsat skal underlægges en restrikt-
tiv praksis, uanset de generelle lempelser for landdistrikterne.

Stevns Kommune udtrykker bekymring for, om muligheder for at
skabe klyngebebyggelse i det åbne land kan have den konsekvens, at
det kommer til at modarbejde kommunalbestyrelsens strategiske
arbejde med styring af kommunens byudvikling og bosætning.

Nordsjællands Landboforening finder, at der bør være en
umiddelbar ret for borgerne og ikke kun en mulighed for kommu-
nerne for at kunne give tilladelse til at kunne genopføre et hus eller
en gård, der som følge af ekspropriationslignende vilkår skal nedri-
ves, eller hvor ejer skal flyttes.

Mette Mechlenborg og **Jesper Ole Jensen** giver udtryk for, at
en yderligere udvidelse af mulighederne for bebyggelse i det åbne
land indebærer en risiko for gradvis fragmentering, øget pres på na-
turen og tab af åbne landskaber.

Syddansk Universitet giver generelt udtryk for, at antagelsen
om, at de foreslåede ændringer kan bidrage til at skabe mere liv i
landdistrikter og udkantsområder, ikke er funderet i eksisterende
viden på området.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

*Forslaget har til formål at udmønte planlovsforligskredsens ønske
om, at planloven ændres, så kommunerne får mulighed for at med-
dele landzonetilladelse til at opføre enkeltstående nye boliger et an-
det sted i det åbne land i kommunen, og at give tilladelse til opfø-
relse af boliger i mindre klynger i det åbne land gennem arealplan-
lægning. Det er herved forudsat, at der samlet set ikke bliver flere
boliger i det åbne land inden for den enkelte kommune, ligesom det
er forventningen, at nye boliger ligger mindre spredt eller fritlig-
gende end boliger, der nedrives.*

*Det fremgår af det foreslåede nye stk. 14, i planlovens § 35, at der
for hver bolig i kommunen, der nedrives i landzonen uden for
landsbyer, uden at der gives tilladelse til at opføre en ny bolig det
samme sted, kan gives tilladelse til at opføre en ny bolig et andet
sted i landzone uden for landsbyer. Nedrivning af boliger i lands-
byer kan således ifølge forslaget ikke danne grundlag for at give
tilladelse til nyopførelse af boliger i landzone uden for landsbyer.*

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, gives den enkelte kommunalbestyrelse fleksible rammer for selv at beslutte, hvorvidt og i hvilket omfang man vil give tilladelse til opførelse af nye boliger i det åbne land i stedet for boliger i det åbne land, der nedrives. Det vil således være op til den enkelte kommunalbestyrelse at fastsætte omfanget heraf som led i kommunens bosætningspolitik. Bl.a. for at sikre, at kommunerne har mulighed for at begrænse potentielle arealkonflikter og varetage hensyn til øvrige aktiviteter i det åbne land, lægges der med forslaget op til, at opførelse af nye boliger i det åbne land vil kræve en tilladelse fra kommunen, og at der således ikke består en umiddelbar ret for ejere af ejendomme i det åbne land til at kunne opføre en ny bolig.

Det fremgår desuden af lovbemærkningerne, at forslaget ikke indebærer ændringer i de hensyn, der ligger bag landzonereglerne. Med forslaget vil kommunerne således fortsat skulle undgå spredt bebyggelse i det åbne land og opretholde en klar grænse mellem land og by ved at undgå tilladelse til nyopførelse af boliger lige uden for byzone.

Tilladelse til opførelse af nye boliger vil i øvrigt skulle ske under hensyn til anden lovgivning, herunder regler, der beskytter sårbare kyst- og klitområder og særligt beskyttet natur.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at de ovennævnte bemærkninger ikke giver anledning til ændringer i lovforslaget.

2.13.2. Sammenhæng med planlovens regler om landzone

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder, at forslaget strider imod landzonebestemmelsernes hovedformål, og at det er bekymrende, at lovforslaget giver kommunerne meget vide rammer uden klare krav til, hvordan det sikres, at ny bebyggelse placeres mindre spredt eller fritliggende end eksisterende. DN foreslår, at forslaget udgår af lovforslaget, alternativt, at forslaget ændres, så det kun bliver muligt at give landzonetilladelse efter en konkret vurdering til en erstatningsbolig i stedet for en bolig, der nedrives efter ekspropriation eller opkøb, fordi grunden skal anvendes til andre samfundsrelevante nødvendige formål.

Landbrug & Fødevarer (L&F) anerkender, at lovbemærkningerne adresserer problemerne for husdyrbrugene, men anfører, at det ikke er tilstrækkeligt, at kommunerne som led i deres landzoneadministration kan tage hensyn til husdyrbrugenes fortsatte drifts- og udviklingsmuligheder. Kommunerne bør ifølge L&F pålægges at tage hensyn til disse forhold. L&F peger herunder på, at tilladelse til at samle nye boliger i mindre klynger i det åbne land i landzone kan

give øgede udfordringer for eksisterende husdyrbrug, hvis klyngerne udgør mere end seks beboelsesejendomme, idet der for sådanne klynger af boliger gælder strengere krav end for enkeltboliger. L&F ønsker, at det sikres, at kommunerne kun kan meddele landzonetilladelser til nye boliger, når der foreligger et tilstrækkeligt datagrundlag til at vurdere påvirkningen af nærliggende husdyrbrug – herunder relevante lugtgeneafstande og muligheder for fremtidig udvidelse, samt at nye boliger eller boligklynger ikke kan placeres, hvor etableringen vil kunne begrænse eksisterende eller planlagte husdyrproduktioner og skabe øget risiko for nabokonflikter. L&F foreslår desuden, at landzonetilladelser og tilsvarende planlægning af bolig på landet skal vurderes efter samme principper som lokalplaner, jf. planlovens §§ 15 a og 15 b.

Arkitektforeningen mener, at der består risiko for, at forslagene til lempelserne i landzonen medfører uhensigtsmæssig spredning af bebyggelse i Danmark med deraf følgende konsekvenser for de store kvaliteter i det åbne land, samt at muligheden for at tillade flere nye boliger i det åbne land kan modvirke en målsætning om mere bæredygtigt byggeri. Arkitektforeningen finder det problematisk, at kommunerne på den ene side får mulighed for at give tilladelse til etablering af nye boliger i det åbne land, mens de på den anden side fortsat skal varetage det overordnede formål med zoneinddelingen, som er at undgå spredt bebyggelse i det åbne land.

KL og Odense Kommune ønsker en præcisering af, hvad der med forslaget menes med, at nye boliger placeres mindre spredt end boliger, der nedrives, mens **Fredericia Kommune** (Forvaltningen) savner en mere konkret beskrivelse af de muligheder, der åbnes op for med lovtilføjesen, og hvordan hensyn til landskab, natur og kulturarv skal håndteres.

Faxe Kommune mener, at lovforslaget indebærer en betydelig udvidelse af, hvad landzonen skal og kan rumme. Boligudbygning og spredt bebyggelse i landzonen vil ifølge Faxe Kommune forstærke disse udfordringer og skabe økonomiske samt ressourcemæssige tunge krav til infrastrukturelle løsninger som veje, kloak, drikkevand og affaldshåndtering.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Forslaget om at indføre muligheder for kommunerne til at kunne give tilladelse til at opføre nye boliger i det åbne land i landzone er baseret på en politisk aftale om ændring af planloven, og at den politiske aftale ikke indeholder ændring af formålet bag planlovens landzoneregler.

Det følger af planlovens formålsbestemmelse, at landzonereglerne skal administreres på baggrund af landskabelige, rekreative og arealressourcemæssige hensyn og andre samfundsmæssige interesser, f.eks. trafikale og infrastrukturelle hensyn, samt hensynet til erhvervslivets muligheder for vækst og udvikling. Hovedformålet er at forhindre spredt bebyggelse i det åbne land, at sikre en klar grænse mellem by og land, og at egentlig bymæssig udvikling sker, hvor der gennem planlægningen er åbnet mulighed for det.

Kommunalbestyrelsens skøn ved behandling af mulige ansøgninger om tilladelser til opførelse af nye boliger i det åbne land vil bero på en konkret vurdering ud fra de stedlige forhold og skal udøves inden for rammerne af planlovens gældende regler for og formålet med landzonen.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til en ny bestemmelse i planlovens § 35. stk. 14, at det er forventningen, at kommunerne i deres administration af de nye muligheder vil sikre, at nye boliger placeres mindre spredt eller fritliggende end boliger, der nedrives, i overensstemmelse med hovedhensynet bag planlovens landzonebestemmelser om at undgå spredt bebyggelse i det åbne land. Det fremgår af lovbemærkningerne, at der med forslaget ikke lægges op til at fastsætte en bestemt metode for kommunerne til at beregne eller vurdere, om nye boliger placeres mindre spredt eller fritliggende end nedrevne boliger. Kommunernes tilgang hertil vil således bero på den enkelte kommunalbestyrelses skøn ud fra en samlet vurdering af placeringen af den samlede beholdning af nedrevne boliger set i forhold til placeringen af nye boliger i det åbne land, som kommunalbestyrelsen har meddelt tilladelse til på ansøgningstidspunktet, med tillæg af den eller de boliger, der er ansøgt om.

Med hensyn til bemærkningerne om husdyrbrугenes forhold fremgår det af lovbemærkningerne, at etablering af nye boliger i det åbne land f.eks. kan medføre en risiko for konflikter med husdyrbrугenes udviklingsmuligheder ift. husdyrbruglovens lugtgeneafstande eller naturinteresser, som kommunerne skal håndtere som led i deres landzoneadministration. Ved kommunalbestyrelsens konkrete vurdering af en ansøgning om opførelse af en ny bolig i det åbne land, kan der således bl.a. tages hensyn til eksisterende husdyrbrugs fortsatte drifts- og udviklingsmuligheder, og om beboerne med den ansøgte placering kan sikres mod forureningsulemper, herunder utilfredsstillende støjforhold, lugtgener o.l.

Idet forslaget om at give kommunerne mulighed for at tillade nyopførelse af boliger i det åbne land i landzone bygger på, at der

samlet set ikke bliver flere boliger i det åbne land, at det er forventningen, at kommunerne sikrer, at nye boliger ligger mindre spredt eller fritliggende end boliger, der nedrives, og at det ikke vil være en ret at kunne opnå tilladelse til at placere en ny bolig i det åbne land, vurderer By-, Land- og Transportministeriet, at forslaget generelt ikke vil medføre flere begrænsninger i forhold til drifts- og udviklingsmuligheder for eksisterende husdyrbrug. Det vil i de konkrete tilfælde være kommunernes opgave at afgøre dette inden for rammerne af kommuneplanen og de hensyn, den skal varetage i landzonen.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at de ovennævnte bemærkninger ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.13.3. Sammenhæng med planlovens regler om kommuneplanen
KL samt **Odense, Varde** og **Stevns Kommuner** efterlyser en præcisering af, hvad der menes med at kunne give tilladelse til at opføre mindre klynger af boliger, som ikke er i konflikt med reglerne om byvækst, mens **FAB Foreningen af Byplanlæggere** generelt giver udtryk for, at forslaget rejser grundlæggende spørgsmål om byspredning og sammenhængende planlægning.

Arkitektskolen i Aarhus peger på, at det bl.a. for at modvirke kommunalt investeringsspild vil være hensigtsmæssigt at lave udpegninger i kommuneplanen gennem retningslinjer og kortudpegnings, hvor klyngedannelser af boliger er hensigtsmæssige hhv. uhensigtsmæssige.

Fredericia Kommune (Forvaltningen) savner en præcisering i forslaget til et nyt stk. 14, i § 35 af, at nedrivning og genopførelse skal ske ud fra overordnede kommunale retningslinjer, der f.eks. er fastsat i kommuneplanen, og **Odense Kommune** finder på linje hermed, at der bør indsættes en klar hjemmel i kommuneplankataloget i § 11 a til, at der kan fastlægges lokale principper for placering af nye boliger i det åbne land.

By og Land – Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur giver udtryk for, at de foreslåede muligheder for at etablere ny bebyggelse i landzone vil øge det eksisterende pres på at nedrive bevaringsværdige bygninger i landzone for at opnå mulighed for at kunne opføre en ny bygning et andet sted i landzone. **Historiske Huse** finder, at udpegede bevaringsværdige bygninger bør undtages fra forslaget.

Friluftsrådet opfordrer til, at nye muligheder for byggeri i det åbne land underlægges strengere landskabs-, natur- og klimafaglige vurderinger, end der lægges op til i lovforslaget.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Forslaget om at indføre muligheder for kommunerne til at kunne give tilladelse til at opføre nye boliger i det åbne land i landzone er baseret på en politisk aftale om ændring af planlovens landzone-regler, og at den politiske aftale i den sammenhæng ikke indeholder ændring af planlovens regler om kommune- og lokalplanlægning, herunder reglerne for byvækst.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at der ikke er noget til hinder i planlovens nugældende regler for kommune- og lokalplanlægning for, at der kan tilvejebringes kommune- og lokalplanlægning for nye boliger i landzone, herunder f.eks. i form af mindre klynger af boliger i det åbne land (landzone uden for landsbyafgrænsninger). Derimod kan kommunerne ikke i medfør af planlovens regler om kommune- og lokalplanlægning foretage egentlig byudvikling i landzone (dvs. udlæg af samlet bebyggelse bestående af mange nye boliger m.v.). Egentlig byudvikling forudsætter således overførsel til byzone. Dette er en følge af zoneopdelingen, og Planklagenævnet har i flere afgørelser fastslået dette. Det vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde ud fra de stedlige forhold, hvornår der er tale om enkelttilladelser, og hvornår der er tale om egentlig byudvikling.

Hvad angår forslagene om at lave udpegninger i kommuneplanen for placering af nye boliger og klynger af boliger i det åbne land uden for eksisterende landsbyafgrænsninger bemærkes, at lovforslaget ikke ændrer bestemmelserne i planlovens kommuneplanbestemmelser i forhold til dette.

I medfør af § 11 a, stk. 1, i planloven fastsætter kommuneplanen retningslinjer for varetagelse af en række interesser i landzone, herunder eksempelvis for beliggenheden af arealer til lokalisering af driftsbygninger mv. på store husdyrbrug, beliggenheden af skovrejsningsområder, varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier samt landskabelige værdier, herunder beliggenheden af arealer med sådanne værdier. Kommuneplanen indeholder også retningslinjer for udvikling af landsbyer og for beliggenheden af omdannelseslandsbyer.

Kommuneplanen kan i medfør af § 11 b, stk. 2, indeholde retningslinjer for andre forhold end nævnt i § 11 a, stk. 1, der kan være af

betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen, og der kan endvidere efter § 11 b for de enkelte dele af kommunen fastsættes rammer i kommuneplanen for indholdet af lokalplaner med hensyn til bl.a. fordelingen af bebyggelsen efter art og anvendelsesformål og bebyggelsesforhold. Der kan være tale om særlige rammebestemmelser for geografisk udpegede områder.

Forudsat at der med det foreliggende forslag gennemføres en ændring af planloven, der giver mulighed for at meddele landzonetilladelse til opførelse af nye boliger i det åbne land i landzone, hvor der ikke tidligere har ligget en bolig, vil kommunalbestyrelsen i medfør af § 11 b, stk. 2, eksempelvis kunne fastsætte retningslinjer for eller udpege områder i landzone i det åbne land i kommuneplanen, hvor det skal være muligt at meddele enkelttilladelser til opførelse af nye boliger, hvis betingelserne for meddelelse af landzonetilladelse i øvrigt konkret er til stede. Det vil endvidere give kommunerne mulighed for at udpege områder i kommuneplanen, hvor der kan gives landzonetilladelser til, at et mindre antal boliger placeres samlet i en klynge. Herved forudsættes som ovenfor nævnt, at etableringen af sådanne klynger af boliger ikke udgør egentlig byudvikling. Det gælder også, hvis en mindre klynge af boliger etableres på baggrund af en landzonelokalplan. Det må således lægges til grund, at planlovens rammer for, hvad der må anses for byudvikling og dermed henvises til byzone, under alle omstændigheder gælder. Som led i den strategiske planlægning for udvikling af landsbyer i kommuneplanen jf. §§ 5 c-d, kan kommunalbestyrelsen formulere retningslinjer generelt for nærmere bestemte kategorier af landsbyer eller konkret for enkelte landsbyer i kommunen. Kommunerne vil herunder f.eks. også kunne fastsætte retningslinjer om, at etablering af nye boliger i landzone fortrinsvis finder sted inden for eksisterende landsbyafgrænsninger.

Dette er præciseret i lovforslagets afsnit 2.2.3.2., hvor det er tilføjet, at kommunalbestyrelsen eksempelvis vil kunne fastsætte retningslinjer for eller udpege områder i landzone i det åbne land i kommuneplanen, hvor det skal være muligt at meddele enkelttilladelser til opførelse af nye boliger, hvis betingelserne for meddelelse af landzonetilladelse i øvrigt konkret er til stede. Det er endvidere tilføjet, at det vil give kommunerne mulighed for at udpege områder i kommuneplanen, hvor der kan gives landzonetilladelser til, at et mindre antal boliger placeres samlet i en klynge.

For så vidt angår bemærkningerne vedrørende bevaringsværdige bygninger fremgår det af bygningsfredningsloven, at en bygning er bevaringsværdig, når den er optaget i kommuneplanen eller i en bevarende lokalplan. Det følger af bygningsfredningsloven, at en

bygning, der er udpeget som bevaringsværdig i kommuneplanen, ikke må nedrives, før nedrivningsanmeldelsen er offentliggjort, og kommunen har taget stilling til, om den vil forbyde nedrivningen og sikre bygningsbevaringsværdierne med ny lokalplanlægning. Det foreliggende forslag ændrer ikke på kommunernes muligheder for at optage bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen eller i en bevarende lokalplan.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at de ovennævnte bemærkninger ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget ud over de ovennævnte tilføjelser til lovforslagets bemærkninger.

2.13.4. Bemærkninger og spørgsmål til forståelsen af forslaget

En række kommuner og KL har stillet en række mere specifikke spørgsmål til forståelsen af forslaget.

Aarhus og Herning Kommuner forudser et større administrativt arbejde i forbindelse med håndtering af bestemmelsen.

Odense og Vordingborg Kommuner efterlyser klarhed over, hvordan det forventes, at de nye muligheder skal forvaltes i forhold til at administrere, hvor mange boliger der nedrives og genopføres. **Haderslev og Næstved Kommuner** efterlyser begge præcisering af og vejledning om, hvordan den foreslåede nye mulighed nærmere kan administreres, ift. placering, udstykning m.m., herunder om muligheden gælder uanset hvem der søger, og hvordan kommunerne skal holde regnskab med, hvor mange ledige steder til genopførelsesboliger der er til stede i kommunen, samt hvor længe retten til genopførelse et andet sted gælder.

Odense Kommune efterlyser afklaring af, hvem der kan få tilladelse til en "erstatningsbolig", og **Varde Kommune** efterlyser en præcisering af, om retten til at give tilladelse til at opføre en ny bolig et andet sted tilfalder kommunen, uanset hvem der står for nedrivningen af eksisterende bolig. Aarhus Kommune bemærker, at det vil være problematisk at stille vilkår om nedrivning på anden mands ejendom, for at ansøger kan få landzone- og/eller byggetilladelse på egen matrikel.

Ringkøbing-Skjern Kommune (Forvaltningen) peger på, at lovforslaget ikke nævner boliger i det åbne land, der samtidig rummer lovligt erhverv, og efterlyser stillingtagen til, hvorvidt en ejendom der nedrives eller eksproprieres, og hvor der ud over boligen er etableret lovligt erhverv, vil kunne tillades reetableret et andet sted med erhverv.

KL ønsker afklaring af, om kravet om nedrivning af boliger også vil omfatte eventuel tilknyttet bebyggelse, og om kommunen vil kunne fastsætte krav herom.

Horsens Kommune spørger, om en bebyggelsesmulighed efter det foreslåede stk. 14, først være en mulighed efter genopførelsesmuligheden i henhold til stk. 15, er bortfaldet. Kommunen spørger endvidere, hvad der skal forstås ved formuleringen ”uden at der genopføres en bolig det samme sted” i det foreslåede nye stk. 14.

Næstved Kommune foreslår en mindre fast frist i det foreslåede nye stk. 15, i § 35 end tre år for, hvornår man senest vil skulle søge om genopførelse af en bolig efter nedrivning.

Fredericia Kommune (Forvaltningen) udtrykker bekymring for, om der med den nye bestemmelse åbnes mulighed for spekulation.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at forslaget vil give kommunerne mulighed for at meddele landzonetilladelse til at opføre enkeltstående nye boliger et andet sted i det åbne land i kommunen, og at give tilladelse til opførelse af boliger i mindre klynger i det åbne land gennem arealplanlægning. Det er herved forudsat, at der samlet set ikke bliver flere boliger i det åbne land inden for den enkelte kommune.

For så vidt angår det af KL anførte om nedrivning af andre bygninger end boliger i det åbne land som forudsætning for, at kommunerne kan meddele tilladelse til at opføre nye boliger i det åbne land i landzone bemærkes, at forslaget alene vedrører muligheden for, at kommunerne kan give tilladelse til opførelse af en ny bolig i det åbne land for hver bolig, der nedrives i det åbne land.

Med hensyn til bemærkningerne om, hvem der får retten til at opføre en ny bolig, når en bolig i det åbne land nedrives, bemærkes, at der ikke i det foreliggende forslag er indbygget en forudsætning om, at der skal være identitet mellem ejeren af en bolig i det åbne land, der nedrives, og ejeren af en bolig, som kommunen tillader opført et andet sted i det åbne land i kommunen. Der består heller ikke ifølge forslaget en umiddelbar ret til at konvertere en nedreven bolig i det åbne land i landzone med en tilladelse til at opføre en ny bolig et andet sted i det åbne land i landzone, ligesom det ikke er en forudsætning, at der stilles vilkår om nedrivning af en bolig et andet sted som forudsætning for at få tilladelse til at opføre en ny bolig i det åbne land. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, gives den enkelte kommunalbestyrelse fleksible rammer

for selv at beslutte, hvorvidt og i hvilket omfang man vil give tilladelse til opførelse af nye boliger i det åbne land i stedet for boliger i det åbne land, der er nedrives.

Dette er præciseret i lovforslagets bemærkninger til § 1, nr. 41, hvor det er tilføjet, at der ikke i forslaget er indbygget en forudsætning om, at der skal være identitet mellem ejeren af en bolig i det åbne land, der nedrives, og ejeren af en bolig, som kommunen tillader opført et andet sted i det åbne land i kommunen. Det er heller ikke en forudsætning, at der stilles vilkår om nedrivning af en bolig et andet sted som forudsætning for at få tilladelse til at opføre en ny bolig i det åbne land. Kommunalbestyrelsens mulighed for at give tilladelse til opførelse af nye boliger i det åbne land i landzone eksisterer således ifølge forslaget i det omfang, eksisterende boliger i kommunen nedrives og ikke erstattes af en ny bolig det samme sted.

Med hensyn til de rejste spørgsmål om kommunernes administration bemærkes, at nedrivning af boliger i landzone kræver kommunens tilladelse efter bygningsreglementet. I kommuner, hvor lov om boligforhold gælder, er det endvidere ikke tilladt at nedlægge en bolig uden kommunens samtykke, herunder ved nedrivning. Forslaget bygger således på informationer, som kommunerne i forvejen er i besiddelse af som led i deres bygge- og landzoneadministration, og kommunerne vil have mulighed for løbende at danne sig et overblik over, hvor mange boliger i det åbne land (landzone uden for landsbyafgrænsninger), der er nedrevet, og dermed hvor mange nye boliger, kommunen maksimalt vil kunne gives tilladelse til at opføre.

For så vidt angår bemærkningerne til forslag til et nyt stykke 15, i § 35 om fastsættelse af en frist for, hvornår der senest skal søges om landzonetilladelse efter § 35, stk. 1, til at genopføre en bolig i landzone uden for landsbyer efter nedrivning af en eksisterende bolig samme sted fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, der herved skabes klarhed over, hvor lang tid der maksimalt må gå fra nedrivning af en bolig uden for landsbyer, til ansøgning om genopførelse skal indgives. Den enkelte kommune vil endvidere til enhver tid kunne skabe overblik over, hvor mange muligheder for at kunne meddele tilladelse til opførelse af nye boliger der maksimalt er til rådighed andre steder i det åbne land i kommunen. Genopførelse på samme sted skal forstås i overensstemmelse med de gældende regler og praksis for tilladelse til genopførelse efter § 35, stk. 1. Hvis der efter de gældende regler opnås tilladelse til at opføre den nye bolig på en anden placering på grunden end den hidtidige beboelsesbygning, men dog fortsat i tilknytning til

ejendommens hidtidige bebyggelsesareal, vil der også være tale om, at bebyggelsesmuligheden genudnyttes, og kommunen vil ikke på baggrund af en nedrivning af en bolig på det pågældende sted kunne give tilladelse til at opføre en ny bolig et andet sted, da der samlet set ikke må blive flere boliger i landzone uden for landsbyafgrænsninger i kommunen.

Dette er præciseret i lovforslagets bemærkninger til § 1, nr. 41, hvor det er tilføjet, at genopførelse på samme sted skal forstås i overensstemmelse med de gældende regler og praksis for tilladelse til genopførelse efter § 35, stk. 1. Hvis der efter de gældende regler opnås tilladelse til at opføre den nye bolig på en anden placering på grunden end den hidtidige beboelsesbygning, men dog fortsat i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesareal, vil der således også være tale om, at bebyggelsesmuligheden genudnyttes.

For så vidt angår det rejste spørgsmål om mulighed for at retablere bolig med erhverv et andet sted i det åbne land, hvis en bolig med tilhørende erhverv må nedlægges, bemærker By-, Land- og Transportministeriet, at den foreslåede bestemmelse i nyt stk. 14, i § 35 alene vedrører muligheden for at tillade opførelse af nye boliger i det åbne land i stedet for boliger, der nedrives. Der kan i stedet peges på de eksisterende muligheder i planloven for uden landzonetilladelse at kunne tage overflødiggjorte bygninger i brug til håndværks- og industrivirksomhed, mindre butikker, liberale erhverv m.v., samt mulighederne for at kunne få landzonetilladelse til at genopføre en bolig i landzone efter nedrivning af en bolig det samme sted, f.eks. i tilknytning til eksisterende overflødiggjorte bygninger.

Med hensyn til den rejste bekymring for, at de foreslåede nye muligheder åbner mulighed for spekulation fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at der ved boliger i det åbne land, som nedrives, forstås boliger, der inden nedrivningen har været anvendt til helårsbeboelse, og hvor retten til anvendelse som bolig ikke er bortfaldet som følge af manglende udnyttelse. Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at det efter gældende praksis i medfør af planloven er en forudsætning for at kunne danne grundlag for tilladelse til opførelse af en ny bolig i landzonen som erstatning for en bolig, som nedrives det samme sted, ikke er så forfalden, at den ikke repræsenterer nogen værdi af betydning. Forslaget skal forstås i overensstemmelse hermed. Hvis en bolig, der nedrives, er så forfalden, at den ikke efter gældende praksis vil kunne danne grundlag for tilladelse til genopførelse af en bolig på samme sted, vil den således heller ikke kunne give grundlag for tilladelse til opførelse af en ny bolig et andet sted efter den foreslåede nye

bestemmelse. Det vil herved ikke blive en mulighed at lade boliger forfalde alene med det formål at opnå en ny byggemulighed et andet sted.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at de ovennævnte bemærkninger ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget udover de ovennævnte tilføjelser til lovforslagets bemærkninger.

2.14. Bedre mulighed for udbygning af landsbyer

KL bakker op om udvidelser af det kommunale råderum og ser positivt på forslaget, der skal give bedre muligheder for udviklingen af landsbyer.

Ringkøbing-Skjern Kommune (administrationen) kvitterer positivt for, at lovforslaget rummer en række forbedringer, der imødekommer ønsker, som blandt andre Ringkøbing-Skjern Kommune har fremført, herunder den foreslåede mulighed for at udpege omdannelseslandsbyer i kystnærhedszonen.

Varde Kommune (forvaltningen) efterlyser svar på, hvor stor afgrænsningen af den enkelte omdannelseslandsby kan være, før der foreligger egentlig byudvikling.

Akademiraadet ser med glæde på lovforslagets del om forbedrede udviklings- og bosætningsmuligheder i landzonen, da rådet mener, at dette vil give landdistrikternes kommuner mulighed for at udvikle attraktiv bosætning, der kan reaktivere forfaldstruede landsbyer og kulturarv i eksisterende byggeri.

Arkitektforeningen støtter forslaget om fjernelse af begrænsningen på antallet af omdannelseslandsbyer i kommuner med befolkningstilvækst, da dette kan bidrage til udviklingen af attraktive og levedygtige landsbyer. Arkitektforeningen gør opmærksom på, at ændringen kan aflede behov for ny infrastruktur, og at disse investeringer bør ske ud fra en samfundsøkonomisk helhedsvurdering.

Arkitektskolen Aarhus finder, at muligheden for mere frit at afgrænse landsbyer beliggende inden for kystnærhedszonen giver god mening, om ikke andet for den administrative forenklingens skyld.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener generelt, at nye boliger og erhverv i landzone skal ske inden for landsbyafgrænsningerne for at fastholde en klar grænse mellem by og land og undgå uhensigtsmæssige afgrænsninger af landsbyerne ud i landskabet. Forslaget er særligt problematisk i landzonen nær de større byer,

hvor der er store ressourcer og interesser i at udvide bebyggelsen, og i kystlandskaberne, som i særlig grad skal friholdes for bebyggelse. DN finder det positivt, at forslaget udmøntes gennem strategisk planlægning med kommuneplanens udpegede levedygtige landsbyer.

Danske Destinationer hilser lovforslaget velkomment og støtter intentionen om at styrke udviklings-, bosætnings- og turismemulighederne i landdistrikter, kystområder, øer og mindre bysamfund. Med mere fleksible regler for nybyggeri, omdannelse af eksisterende bygninger og muligheden for at bosætte sig i det åbne land får kommunerne bedre forudsætninger for at fremme bosætning, tiltrække familier og erhvervsdrivende — hvilket kan understøtte et bredere udbud af turisme-, service- og overnatningstilbud.

Foreningen af Byplanlæggere (FAB) vurderer overordnet, at muligheden for i højere grad at udpege omdannelseslandsbyer er et positivt forslag, der dog forudsætter klare afgrænsninger og tydelige strategiske mål, så ordningen ikke anvendes til at muliggøre yderligere spredning af bebyggelse uden en helhedsorienteret planlægning. Fokus bør være på kvalitativ udvikling, stedbundne styrker, lokalt engagement og understøttelse af lokale initiativer inden for en klar og sammenhængende planramme frem for kvantitative vækstsmål.

Friluftsrådet anfører, at lovforslaget indebærer en markant opblødning af grænsen mellem by og land. Flere landsbyer inden for kystnærhedszonen vil kunne udvide afgrænsningen, og der gives øgede muligheder for byggeri af bolig og erhverv uden for eksisterende bymæssige strukturer. Friluftsrådet mener, at disse nye udviklings- og bosætningsmuligheder betyder, at planloven udvandes, og at adskillelse mellem by og land svækkes. Dermed åbnes der for fragmentering og landskabsforringelse, færre sammenhængende naturområder, ødelæggelse af kulturhistoriske miljøer, forringelser af landbrugets muligheder for at dyrke jorden og forringelse af offentlighedens adgang.

Landbrug & Fødevarer mener, at det bør tilføjes i lovforslagets bemærkninger, at der skal tages hensyn til omkringliggende landbrugsproduktion, når der meddeles landzonetilladelse til nyt byggeri med mere attraktiv placering.

Landdistrikternes Fællesråd konstaterer, at kommunerne får bedre muligheder for at udpege og afgrænse omdannelseslandsbyer i kommuneplanen. Fællesrådet har ønsket lempelser af de gældende muligheder.

Landsbyrådet i Horsens Kommune bemærker, at ordningen med omdannelseslandsbyer rummer et betydeligt potentiale, men den nuværende begrænsning i antallet af landsbyer, der kan udpeges, matcher ikke den faktiske udviklingsdynamik i kommuner som Horsens, der rummer mere end 35 forskellige landsbyer med vidt forskellige profiler og udviklingsforudsætninger. Landsbyrådet ser derfor meget positivt på den foreslåede ændring vedrørende udpegning af omdannelseslandsbyer. Landsbyrådet anbefaler, at omdannelseslandsbyer ikke kun forstås som byer i tilbagegang, men også som aktive omdrejningspunkter for lokal udvikling.

Teleindustrien (TI) konstaterer, at forslaget vil udvide mulighederne for kommunernes udpegning af omdannelseslandsbyer, herunder i kystnærhedszonen. TI støtter forslaget, der kan give kommunerne mere fleksible rammer for at fremme levedygtige landsbyer. TI bemærker, at god mobildækning er en del af den nødvendige infrastruktur, som udviklingen af landsbyer bør baseres på, da mobildækningen understøtter aktiviteter for både borgere, virksomheder og besøgende i et område. TI finder det derfor afgørende, at kommunerne indtænker digital infrastruktur, herunder muligheden for at etablere antennemaster, i udviklingsarbejdet med omdannelseslandsbyer, og TI opfordrer til, at dette nævnes i lovforslaget.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det er i udkastet til lovforslag oplyst, at det af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv. bl.a. fremgår, at flere kommuner ønsker at skabe flere udviklingsmuligheder i de kystnære bysamfund, og at der i landdistrikterne er kommuner, som oplever udfordringer med at give adgang til at bygge nye boliger og erhverv i landsbyer i takt med efterspørgslen med henblik på at tiltrække nye borgere og styrke lokalsamfundet. Aftaleparterne er derfor enige om at ændre planloven, så alle kommuner på baggrund af den strategiske planlægning for levedygtige landsbyer i kommuneplanen kan afgrænse – herunder udvide afgrænsningen af – de landsbyer, der ønskes understøttet med henblik på at give bedre mulighed for ny bebyggelse. Aftaleparterne er desuden enige om at forenkle planlovens regler om afgrænsning af landsbyer, så landsbyer inden for kystnærhedszonen – både i og uden for udviklingsområder – kan afgrænses på samme måde som landsbyer uden for kystnærhedszonen, svarende til de muligheder, der i dag gælder for omdannelseslandsbyer.

Videre er det oplyst i lovforslaget, at den foreslåede ændring vil medføre, at alle kommunalbestyrelser fremover vil have adgang til

at udpege og afgrænse omdannelseslandsbyer uden på forhånd fastlagte, antalsmæssige begrænsninger, og at adgangen til at udpege og afgrænse omdannelseslandsbyer vil kunne anvendes inden for kystnærhedszonen (uden for udviklingsområder), selvom der ikke foreligger en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. Den øvrige del af de nuværende kriterier m.v. for kommunalbestyrelsens udpegning og afgrænsning af omdannelseslandsbyer, der fremgår af forarbejderne til planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 24, vil blive videreført – herunder at bestemmelsen ikke giver kommunalbestyrelsen mulighed for at foretage egentlig byudvikling i landsbyer i landzone.

Det vil som i dag bero på en konkret vurdering, hvornår der foreligger egentlig byudvikling, der forudsætter udlæg af nye byzonearealer.

Der er ikke med den foreslåede ordning lagt op til ændringer vedrørende kommunalbestyrelsens råderum i relation til inddragelse og afvejning af forskellige forhold i grundlaget for udpegning og afgrænsning af omdannelseslandsbyer, herunder digital infrastruktur.

I anledning af høringssvaret fra Landbrug & Fødevarer er der i lovforslagets bemærkninger tilføjet en beskrivelse af de hensyn, herunder hensyn til jordbrugsinteresser, der efter gældende ret kan indgå i kommunalbestyrelsens konkrete vurdering af en ansøgning om landzonetilladelse.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke i øvrigt anledning til ændringer af lovforslaget.

2.15. Bedre mulighed for udnyttelse af overflødiggjorte bygninger

Aarhus Kommune – Teknik og miljø ser positivt på en generel lempelse af anvendelsesmuligheder gennem transformation, om- og tilbygning samt tilføjelser til eksisterende, overflødiggjorte landbrugs- og produktionsbygninger.

Arkitektforeningen finder det positivt, at muligheden for uden landzonetilladelse at tage andre overflødiggjorte bygninger end landbrugsbygninger i brug til bolig mv. udvides til også at gælde i kystnærhedszonen. Foreningen bakker ligeledes op om, at den gældende praksis vedrørende ombygning af overflødiggjorte bygninger lempes, da det vil bidrage til bedre udnyttelse af eksisterende bygninger og derigennem en mere bæredygtig udvikling i byggeriet. Foreningen bemærker dog, at der er tale om en markant lempelse af

landzoneadministrationen, som understreger behovet for en mere gennemgribende revision af planlovens zoneinddeling.

Arkitektskolen Aarhus bemærker, at forslaget til ændring af § 37 virker som en kærkommen justering af en noget rigid bestemmelse, bl.a. med henblik på en større grad af genanvendelse af de ressourcer der ligger bundet i den eksisterende bygningsmasse. Det bør dog overvejes at skrive en betingelse ind i bestemmelsen, således at den arkitektoniske løsning af bygningens udseende og dens påvirkning af landskabet skal godkendes af kommunen. Der findes en tilsvarende mekanisme for så vidt angår placering af fritliggende gylletanke, jf. planlovens § 36, stk. 2.

By og Land Danmark bemærker, at for bevaringsværdige bygninger vil ændringsforslaget betyde, at der åbnes op for ændringer som kan true eller fjerne bevaringsværdierne helt. Ændringsforslaget bør derfor bortfalde. Hvis ændringsforslaget opretholdes, bør det ændres, så kommunen i forbindelse med ansøgning om ombygninger af bevaringsværdige bygninger kan stilles krav, så ombygningerne sker uden at tilsidesætte bevaringsværdierne.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder forslaget stærkt problematisk fordi der er tale om større ombygninger og tilbygninger uden de landzonetilladelser, der skal sikre vilkår og retningslinjer i overensstemmelse med kommuneplanen, naturen og landskabet. DN er positive i forhold til at transformere og renovere eksisterende byggeri, da det som udgangspunkt er mere bæredygtigt, men det er også muligt efter gældende ret gennem landzonetilladelse.

Faxe Kommune er uenig i vurderingen af, at om- og tilbygning af overflødiggjorte bygninger ikke vil have en væsentlig betydning for det bestående miljø. Tværtimod må det forventes at medføre landskabelige ændringer og yderligere pres på den lokale infrastruktur.

Fredrik Fabian bemærker, at efter hidtidig praksis og de gældende bemærkninger har det været en klar forudsætning, at bygninger af mere simpel karakter ikke kunne danne grundlag for ændret anvendelse uden landzonetilladelse. Det har udgjort en vigtig afgrænsning for at forhindre, at mindre og tilfældige bygninger i det åbne land kunne danne grundlag for erhvervs- eller boligudvikling. Med lovforslaget udvides anvendelsesmulighederne efter høringspartens opfattelse gennem en bred definition af "overflødiggjorte bygninger", så flere bygninger omfattes. Når virksomheden er lovligt etableret i en overflødiggjort bygning, giver planlovens § 36, stk. 1, nr. 20, mulighed for tilbygning på op til 500 m² uden

landzonetilladelse. På dette tidspunkt er der reelt skabt en ny og markant erhvervsbebyggelse i det åbne land, uden at der på noget tidspunkt har været krav om en samlet planmæssig stillingtagen.

Foreningen af Byplanlæggere bemærker, at de lempede krav til om- og tilbygning af overflødiggjorte bygninger kan medføre tab af kommunal styring og kvalitetssikring, hvis der ikke samtidig sikres klare retningslinjer for omfang, anvendelse og bebyggelsens tilpasning til omgivelserne. Den øgede fleksibilitet med lovforslaget vurderes samlet at indebære en risiko for en gradvis udhuling af planlovens grundlæggende principper for det åbne land. Det anbefales derfor, at der fastsættes tydeligere nationale rammer og kriterier, som sikrer, at den øgede fleksibilitet ikke sker på bekostning af landskabelige, naturmæssige og planfaglige hensyn.

Friluftsrådet bemærker, at flere muligheder for at om- og tilbygge overflødiggjorte bygninger uden krav om landzonetilladelse vil føre til øget bebyggelse i det åbne land.

Haderslev Kommune ser positivt på ændringerne af § 37 i planloven om udnyttelse af eksisterende bygninger.

Kim Fournais støtter forslaget og foreslår at præcisere, at opsætning af solceller på tage af bygninger heller ikke vil være ensbetydende med, at bygningen ændres i gennemgribende omfang. Det vil være et afgørende element for, at bygninger i åbne land og på øerne kan bidrage til at nå klimalovens målsætninger. Denne præcisering vil desuden være i overensstemmelse med EU's tilgang, som er afspejlet i VE-III-direktivets fremskyndelsesområder, hvor opsætning af VE-anlæg på bygninger, parkeringspladser og infrastruktur er et væsentligt element for at styrke den grønne omstilling.

KL bemærker, at udvidelse af de umiddelbare rettigheder i planloven for kommuner kan betyde, at det bliver sværere at styre udviklingen i det åbne land og sikre en sammenhæng med kommunernes egne strategier og planlægning. Bekymringen er bl.a., at omdannelse til bolig mv. kan udfordre etablering af VE, udvidelser af landbrug mv. KL konstaterer, at der i lovforslagets bemærkninger ændres i formuleringen omkring, hvilke bygninger som betragtes som overflødiggjorte og dermed kan omfattes af planlovens § 37, stk. 2. Således nævnes blandt andet garagebygninger. KL bemærker, at denne beskrivelse er en væsentlig udvidelse af bestemmelsen, idet garager efter Planklagenævnets praksis ikke hidtil har været omfattet. Det er KL's umiddelbare vurdering, at disse bygninger normalt ikke repræsenterer en bygningsmæssig værdi, der kan begrunde, at de omfattes af bestemmelsen.

Landdistrikternes Fællesråd støtter intentionen i de foreslåede ændringer ift. udnyttelse af overflødiggjorte bygninger. Denne del af planloven har tidligere været for rigid, og derfor er det meget positivt, at der med lovforslaget åbnes op for muligheden for at omdanne overflødiggjorte bygninger til en lang række forskellige nye formål, herunder særligt ændringerne i § 37. Der opfordres til også at lempe for § 35, stk. 10, så muligheden for oprettelse af flere boligenheder i eksisterende bygninger i landzone også udvides.

Morsø Kommune bemærker, at det er positivt, at der gives bedre muligheder for at udnytte overflødiggjorte bygninger i landzonen, så eksisterende bygningsmasser fortsat kan finde anvendelser til gavn for de lokale udviklingsmuligheder.

Nordsjællands Landboforening bemærker, at mulighederne for ibrugtagning af eksisterende bygninger allerede er til stede, men hverken Planklagenævnet eller kommunerne administrerer efter reglerne. Hvad der ikke kræver byggetilladelse, burde heller ikke være at betragte som en væsentlig ombygning, f.eks. udskiftning af tag, vinduer, døre, efterisolering mv. Langs statsveje gives ikke tilladelse af Vejdirektoratet til forhold, som er omfattet af undtagelsen i § 37.

Odense Kommune bemærker, at loven bør indeholde en uddybning af begrebet ”gennemgribende ændringer” som grundlag for byggesagsbehandlingen.

Ringkøbing-Skjern Kommune (administrationen) finder det positivt, at overflødiggjorte bygninger i kystnærhedszonen får flere muligheder for at kunne om- eller tilbygges i mindre omfang uden landzonetilladelse.

Sammenslutningen af danske småøer er glade for muligheden for, at overflødiggjorte bygninger i kystnærhedszonen skal kunne ombygges og tages i brug efter § 37 uden landzonetilladelse, og at mulighederne i kystnærhedszonen dermed ligestilles med mulighederne i den øvrige landzone.

Svend-Erik Gottlieb anbefaler, at planlovens § 37, stk. 2, 3. pkt., udgår, idet et privat haveareal inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje på 300 meter ikke hjemler mulighed for at omfattes af naturbeskyttelsesloven.

TEKNIQ finder forslaget om at lempe reglerne for anvendelse af overflødiggjorte bygninger i landzonen til erhverv og turisme

positivt. Det vil skabe aktivitet i landdistrikterne og generere jobs i forbindelse med renovering og energioptimering af bygningsmassen.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Den foreslåede ændring indebærer, at mulighederne for at foretage om- og tilbygninger inden for rammerne af anmeldelsesordningen i § 38 vil blive udvidet. Lovforslaget indeholder eksempler på, hvad der må anses for at falde inden for anvendelsesområdet efter den ændrede formulering. Supplerende eksempler på anvendelsesområdet vil blive fastlagt i kommunernes administration og klagenævnspraksis, som det også har været tilfældet efter den gældende bestemmelse.

Det vil fortsat være en forudsætning for anvendelse af § 37, at der skal være tale om egentlige bygninger af en rimelig standard, der er egnede til formålet. I lovforslaget er gengivet tidligere lobemærkninger, som er suppleret med yderligere eksempler, der kan danne grundlag for kommunernes fremtidige administration og klagenævnspraksis. Det fremgår således, at også andre overflødiggjorte bygninger end de i tidligere lobemærkninger nævnte, som er af rimelig standard, f.eks. fabriks-, vandværks- og garagebygninger, vil kunne være egnede til et formål omfattet af § 37, stk. 2, afhængig af bygningernes karakter.

Planlovens § 37 giver en umiddelbar ret til at ibrugtage en overflødiggjort bygning, såfremt betingelserne herfor er opfyldt, hvilket påses af kommunalbestyrelsen i forbindelse med anmeldelsen, jf. planlovens § 38. Det er ikke hensigten med lovforslaget at indføre krav om kommunens tilladelse til arkitektoniske forhold som forudsætning for ibrugtagningen. Varetagelse af hensyn til bevaringsværdier vil skulle ske gennem lokalplanlægning for bevaringsværdige bygninger m.v. eller ved et § 14-forbud med henblik på udarbejdelse af lokalplan.

Planlovens § 37 regulerer kun den umiddelbare ret til at tage en bygning i brug i medfør af planlovens landzonebestemmelser. Der kan være anden lovgivning, herunder vejlovgivningen, som kan være til hinder for ibrugtagning. Dette reguleres ikke af planloven.

Det fremgår af den politiske aftale af 10. oktober 2024 om vækst og udvikling i landdistrikterne gennem ændring af planloven mv., som er grundlag for lovforslaget, at den nye mulighed i kystnærhedszonen uden for udviklingsområder ikke skal gælde inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen efter naturbeskyttelsesloven. Den foreslåede ændring indebærer således, at der vil gælde

samme regler for anvendelse af andre overflødiggjorte bygninger end landbrugsbygninger i landzone, dog ikke bygninger beliggende på arealer inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen. Hvorvidt et areal er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, reguleres af naturbeskyttelseslovens regler.

Det er By-, Land- og Transportministeriets vurdering, at opsætning af solceller på tage på bygninger i landzone kan have en sådan landskabelig påvirkning, at det er hensigtsmæssigt at fastholde et krav om landzonetilladelse, hvor kommunen får mulighed for at foretage en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.16. Ophævelse af kravet om strategisk planlægning for bymidter

Dansk Erhverv, Akademiraadet, Bevaringsforeningen for Langeland og Strynø, By og Land Danmark – Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, De Samvirkende Købmænd og Historiske Huse er imod en ophævelse af kravet om strategisk planlægning for bymidter. Der peges bl.a. på, at kravet bidrager til byudvikling og et velfungerende erhvervsliv. Flere henviser til, at kravet kun har været gældende i cirka et år, og at kravets effekt bør evalueres før end det ophæves. Dertil foreslår **Dansk Erhverv**, at ordningen udvides, så det omfatter samtlige 98 kommuner og ikke begrænses til byer mellem 4-20.000 indbyggere, og at de formelle dokumentationskrav reduceres. **Herning Kommune** bemærker, om bymidter reelt kan afgrænses af et indbyggertal, som det er tilfældet i dag.

Foreningen af Byplanlæggere anbefaler, at der sikres et sammenhængende og langsigtet grundlag for udvikling af bymidter. **Ørsted** bemærker, at en ophævelse af kravet kan skabe mindre forudsigelighed for erhvervsinvesteringer. **Danmarks Frie Autocampere** opfordrer til en mindre krævende lovtekst, fordi levende bymidter er med til at fastholde befolkningen i de mindre samfund.

Danske Destinationer og **Ringkøbing-Skjern Kommuner** (forvaltningen), **KL** og **Arkitektskolen Aarhus** er positive overfor forslaget om en ophævelse af kravet om strategisk planlægning for bymidter. Det fremhæves bl.a., at forslaget vil give kommunerne mere handlefrihed, og lokal planlægning kan blive mere smidig og hurtigere. **KL** vurderer, at kravet er et ressourcekrævende processtrin, som ikke bidrager med noget nyt til kommunernes allerede

eksisterende indsatser med at sikre mere liv i bymidterne, og der er manglende nye virkemidler til at sikre, at strategier vil kunne omsættes til faktiske initiativer.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

By-, Land- og Transportministeriet henviser til, at det fremgår af lovforslagsudkastet, at et krav om at indarbejde retningslinjer med tilhørende krav om redegørelse og analyser er et administrativt arbejde, som KL vurderer, ikke har en væsentlig effekt på kommunernes arbejde med bymidterne. En ophævelse af planlovens krav om strategisk planlægning for bymidter medfører, at det fremover vil være frivilligt for kommunerne at udarbejde strategisk planlægning for bymidten for de ca. 120 danske byer med mellem 4.000 og 20.000 indbyggere, som kravet hidtil har været gældende for.

By-, Land- og Transportministeriet finder, at de indkomne høringssvar ikke giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.17. Planlægning for solenergianlæg

Danmarks Naturfredningsforening, KL, Dansk Solcelleforening, Foreningen af Byplanlæggere, Fredericia Kommune (Forvaltningen), **Horsens Kommune, Landbrug og Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Ringkøbing-Skjern Kommune, TEKNIQ og Ørsted** er positive over for muligheden for, at kommuner ved lokalplanlægning kan stille krav om, at tagkonstruktionen på nye større erhvervs- og boligbebyggelser skal muliggøre montering af solenergianlæg. Flere høringsparter peger dog på, at det er væsentligt, at krav til tagkonstruktioner ikke medfører betydelige merudgifter eller tekniske bindinger, som kan fordyre opførelsen af nye boliger og erhvervsbyggeri. Det bemærkes fra flere høringsparter, at reguleringen bør udformes på en måde, som tager højde for den markante udvikling på solcelleområdet og de forskellige typer solcelleanlæg, herunder letvægtssolceller, som kan installeres på langt flere bygninger end almindelige solceller.

Fredericia Kommune (Forvaltningen) foreslår at "større erhvervs- og boligbebyggelser" i § 15, stk. 2, nr. 31, kan udvides med en nedre grænse.

Horsens kommune foreslår, at definitionen for større erhvervs- og boligbebyggelser præciseres, og at det også kommer til at gælde for bebyggelse til offentlige formål.

Byggeskadefonden bemærker, at det er væsentligt, at der også er fokus på bygningens tæthedsplan ved montering af solceller.

Næstved Kommune bemærker, om der også skal være krav til brandmæssige tiltag, som muliggør fremtidig montering af solcelleanlæg, og om det skal være muligt at opsætte et enkelt solcellepanel.

TEKNIQ anbefaler, at der fastsættes ensartede tekniske definitioner for, hvad det vil sige, at en konstruktion "muliggør montering", og at der henvises til gældende standarder.

Arkitektforeningen bemærker, at forslaget bør reguleres i bygningsreglementet i stedet for i planloven, da kravet bør gælde for alle større bygninger, og ikke kun dem, der lokalplanlægges for.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

By-, Land- og Transportministeriet har fundet anledning til, at ændre den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 31 (§ 15, stk. 2, nr. 31), så der i stedet for tagkonstruktion står bygningskonstruktion. Desuden er bemærkningerne tilpasset hertil. By-, Land- og Transportministeriet har i forlængelse heraf og på baggrund af høringssvarene præciseret i bemærkningerne, at dvs. at bygningen er konstrueret, så den kan bære et solenergianlæg, og, at muligheden for at stille krav gælder for større bebyggelser, som kan anvendes både til erhvervs- eller boligformål.

By-, Land- og Transportministeriet har endvidere tilpasset bemærkningerne til lovforslaget, under punkt 2.3.2.2, så det fremgår at der kan være særlige hensyn som gør, at det ikke er hensigtsmæssigt at stille krav om, at bygningskonstruktioner skal være klar til fremtidig montering af solenergianlæg på bygninger. Det kan eksempelvis være tekniske, funktionelle eller økonomiske hensyn eller særlige historiske, arkitektoniske eller landskabelige hensyn, som ikke er forenelige med et krav om, at byggeri skal have forberedt bygningskonstruktionen til installation af solcelleanlæg, eksempelvis hvis der er særlige krav om materialevalg m.v.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at de indkomne høringssvar ikke giver anledning til yderligere ændringer af lovforslaget.

2.18. Afværgeforanstaltninger til sikring af fortsat radarovervågning eller radio- og telekommunikation ved etablering af bygninger eller anlæg

Foreningen af Byplanlæggere bemærker, at forslaget om at give kommunerne mulighed for at stille krav om afværgeforanstaltninger

af hensyn til Forsvarets, redningsberedskabets og politiets operative anvendelse af teknisk udstyr vurderes som relevant af hensyn til samfundssikkerhed og beredskab. Det forudsætter dog klare rammer og vejledning, så kravene kan administreres ensartet og forudsigeligt for bygherrer og planmyndigheder. Samlet set vurderes forslaget at kunne bidrage til øget fleksibilitet og forenkling i planlægningen, forudsat at der samtidig sikres klare rammer, gennemsigtighed og mulighed for helhedsorienteret planlægning.

Gribskov Kommune bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt hvis kommunerne på forhånd kan vide om en ønsket planlægning er i konflikt med den statslige radarovervågning eller radio- og telekommunikation. Det er uhensigtsmæssigt, hvis det først er i forbindelse med en høring af et planforslag at kommunen og evt. bygherre bliver bekendt med at der er en konflikt, der kan medføre krav om afværgeforanstaltninger, eller justering i det fremlagte projekt. Kommunen ønsker, at der stilles et redskab til rådighed eller fastsættes en proces for fast tidlig inddragelse af Etablissement- og Terrænkommandoen for at klarlægge om der vil være en konflikt.

Haderslev Kommune anerkender behovet for afværgeforanstaltninger i forbindelse med byggeri for at sikre radar- og telekommunikation og at overvågning af farvand og luftrum ikke forringes. Haderslev Kommune vil være særligt berørt af et krav om afværgeforanstaltninger til radarer pga. Flyvestationen Skrydstrups beliggenhed centralt i kommunen. Det er positivt, hvis man gennem bestemmelser i en lokalplan kan sikre udviklingsmuligheder og samtidig sikre, at disse ikke kompromitterer funktionaliteten af radar- og telekommunikation. Normalt kan en lokalplan dog kun fastlægge bestemmelser for anlæg, der er beliggende indenfor lokalplanens afgrænsede geografiske område. Afværgeforanstaltninger til radaranlæg vil i mange tilfælde knytte sig til selve radaren eller etablering af nye radarstationer oftest udenfor lokalplanområdet. Derfor kan det være vanskeligt at implementere de nye regler i realiteten. Derfor ønsker kommunen reglerne præciseret i forhold til, hvordan de kan implementeres i lokalplaner, men der kan også være behov for at præcisere, hvem der har ansvaret for finansieringen af afværgeforanstaltningerne.

Landdistrikternes Fællesråd bakker op om forslagene angående byudvikling og regelforenkling på planlovsområdet.

KL er enig i behovet for at sikre en fortsat overvågning af det danske farvand og luftrum. KL oplever en usikkerhed omkring elementer af forslaget, blandt andet gennemsigtighed i, hvornår kommunerne kan forvente, at Forsvaret vil kræve etablering af afværgeforanstalt-

ninger, samt spørgsmål om, hvem der i givet fald skal finansiere dem. KL er i øvrigt enig i lovforslagets bemærkninger om, at eventuelle krav skal overholde forvaltningslovens almindelige principper om proportionalitet. KL konstaterer dog, at det vil være vanskeligt for kommunerne at vurdere, i hvor høj grad dette princip er overholdt. I den sammenhæng er der også behov for den nødvendige grad af gennemsigtighed.

Næstved Kommune bemærker, at der med bestemmelsen bør følge en vejledning, der angiver hvilke former for afværgeforanstaltninger der kan være tale om, da det er et ukendt begreb.

Stevns Kommune antager, at det er de statslige ressortmyndigheder, der vil være ansvarlig for at etablere eventuelle afværgeforanstaltninger, så bestemmelsen skal forstås således, at bygherre pålægges at afholde udgifterne hertil. Størrelsesordenen af økonomiske konsekvenser for erhvervslivet forbundet med forslaget ses ikke at være beskrevet i lovforslaget. Formentlig vil der ikke være tale om uvæsentlige omkostninger. Stevns Kommune mener, at de økonomiske konsekvenser bør adresseres i lovforslagets afsnit 6 om Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

TEKNIQ er bekymret for, at forslaget kan blive en administrativ stopklods for byggeprojekter, hvis sagsbehandlingen hos de relevante myndigheder (Forsvaret/politiet) trækker ud. Det er afgørende, at der etableres en hurtig og gennemsigtig proces for godkendelse af disse foranstaltninger, så bygge- og installationsvirksomheder ikke oplever uforudsigelige forsinkelser. Vi anbefaler, at der fastsættes tidsfrister for myndighedernes høringssvar i disse sager.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

I udkastet til lovforslag er det oplyst, at det er væsentligt for landets sikkerhed, at det danske farvand og luftrum kan overvåges for at kunne konstatere og afvise krænkelse af dansk suverænitet. Det er af afgørende betydning for adgangen til at løse denne opgave, at etableringen af bygninger eller anlæg ikke begrænser overvågningen af farvandet og luftrummet.

Forslaget skal ses som et led i det tilsyn, som staten allerede i dag fører med, at kommunerne ikke planlægger for vindmøller, bygninger eller andre anlæg, der vil være i konflikt med statslig radarovervågning eller radio- og telekommunikation. Forslaget ændrer ikke ved statens muligheder for at fremsætte indsigelse i den forbindelse.

De ovennævnte høringssvar har ikke givet anledning til ændringer af lovforslaget.

2.19. Afskaffelse af mulighed for ferie- og fritidsanlæg i støjkonsekvensområder omkring Forsvarets skyde- og øvelsesterræner

Camping Outdoor Danmark anerkender hensynet til Forsvarets operative behov og nødvendigheden af støjbeskyttelseszoner. Foreningen gør opmærksom på, at mange eksisterende campingpladser allerede er placeret i disse områder – særligt i nogle af Danmarks mest besøgte kystdestinationer. Hvis muligheden for planlægning fjernes helt, kan det få den utilsigtede konsekvens, at disse virksomheder bliver afskåret fra nødvendige tilpasninger eller udvidelser, selv i tilfælde hvor hensynet til støj og sikkerhed kan imødekommes gennem konkret vurdering. Camping Outdoor Danmark anbefaler, at eksisterende turismevirksomheder, herunder campingpladser, fortsat gives mulighed for at få forelagt konkrete udvidelser eller justeringer til vurdering. Det vil sikre, at etablerede og velfungerende aktører ikke fastlåses og fratages fremtidige udviklingsmuligheder, alene på grund af deres geografiske placering.

Foreningen af Byplanlæggere bemærker, at afskaffelsen af muligheden for ferie- og fritidsanlæg i støjkonsekvensområder omkring Forsvarets skyde- og øvelsesterræner vurderes som hensigtsmæssig for at undgå arealkonflikter og sikre klare planlægningsmæssige rammer i områder med væsentlige støjgener. Samlet set vurderes forslaget at kunne bidrage til øget fleksibilitet og forenkling i planlægningen, forudsat at der samtidig sikres klare rammer, gennemsigthed og mulighed for helhedsorienteret planlægning.

Haderslev Kommune bemærker, at lovforslaget indeholder en afskaffelse af den nuværende dispensationsmulighed for ferie- og fritidsanlæg i støjkonsekvensområder omkring Forsvarets skyde- og øvelsesterræner, der fremgår af Planlovens §15 a, stk. 6. På nuværende tidspunkt udstilles den nævnte 65 dB konsekvenszone ikke i plandata, hvorfor kommunen ikke kender dens præcise udstrækning (kommunen har ikke selv data til at kunne beregne udstrækningen af denne zone). Det er derfor vanskeligt at vurdere, hvilke konsekvenser denne ændring vil have for udviklingen i Haderslev Kommune. I Haderslev Kommune ligger der to skyde-/øvelsesterræner et ved Halk, ved kysten og et ved Vesterskoven umiddelbart nord for Haderslev By. Øvelsesterrænet ved Vesterskoven grænser op til Haderslev by, der er et af kommunens prioriterede turismeområder i Kommuneplan 2025 samt kommunens turismepolitik. I den nordlige del af byen ligger et af kommunens centrale

fritidsområder med bl.a. superligastadion, tennisbaner, rideskole m.m. Det er aktiviteter, som kommunen fortsat ønsker at kunne planlægge for og sikre udviklingsmuligheder for. Derfor giver ændringen anledning til bekymring og kommunen anmoder om at få fremsendt støjkurver for LC, DEN 65 dB for at kunne vurdere om det overlapper med kommunens fritidsområder.

KL deler opmærksomheden om at sikre forsvarets fortsatte muligheder for at benytte deres skyde- og øvelsesterræner. Der er dog tale om afskaffelse af en dispensationsmulighed, som er målrettet helt særlige tilfælde, og som lokalt kan have meget stor samfundsøkonomisk betydning. Derfor er det også vigtigt, at Forsvarets arealinteresser og konsekvenszoner omkring disse er korrekt og fyldestgørende udstillet på Plandata.

Landdistrikternes Fællesråd bakker op om forslagene angående byudvikling og regelforenkling på planlovsområdet.

Varde Kommune bemærker, at som følge af den udvidede Oksbølaf tale arbejder Forsvaret med udbygning af kørespor og kampvognsstillinger fra Nymindegab og ned mod Oksbøl Skydeterræn, primært på Naturstyrelsens arealer. Det står ikke klart om anlæggelse og anvendelse af de nye kampvognsspor og -stillinger vil medføre en udvidelse af Forsvarets støjkonsekvenszone. Hvis dette sker, kan byer og ferieområder som Henne Strand, Houstrup og Nymindegab blive omfattet, hvilket vil forhindre planlægning af ny overnatningskapacitet, herunder ferie- og fritidsanlæg. Varde Kommune ønsker, at de forsvarsmæssige og turismerelaterede interesser fortsat kan sameksistere i vores område. Den nuværende støjkonsekvenszone begrænser turismens udviklingsmuligheder i Blåvand, Vejers Strand, Grærup Strand og Børsmose. En yderligere udvidelse vil gøre det vanskeligt at imødekomme fremtidige behov og udviklingsmuligheder i den nordlige del af kommunen. På den baggrund opfordrer Varde Kommune til, at ministerens mulighed for at tillade planlægning af ferie- og fritidsanlæg med særligt oplevelsesøkonomisk potentiale inden for Forsvarets støjkonsekvensområde fastholdes.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

I udkastet til lovforslag er oplyst, at der forventes et øget behov for at gennemføre øvelser og skydninger på forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesområder i de kommende år. Med henblik på at sikre den fortsatte mulighed for at udøve sådanne aktiviteter foreslås det at ophæve bestemmelsen i planlovens § 15 a, stk. 6. Den foreslåede ændring vil medføre, at by-, land- og transportministeren ikke længere vil kunne give tilladelse til i forbindelse med

planlægning for ferie- og fritidsanlæg med et særligt oplevelsesøkonomisk potentiale, som ligger inden for støjkonsekvensområdet omkring forswarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesområder, at fravige § 15 a, stk. 1, hvor støjbelastningen ikke overstiger LC, DEN 65 dB.

De ovennævnte høringssvar har ikke givet anledning til ændringer af lovforslaget.

2.20. Bedre mulighed for etablering af midlertidige studieboliger

Dansk Erhverv, CPH Village, Foreningen af Byplanlæggere, Mette Mechlenborg og Jesper Ole Jensen, KL, og DI bakker op om, at tidsbegrænsningsperioden for dispensation for studieboliger forlænges fra 10 til 15 år i Planloven.

Dansk Erhverv, CPH Village, Mette Mechlenborg og Jesper Ole Jensen anbefaler, at det præciseres, at de 15 år gælder fra tidspunktet for ibrugtagning/indflytning.

Dansk Erhverv anbefaler, at der kommer en retningsanvisning om, at midlertidige studieboliger kan omfatte f.eks. op til en given procentvis forøgelse i antallet eller arealet uden krav om ny lokalplan.

Dansk Erhverv, DI og CPH Village anbefaler, at der accepteres lempeligere eller midlertidigt forhøjede niveauer af støj for de midlertidige studieboliger. **CPH Village** peger også på lempeligere krav til luftforurening i byudviklingsområder, hvor miljøforholdene forventes forbedret over tid.

Dansk Erhverv og CPH Village anbefaler, at etablering af midlertidige studieboliger i planlagte byudviklingsområder kan indgå som grundlag for afløftning af fortidsmindebeskyttelseslinjer. Dertil tilføjer CPH Village, at skovbeskyttelseslinjer også forventes afløftet som led i planlagt byudvikling.

CPH Village foreslår, at det overvejes, om der i lovteksten bør skabes klar hjemmel til, at kommunerne allerede ved den første dispensation efter § 19 kan fastsættes vilkår om senere transformation af midlertidige studieboliger til almene boliger. **Dansk Erhverv** anbefaler endvidere, at midlertidige studieboliger (modulbyggeri), der er opført og godkendt under et bygningsreglement, fortsat bør være lovligt, selvom tilladelsen til boligerne forlænges, boligerne flyttes til et andet sted eller overgår til anden anvendelse (f.eks. almene boliger).

KL foreslår, at ordningen udvides til også at omfatte midlertidige boliger, som er målrettet socialt udsatte borgere.

Danske Havne, Arkitektskolen Aarhus og Danske Handicaporganisationer er imod forslaget om mulighed for længere midlertidig anvendelse. Der peges bl.a. på, at den midlertidige anvendelse kan udgøre et benspænd for havnes øvrige aktiviteter på sigt, at der er risiko for, at midlertidighed bliver brugt som en permanent løsning, at midlertidige studieboliger er undtaget centrale tilgængelighedskrav, og at der bør lokalplanlægges i stedet.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at det fremgår af lovforslaget, at der alene foreslås en udvidelse af tidsperioden, og at der ikke foreslås andre ændringer af ordningen for midlertidige studieboliger.

By-, Land- og Transportministeriet bemærker, at det fremgår ifølge bemærkningerne til lovforslag om ændring af lov om planlægning mv., jf. Folketingstidende 2016-17 (1. samling), tillæg A, L121 som fremsat, side 72, at "Kommunalbestyrelsen vil i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper forud for en dispensation skulle oplyse sagen og inddrage og afveje relevante hensyn. I vurderingen vil det f.eks. kunne indgå, om der er tale om et område, som ifølge det gældende plangrundlag – eller de facto – anvendes til virksomhed, som vurderes at være helt eller delvis uforenelig med den ansøgte midlertidige aktivitet. Uforeneligheden kan f.eks. følge af støv-, støj-, lugtgener eller nærhed til en risikovirksomhed, dvs. en virksomhed med oplag, produktion m.v., hvori der indgår et eller flere farlige stoffer i mængder over en vis størrelse. Ved vurdering af om midlertidig dispensation skal meddeles, skal kommunalbestyrelsen bl.a. lægge vægt på indholdet af kommuneplanen."

By-, Land- og Transportministeriet bemærker endvidere, at ifølge bemærkningerne til lovforslag om ændring af lov om planlægning mv., jf. Folketingstidende 2016-17 (1. samling), tillæg A, L12 1 som fremsat, side 72, fremgår at:

"Dispensationsadgangen har ingen betydning for reglerne i § 13, stk. 2, om lokalplanpligt. Kommunalbestyrelsen skal i alle tilfælde foretage en vurdering af, om det ansøgte er omfattet af lokalplanpligten. Hvis det er tilfældet, kan der ikke meddeles dispensation i henhold til § 19. Udvidelsen indebærer – i lighed med den eksisterende dispensationsadgang – ikke en mulighed for at dispensere

fra anden lovgivning eller lovens øvrige bestemmelser, herunder f.eks. bestemmelserne om lokalplanpligt.”

By-, Land- og Transportministeriet finder på den baggrund ikke, at de indkomne høringssvar giver anledning til ændringer af lovforslaget.

2.21. Skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler m.v.

2.21.1. Overordnede bemærkninger

KL finder det overordnet meget positivt, at der gives bedre administrations- og vidensgrundlag til at sikre nybyggeri mod oversvømmelse og erosion. KL finder også overordnet, at der er positivt at ambitionsniveauet for klimasikringen hæves i planlægningen.

KL påpeger dog samtidigt, at de foreslåede lovændringer primært er anvendelige, hvor der bygges nyt på bar mark. Ved byudvikling og omdannelse i allerede bebyggede områder er klimasikringen i planlægningen ofte meget vanskelig at sikre og anvise finansiering til. KL vurderer, at det er af stor samfundsmæssig betydning, at der også skabes bedre rammer for dette arbejde og indgår meget gerne i dialog med relevante statslige myndigheder herom.

Kommunerne har i enkelte tilfælde finansieret udvalgte klimatilpasningsprojekter ud fra et overordnet hensyn til almenvældet, og hvor kommunen selv er lodsejer. Kommunal finansiering af klimasikring generelt er imidlertid ikke en løsning. Der er behov for, at staten hjælper kommunerne til at finde finansiering til disse indsatser.

På baggrund af lovændringens forventede omfang og implikationer, vil KL opfordre til en grundig vejledning inden loven træder i kraft. KL opfordrer endvidere til, at der foretages en lovpligtig evaluering af initiativet, når der er opnået erfaringer med det foreslåede.

Også **Herning, Næstved og Odense kommuner** opfordrer til vejledning fra staten om de nye klimatilpasningsreger.

Københavns Kommune (Teknik- og Miljøforvaltningen) anser de foreslåede ændringer og skærpelse af planlovens regler om klimatilpasning mv. som en styrkelse af kommunens arbejdsindsats med fremtidssikret udvikling af hovedstaden i et foranderligt klima.

Forvaltningen bemærker, at det grundlæggende er positivt, at der arbejdes for at skabe en mere ensartet styring af kommunernes

arbejde med klimatilpasning på planområdet. Det er relevant for Københavns Kommune, at arbejdet bruges til at gøre arbejdet nemmere for kommunerne samlet set, uden at det forhindrer den enkelte kommunes unikke lokale behov.

Forvaltningen forventer, at de ændrede regler vil virke fremmende for dialogen mellem kommunen og bygherrer om klimatilpasningshensynet i lokalplanprocesser, der derved i endnu højere grad vil kunne skubbe udviklingen af vores by og hovedstaden i en fremtids-sikret retning.

Dansk Erhverv bemærker, at en tidssvarende og forudseende tilgang til klimatilpasning bliver helt centralt bredt set for erhvervslivets fysiske værdier og den lokale udvikling i Danmark, og vil være et afgørende rammevilkår for bl.a. turismeerhvervet, transportsektoren, forsikringsbranchen og den finansielle sektor samt ikke mindst byggebranchen. De mange udfordringer kan kun adresseres med en højere grad af koordinering og styring. Derfor bør Danmark få en ny national plan for klimatilpasning.

Dansk Erhverv bakker op om en mere ensartet udpegning af fareområder, der tager udgangspunkt i det statslige kort, og at der indgår sikringsniveauer så virksomheder i området ved, hvad de kan regne med. Dansk Erhverv bakker desuden op klare rammer for, at byggeri skal sikres mod oversvømmelse eller erosion, så der gives incitament til forebyggelse af skader, frem for erstatning efter skaden allerede er sket.

Danske Havne er helt enige i, at den kommunale planlægning skal være langsigtet og robust, og det derfor er helt nødvendigt, at der stilles skærpede krav til klimatilpasning i kommunernes fysiske planlægning. Hvis en sådan planlægning omfatter arealer nær eller på en erhvervshavn, skal den altid ske i tæt samarbejde med pågældende erhvervshavne.

Danske Destinationer bemærker, at lovforslagets krav om klimatilpasning giver mulighed for at kombinere turisme- og ferieudvikling med grøn omstilling — noget som bliver stadigt vigtigere overfor både borgere og turister.

DANVA er positiv over for de foreslåede ændringer, som har til formål at sikre, at bygherre etablerer afværgeforanstaltninger ved nybyggeri i områder, der er i fare for oversvømmelse. DANVA finder det hensigtsmæssigt, at lovændringen således vil betyde en skærpelse af reglerne og højere ensartethed omkring klimatilpasning for ny bebyggelse.

Dansk Industri (DI) bemærker, at forslaget om skærpelse af reglerne for kommunal planlægning for klimatilpasning i forbindelse med nye boligområder og sommerhusområder er en god idé. Forslaget bør dog koordineres i forhold til de igangværende tiltag om at skabe en samlet løsning for hovedstaden på tværs af en række kommuner og indeholdende en samlet finansieringsmodel. Modellen for hovedstaden er ikke fastlagt endnu, men bør kunne realiseres også under en justeret planlov.

Foreningen af byplanlæggere bemærker, at forslaget overordnet vurderes positivt, idet det styrker klimatilpasningens rolle i den fysiske planlægning og bidrager til større ensartethed og faglig klarhed på tværs af kommuner. Samlet set vurderes forslaget at udgøre et vigtigt og nødvendigt bidrag til en mere klimamæssigt robust, bæredygtig og ansvarlig fysisk planlægning.

Foreningen Frie Bønder Levende Land (FBLL) forstår behovet for større fokus på klimatilpasning og udpegning af farezoner. FBLL bifalder den restriktive tilgang ift. byggeri og udvikling i kystnærhed og i havneområder og glæder sig over det grundige analysearbejde og den lange tidshorisont.

FBLL er på linje med andre miljø og naturorganisationer, som fraråder udbygning i kystområder. Erfaringerne med de hyppigere 100-års hændelser er, at de allerede nu påfører samfundet store omkostninger, som kun vil stige i fremtiden. Ydermere har forsikringsbranchen signaleret at det i fremtiden vil være problematisk at opnå samme dækningsniveau og at en egentlig tilbagetrækningsstrategi i udsatte områder anbefales.

FBLL ser et behov for en national handlingsplan ift. implementering. Pt. skal kommunerne finansiere klimasikringstiltag under de almindelige anlægsrammer. Der er et behov for at udvide det økonomiske råderum, samt at sørge for en ligelig adgang til ressourcer og råstoffer. Medmindre der vedtages og implementeres en national klimatilpasningsplan, kan man frygte at urbane centre vil blive urimeligt prioritet og at kommuner i landdistrikter vil have dårligere vilkår ift. adgang til finansiering og råstoffer.

Forsikring & Pension (F&P) støtter lovudkastets formål om at styrke klimatilpasning i planlægningen, så samfundet i højere grad undgår at tilføre nye værdier i områder med oversvømmelses- og erosionsrisiko uden samtidig at sikre, at der etableres effektive afværgeforanstaltninger.

Friluftsrådet finder det positivt, at der med de foreslåede skærper af planlovens klimatilpasningsregler medtages overvejelser om fremtidssikring af nyt byggeri. Det er dog Friluftsrådets overordnede indtryk, at lempelser af byggemuligheder i det åbne land og langs kysterne ikke harmonerer med nødvendige klimatilpasningshensyn. Friluftsrådet opfordrer til, at nye muligheder for byggeri i det åbne land underlægges strengere klimafaglige vurderinger end der lægges op til i lovforslaget.

Haderslev Kommune bemærker, at afværgeforanstaltninger handler om at beskytte værdi. Det kan medføre en skævvridning i mulighederne for at finansiere sikring af sommerhusområder og bysamfund på tværs af landet, hvor ejendomspriserne kan variere meget.

EjendomDanmark finder det positivt, at klima- og vandhåndteringshensyn i højere grad integreres i planloven. De klimaforandringer, som kommunerne og ejendomsejere allerede oplever i form af øget nedbør, oversvømmelsesrisici og behov for klimatilpasning, kræver et mere systematisk og langsigtet planlægningsgrundlag.

EjendomDanmark anbefaler, at der udarbejdes en national ramme eller klimasikringsplan, som vil tydeliggøre ansvarsfordelingen mellem stat, kommuner og grundejere.

Kystbeskyttelseslaget Gl. Skagen finder det i lyset af lovforslagets ambitioner om styrket klimatilpasning og kystsikring afgørende, at kommunerne sikres tilstrækkelige ressourcer, at planlovens rammer tydeliggøres og den statslige styring understøtter en konsekvent og fagligt funderet praksis. Dette er særligt vigtigt for Gl. Skagen, hvor kystsikringsbehovet er markant, og hvor løsninger kræver tæt samarbejde mellem grundejergrupper og kommunen.

Kystbeskyttelseslaget Gl. Skagen bakker op om lovforslagets intention om at fremtidssikre Danmarks planlægning og styrke klimatilpasningen. Samtidig finder de det nødvendigt, at der indarbejdes mekanismer, som giver kommuner og stat bedre værktøjer til at sikre særligt værdifulde kultur- og landskabsmiljøer som Gl. Skagen.

Landdistrikternes Fællesråd støtter målet om en mere konsekvent klimatilpasning i planlægningen, men det er afgørende, at skærperne ikke hindrer en bæredygtig udvikling i landdistrikterne. Grundlæggende mener rådet, at klimatilpasning er en national opgave. Der er store forskelle mellem, hvor hårdt forskellige kommuner rammes af klimaforandringerne. Derfor er det ikke

rimeligt, hvis udgifter til klimatilpasning skal pålægges de enkelte boligejere, ligesom det heller ikke bør gå udover den enkelte kommunes mulighed for at levere de almindelige borgernære serviceydelser til borgerne. De statslige mindstekrav til sikringsniveauer samt kravene om dokumentation og etablering af afværge-foranstaltninger kan indebære betydelige økonomiske og administrative byrder. Det er vigtigt, at disse ikke blokerer for udviklingen i mindre kommuner og lokalsamfund. Landdistrikternes Fællesråd opfordrer derfor til, at staten understøtter klimatilpasningen økonomisk, hvor lokale ressourcer ikke rækker.

Landinspektørforeningen har den generelle opfattelse, at hvis Grøn Trepert skal lykkes samtidig med, at der skabes landdistriktsudvikling og foretages klimatilpasning, er der behov for regelforenkligning og udvidede udviklingsmuligheder i det åbne land. Samtidig er det foreningens indstilling, at bæredygtig landdistriktsudvikling og klimatilpasning skal ligge indenfor et planlægningsmæssigt paradigme, som sikrer lokal deltagelse og forankring samt en mere helhedsorienteret udvikling og arealanvendelse.

Syddansk Universitet (SDU) bemærker, at diverse langsigtede analyser og fremskrivninger af klimaforandringernes karakter og omfang synes at være helt fraværende som grundlag for dette forslag til lovændring. Forslaget ignorerer reelt de sandsynlige risici. I netop kystzonerne og på mange øer vil der være behov for allerede nu at planlægge for en fremtidig tilbagetrækning fra udsatte arealer. Det er helt paradoksalt og modsat denne viden, at der lægges op til bygningsmæssig udvikling og udvidelser i kystzonerne og tæt ved kysten og stranden. Det kan anses for at være direkte uansvarligt, at det i højere grad skal tillades at bygge og etablere anlæg i områder, der med stor sandsynlighed rummer risiko for oversvømmelser, grundvandsstigninger, stormfloder og erosion, og blot betinge, at der tilvejebringes "nødvendige" afværgeforanstaltninger.

TEKNIQ ser positivt på lovforslagets dobbelte formål om at styrke udviklingen i landdistrikterne og samtidig sikre Danmark bedre mod klimaforandringer. Ligeledes anerkender TEKNIQ behovet for en mere ensartet tilgang til klimatilpasning og udpegning af fareområder. Det er dog centralt for erhvervslivet, at de nye krav til sikringsniveauer og afværgeforanstaltninger ikke medfører unødige administrative byrder eller flaskehalse i byggesagsbehandlingen, der kan forsinke byggeprojekter.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

By-, Land- og Transportministeriet tager den brede opbakning til skærpelse af planlovens regler om klimatilpasning til efterretning.

De foreslåede skærper bygger på forslag fra en tværministeriel arbejdsgruppe om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv. Som det fremgår af arbejdsgruppens rapport, der er tilgængelig på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside, har arbejdsgruppen i forhold til fremskrivninger af klimaforandringerne taget udgangspunkt i de metoder, som FN's Klimapanel IPCC anvender som basis for både modelberegninger og vurderinger af behovet for klimatilpasning. I forhold til kystzonen har arbejdsgruppen bl.a. inddraget notatet Fremtidens havniveaustigning i Danmark fra 2025, som præsenterer den nyeste viden om forventede havniveaustigninger omkring Danmark.

Planloven regulerer ikke finansieringen af afværgeforanstaltninger. Det ændrer lovforslaget ikke ved. Finansieringen reguleres gennem relevant sektorlovgivning, bl.a. kystbeskyttelsesloven. Hvis finansieringen af de konkrete afværgeforanstaltninger, som indgår i en lokalplanbestemmelse, ikke er reguleret i anden lovgivning, og hvis det i lokalplanen er bestemt, at afværgeforanstaltningerne skal etableres inden ibrugtagning, vil det som udgangspunkt være op til bygherren at finansiere de pågældende afværgeforanstaltninger for at muliggøre lovlig ibrugtagning af det, som skal sikres mod oversvømmelse.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen vil, hvis lovforslaget vedtages, i samarbejde med andre relevante styrelser og institutioner iværksætte en vejledningsindsats om de nye regler.

Der er igangsat en række initiativer som led i aftale om Accelerationspakke for kystbeskyttelse fra 2025, herunder er der igangsat fem statslige forundersøgelser og en screening i 2026. Som det fremgår af regeringsgrundlaget, vil regeringen "indgå en aftale om klimatilpasning med afsæt i National plan for kystbeskyttelse af Danmark", som bl.a. indebærer, at staten påtager sig en større del af ansvaret for finansieringen af kystbeskyttelse. Dette arbejde er forankret i Miljøministeriet.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.21.2. Udpegning af fareområder

KL bemærker, at der med det statslige datamateriale og reviderede klimascenarier forventes at ske en udpegning af større fareområder end hidtil. KL finder det positivt, at man dermed søger at undgå byggerier, der kan være i fare for oversvømmelse eller erosion. Det er samtidigt KL's forventning, at den skærpede opmærksomhed og de

reviderede data vil forudsætte en revision af kommunernes planlægning, der kan være betydelig i dele af landet. Lovændringen vil således også have betydning for en række grundejere.

De opgaver, der pålægges kommunerne ift. detaljering og kvalitets sikring af statslige screeninger og specificering/projektering af afværgeforanstaltninger har umiddelbart en væsentlig teknisk karakter. I det omfang der med opgaveløsningen følger et ansvar for evt. senere oversvømmelser og lignende, bør dette fremgå af lovforslaget.

KL anbefaler overordnet, at der sker en præcisering af lovens bemærkninger, så det er mere tydeligt, hvad der gælder for hhv. bar mark og eksisterende by ved udpegning af fareområder.

Som nævnt i teksten til lovforslaget, er de kommende statslige klimadata et screeningsresultat, og derfor er det usikkert i hvilket omfang resultatet er behæftet med usikkerheder. Denne usikkerhed skal også ses i sammenhæng med, at det er uklart om et statsligt screeningsresultat vil indebære at meget store områder vil fremstå som fareområder. Dette vil skabe utryghed for grundejere og byråd i forhold til spørgsmålet om hvor konsolideret screeningsresultatet er. Dermed kan det skabe en stor efterspørgsel efter detaljerede lokale analyser. I det omfang kommunerne har adgang til egne data, der kan nuancere statens screeninger, må det i mange tilfælde være en nødvendig opgave at supplere med egne data og lokalkendskab for at sikre en fuld sagsoplysning. Det fordrer umiddelbart et relativt stort kommunalt ressourcetræk at forholde sig til datagrundlaget i statens screeningsresultat, og kommunerne vil forventeligt have behov for et betydeligt ressourceløft for at sikre at de lokale forhold er retvisende belyst. Dette vanskeliggøres yderligere af lovens formulering omkring mulighed for til enhver tid at revidere kriterierne for udpegningen. Her vil kommunerne så risikere at ofte skulle forholde sig til hhv. nationale og lokale data, men også hvordan de nationale screeninger ændrer sig fra gang til gang. Dette har vist sig i regi af oversvømmelsesdirektivet, der ændrer metode ved hver planperiode, at være et omfattende ressourcetræk på kommunerne. KL vil derfor anbefale, at kriterierne for de nationale screeninger ikke ændres ofte.

Det fremgår af lovforslaget, at der ved ”potentielt forurenende virksomheder ... samt anlægs- og byggeprojekter, som har stor værdi og stor samfundsmæssig betydning” bør gennemføres særskilt analyse af risikotolerance uanset placering, men at dette ikke foreslås reguleret. KL vurderer, at der med fordel kan ske en præcisering heraf i bestemmelserne. Risikovirkomheder omfattet af Seveso-direktivet

skal allerede i dag selv forholde sig til klimarisici i deres sikkerhedsdokumentation samt opføre klimatilpasningstiltag. Det er derfor uklart, hvad snitfladerne til dette er i regi af lovforslaget.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

I henhold til lovforslaget skal kommunalbestyrelsens udpegning af fareområder tage udgangspunkt i statslige kort over potentielle fareområder, som kommunerne vil kunne kvalificere på baggrund relevant lokal viden og data. Dette vil blive nærmere reguleret ved bekendtgørelse, jf. bemyndigelsesbestemmelserne i lovforslagets § 1, nr. 21 og 45. Der vil ved fastsættelsen af disse regler og kort ikke blive sondret mellem barmark/landzone og eksisterende by/byzone. Udpegningen af fareområder vil altså skulle ske uden hensyntagen til, om der allerede findes bygninger mv. i området eller ej. Det skyldes, at udpegningen ikke tager sigte på at beskytte eksisterende bebyggelse mod oversvømmelse og erosion, men derimod på at sikre, at der ikke planlægges for ny bebyggelse, uden at der er taget stilling til behovet for afværgeforanstaltninger og i givet fald er fastsat bestemmelser herom.

Reglerne vil ikke indebære, at kommunen som planmyndighed over for den enkelte grundejer eller andre skal indestå for, at kvalificeringen af de potentielle fareområder udgør en korrekt forudsigelse af fremtidig oversvømmelse og erosion. Det vil derfor i almindelighed ikke kunne få erstatningsretlige konsekvenser for kommunen, hvis det måtte vise sig, at udbredelsen af fremtidig oversvømmelse og erosion bliver anderledes end vurderet ved kommunens udpegning af fareområder.

Kommunerne vil – som i dag – skulle revidere deres kommuneplaner inkl. udpegningen af fareområder hvert fjerde år. De statslige kort over potentielle fareområder, som kommunerne vil blive forpligtet til at tage udgangspunkt i ved udpegningen, forventes som udgangspunkt ajourført hvert tredje år i det omfang data og viden om klimaforandringer giver anledning hertil. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunernes revision af deres kommuneplaner ikke foregår synkront.

Om en virksomhed er potentielt forurenende ved oversvømmelse eller erosion beror på en konkret vurdering. Eksempler på virksomheder, der kan være potentielt forurenende, er virksomheder med oplag af olie, kemikalier, miljøfarlige stoffer, affald eller lign. Nogle af disse virksomheder er omfattet af bekendtgørelse nr. 372 af 25. april 2016 om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer (risikobekendtgørelsen), som implementerer Seveso-direktivet i Danmark. Disse regler hører under Miljøministeriet.

Det er op til kommunen at afgøre, i hvilket omfang der i henhold til planloven skal stilles krav om etablering af afværgeforanstaltninger i forbindelse med planlægning for byggeri til brug for potentielt forurenende virksomheder, og i hvilket omfang etablering af afværgeforanstaltninger kan overlades til risikovirksomheder i henhold til risikobekendtgørelsen.

De ovennævnte bemærkninger fra KL giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Herning Kommune undrer sig over tilføjelsen af stk. 14 i § 11 a vedrørende kort over potentielle fareområder, samt § 54 c, som ikke præciserer kommunens mulighed for at komme med bemærkninger til nye kortudpegninger eller muligheden for at tage højde for kendte lokale forhold. Herning Kommune mener hermed ikke, at der er tilstrækkelig information til at kunne indgive et høringssvar og forholde sig meningsfuldt til disse punkter, hvilket Herning Kommune finder problematisk.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Den foreslåede bestemmelse i planlovens § 11 a, stk. 14 (lovforslagets § 1, nr. 21) bemyndiger by-, land- og transportministeren til – efter forhandling med miljøministeren og klima-, energi- og forsyningsministeren – at fastsætte regler om anvendelsen af stk. 1, nr. 18, herunder om kort over potentielle fareområder, som kommunalbestyrelsen skal tage udgangspunkt i ved udpegningen af områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion. Den foreslåede bestemmelse i planlovens § 54 c (lovforslagets § 1, nr. 45) bemyndiger by-, land- og transportministeren til at fastsætte bestemmelse om, at sådanne kort skal kundgøres på anden måde end ved optagelse i Lovtidende.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 21, forventes ministeren at forpligte kommunerne til at tage udgangspunkt i statslige kort over potentielle fareområder, der udarbejdes ved anvendelse af de farekriterier, beregningsmetoder og datagrundlag, som arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv. har foreslået, jf. pkt. 2.4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Ministeren forventes endvidere at udstede bestemmelser om afgrænsning af kommunernes muligheder for at fravige de statsligt kortlagte potentielle fareområder ved udpegningen af fareområder i kommuneplanen. Et udkast til bekendtgørelse (bekendtgørelse om klimatilpasning i kommuneplaner) med sådanne bestemmelser har været i offentlig høring i

perioden 27. august – 24. september 2026 inkl. en høringsversion af de nævnte kort.

De ovennævnte bemærkninger fra Herning Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Hvidovre Kommune bemærker, at det skitseagtige grundlag, som de nationale modelleringer har og nødvendigvis må have, ikke er af en kvalitet, der kan lægges til grund for egentlig projektering – og derfor ikke kan anvendes som reelt beslutningsgrundlag. Derfor bør det sikres, at tilsvarende lokale og mere detaljerede data om skadesomkostninger og de deraf følgende samfundsøkonomiske beregninger kan erstatte de mere skitsebaserede statslige data.

Hvidovre Kommune noterer med tilfredshed, at der åbnes for, at lokale datasæt kan anvendes, hvis de tager udgangspunkt i samme tidshorisonter og udledningsscenarier, som de statslige data, men er mere detaljerede. Det er absolut nødvendigt i øjeblikket, da statens valg af hybridmodellen SFINCS viser sig at give resultater, der i københavnsområdet inklusive Køge Bugt afviger væsentligt fra mere de mere omfattende modeller fra DHI og DMI, som er anvendt til det statslige projekt om beskyttelse af stormflod i hovedstadsområdet og nu er lagt til grund for det videre projekt.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

De kommende statslige kort over potentielle fareområder er møntet på at danne udgangspunkt for kommunernes udpegning af fareområder i kommuneplanen. De vil have karakter af screeningsresultater, som kommunerne vil kunne fravige på baggrund af relevant lokal viden og data, der kvalificerer fareområderne. Kortene over potentielle fareområder er ikke beregnet til lokalplanlægning for konkrete projekter.

Som det fremgår af pkt. 2.4.1.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, er de foreslåede kriterier for udarbejdelsen af kort over potentielle fareområder baseret på typiske arealanvendelser i form af sommerhusområder og simple byområder, herunder parcelhusområder med mindre fællesfunktioner. Kriterierne ikke er dækkende for etablering af potentielt forurenende virksomheder samt meget værdifulde anlægs- og byggeprojekter (f.eks. metro, supersygehuse og lufthavne), som har stor værdi og stor samfundsmæssig betydning. Det samme gælder de foreslåede statslige mindstekrav til sikringsniveauer i forhold til farekilderne hav og vandløb, jf. pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Ved etablering af denne type anlægs- og byggeprojekter kræves en

særskilt analyse af projektets risikotolerance over for oversvømmelse og erosion.

De ovennævnte bemærkninger fra Hvidovre Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Københavns Kommune (Teknik- og Miljøforvaltningen) anser det for positivt, at kommunerne fremadrettet har pligt til i kommuneplanen at udpege fareområder for de fem farekilder. Dette flugter med Københavns Kommunes ønske om en holistisk tilgang til vandkredsløbet i klimatilpasningshensynet i byudviklingen.

Forvaltningen ser positivt på, at der indføres national ordning med ensartet metode og datagrundlag for de ovennævnte farekilder og for erosion samt indførelse af begrebet sikringsniveau i planloven.

Fokus for arbejdet med en metodestandard bør være at hæve niveauet for kvaliteten af den data kommunerne bruger til at vurdere oversvømmelsesfarer, og forsat give kommunerne frihed til at benytte mere kvalificeret data, end det staten stiller til rådighed.

I et fremtidigt vejr kan der opstå situationer, hvor vandhændelser bliver sammenfaldende med hinanden fx hvor der både er en ekstrem regnhændelse og stormflod på samme tid. Vandmængder fra de respektive farekilder medfører ikke nødvendigvis isoleret set en udpegning som et potentielt fareområde, men hvis der er tale om sammenfaldende hændelser kan vandmængderne potentielt være af en sådan størrelse, at et område bør klassificeres som et potentielt fareområde som følge af sammenfaldet mellem flere farekilder.

Forvaltningen anbefaler, at den fremtidige statslige kortlægning af potentielle fareområder i lovforslagets § 1, nr. 21 (foreslået § 11 a, stk. 14) og § 1, nr. 25 (foreslået § 11 b, stk. 7) også tager højde for at kortlægge potentielle fareområder ved sammenfaldende vandhændelser.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:
Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 21, forventes ministeren at forpligte kommunerne til at tage udgangspunkt i statslige kort over potentielle fareområder.

Arbejdsgruppens forslag indebærer, at de forskellige kilder til oversvømmelse og erosion betragtes hver for sig. Arbejdsgruppen har dog gjort opmærksom på, at oversvømmelse fra havvand, vandløb, terrænnært grundvand og nedbør kan forekomme samtidigt i større eller mindre grad, og at den samlede effekt af oversvømmelserne vil

forstørres ved samtidighed i hændelserne. Det kan således ikke udelukkes, at der er oversvømmelsestruede områder, som ikke vil fremgå af de kommende statslige kort over potentielle fareområder. Med den nuværende viden vil det være en meget kompleks, og i nogle tilfælde umulig, opgave at beregne disse effekter på nationalt niveau med tilstrækkelig præcision. Der henvises til side 4 i bilag 3 til arbejdsgruppens rapport, som er tilgængelig på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside.

Det indgår derfor også i arbejdsgruppens forslag, at kommunerne skal kunne fravige de statslige kort over potentielle fareområder på baggrund af eventuel bedre lokal viden og data som f.eks. koblete modeller, der i højere grad end nationale modeller tager højde for interaktionen mellem de forskellige vandkilder, jf. pkt. 2.4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

De ovennævnte bemærkninger fra Københavns Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Lemvig Kommune støtter op omkring bemærkningerne fra Morsø Kommune (se nedenfor). Kommunen finder det særligt problematisk, at der skal arbejdes med forskellige kriterier og tilgange i henholdsvis oversvømmelsesloven og planloven vedr. sikringsniveauer. Det er tillige problematisk, at der planlægges med så konservativt et scenarie f.eks. planlægningshorisont år 2150 med indbygget stor usikkerhed og store konsekvenser.

Morsø Kommune finder det overordnet set positivt, at der kommer konkrete anbefalinger til ensartet metode- og datagrundlag for udpegning af fareområder, hvilket gør opgaven enklere at gå til. Det vil også lette tværkommunalt samarbejde om afværgeforanstaltninger.

Det er fornuftigt, at kommunerne forpligtiges til at stille krav om sikringsniveauer, når der planlægges for ny byudvikling, nye sommerhusområder og særlige tekniske anlæg i udpegede fareområder. Man skal naturligvis så vidt muligt undgå at bygge sig til senere problemer i områder, der er i fare for at blive oversvømmede.

Det undrer dog Morsø Kommune, at arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv. har foreslået kriterier for håndteringen af havvandsstigninger, der afviger fra kriterierne for risikostyringsplanerne. Det er en unødig ekstra byrde at pålægge kommunerne i arbejdet med risikostyring, at der arbejdes med forskellige kriterier og tilgange i henholdsvis oversvømmelsesloven og planloven. Denne forskel er vanskelig både at håndtere og forklare borgere, politikere, og andre interessenter.

Udpegningsgrundlaget for risikoområder er bestemt også et konservativt bud med et meget højt udledningsscenario, en meget ekstrem hændelse og en lang tidshorisont, og vil være lige så egnet til at undgå, at nye bolig- og sommerhus områder opføres i potentielt truede områder, som det der foreslås i planlovsrevisionen. Så hvorfor ikke bare bruge det?

I forhold til fareudpegning i allerede bebyggede områder, mener Morsø Kommune, at det er problematisk at anvende så konservativt et scenario. Arbejdsgruppen foreslår en planlægningshorisont, der ligger meget langt ude i fremtiden – år 2150. Efter år 2100 er modelfremskrivningerne ifølge DMI (2025, s. 12) og Kystdirektoratet (mundtlig tilkendegivelse, møde om statsligt engagement d. 11. nov. 2025) behæftet med en meget høj usikkerhed. Når der samtidig anbefales modelforudsigelser i den øvre ende af usikkerhedsintervallet, er der tale om meget høje koter, man evt. skal sikre afværgeforanstaltninger for (jf. at kravet om afværgeforanstaltninger potentielt vil komme til at gælde for ændret/intensiveret arealanvendelse).

En udpegning som oversvømmelsestruet i kommuneplanrammer har konsekvenser for eksisterende bebyggelse, hvor boliger og erhverv pålægges dyrere forsikringer, salgbarheden af bygninger falder, og udviklingsmulighederne forringes. Der bør derfor være solidt belæg for en udpegning af et område som oversvømmelsestruet.

Morsø Kommune mener derfor, at man for eksisterende bebyggede områder bør anvende en tidshorisont, hvor modelforudsigelserne har en mindre usikkerhed, og en adaptiv tilgang (jf. Kystdirektoratet 2020), hvor kravene skærpes eller lempes i lyset af den bedst tilgængelige viden efterhånden som forudsigelserne har en rimelig grad af sikkerhed.

Desuden forekommer det mærkværdigt at anvende 83-percentilen, når data i øvrigt udstilles i usikkerhedsintervaller med 10-percentilen, medianen og 90-percentilen på Klimatlas.

Skive Kommune har fremsat bemærkninger, der i det væsentlige svarer til Morsø Kommunes bemærkninger.

Struer Kommune påpeger, at der er uoverensstemmelse mellem udpegningsgrundlaget for risikoområder i henhold til oversvømmelsesdirektivet og det foreslåede metode- og datagrundlag for udpegningen af fareområder i lovforslaget. Struer Kommune anser det som positivt, at der er tilløb til et ensartet metode- og datagrundlag for udpegningen af fareområder, men mener, at der skal være ens

forudsætninger på tværs af oversvømmelsesloven og planloven, særligt set i lyset af kommunens nuværende arbejde med risikostyringsplaner og fremtidige revisioner af kommuneplanrammer.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

I forhold til bemærkningerne fra Lemvig, Morsø, Skive og Struer kommuner bemærkes, at oversvømmelsesloven, der implementerer EU's oversvømmelsesdirektiv, og planlovens klimatilpasningsregler har forskellige formål.

Oversvømmelsesloven tager sigte på at beskytte eksisterende værdier i allerede bebyggede områder, hvorimod planlovens klimatilpasningsregler er møntet på at beskytte fremtidigt byggeri mv. I henhold til oversvømmelsesloven udpeges der risikoområder, der er defineret som de områder i Danmark, der har den største potentielle risiko ved oversvømmelse. Risiko betyder i den forbindelse en kombination af sandsynligheden for en oversvømmelse og de potentielle negative konsekvenser, det kan medføre for menneskers sundhed, miljø, kulturarv og økonomi. Når der i en kommune er udpeget et risikoområde, er det kommunens ansvar at udarbejde en risikostyringsplan eller revidere den eksisterende. Risikostyringsplanerne skal indeholde mål for styringen af oversvømmelsesrisikoen og omfatte alle aspekter af risikostyring med særlig vægt på forebyggelse, sikring og beredskab. Udpegningsaf fareområder i henhold til planloven bygger alene på en vurdering af faren for oversvømmelse og erosion, mens der ikke tages hensyn til eksisterende værdier i de oversvømmelsestruede områder. Det skyldes, at udpegningen af fareområder efter planloven ikke tager sigte på at beskytte eksisterende værdier, men derimod på at sikre, at der ikke planlægges for ny bebyggelse mv., uden at der er taget stilling til behovet for afværgeforanstaltninger og i givet fald er fastsat bestemmelser herom. Kommuneplaner og lokalplaner efter planloven må ikke stride mod en kommunal risikostyringsplan efter oversvømmelsesloven (jf. planlovens § 11, stk. 4, nr. 5, og § 13, stk. 1, nr. 6). Det ændrer lovforslaget ikke ved.

For så vidt angår Morsø Kommunes synspunkter om udpegningsaf fareområder efter planloven i allerede bebyggede områder bemærkes, at planlægning af ny bebyggelse m.v. i eksisterende byzone i udpegede fareområder indtil videre ikke vil blive omfattet af statslige mindstekrav til sikringsniveauer i medfør af planloven. Der henvises til pkt. 2.4.2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger. Hvis der på sigt fastsættes mindstekrav til sikringsniveauer ved planlægning for intensiveret arealanvendelse i eksisterende byzone, vil sådanne mindstekrav ikke nødvendigvis ligge på

niveau med de foreslåede farekriterier for udpegning af fareområder.

I forhold til Morsø Kommunes bemærkninger om valg af percentil i forhold til udledningsscenarie bemærkes, at anvendelse af 83-percentilen er fremkommet på baggrund af principperne skitseret i Vejledning i anvendelse af udledningsscenarier til klimatilpasning (DMI og Miljøstyrelsen, 2025). DMI har desuden oplyst, at KlimaAtlas vil blive opdateret i 2026, så 83-percentilen også beregnes og afrapporteres eksplicit.

De ovennævnte bemærkninger fra høringsparter giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Vordingborg Kommune finder det positivt, at der indføres fælles metode og datagrundlag for klimatilpasningen. Dette sikrer, at der skabes en større sammenhæng mellem kommunernes planlægning, hvilket på sigt kan øge muligheden for samarbejder om klimasikringen på tværs af kommunegrænserne.

Det er afgørende, at datagrundlaget er grundigt og fyldestgørende, så både kommunen, borgerne og virksomheder kan have tillid hertil. Et succeskriterie er, at kommunen ikke efterfølgende skal bruge ressourcer på kvalitetssikring og udarbejdelse af supplerende data.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af pkt. 2.4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger har arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler udarbejdet forslag til kriterier, som kommunerne skal tage udgangspunkt i ved udpegning af fareområder i kommuneplanen. Anvendelsen af de pågældende kriterier fører til screeningsresultater i form af kort over potentielle fareområder, som kommunerne skal kunne fravige på baggrund af relevant lokal viden og data, der kvalificerer fareområderne. Der vil f.eks. kunne være tale om lokale data i en højere opløsning end de nationale kort, viden om lokale forhold, der kan påvirke kortlægningen, og koblete modeller, der i højere grad end nationale modeller tager højde for interaktionen mellem de forskellige vandkilder.

De ovennævnte bemærkninger fra Vordingborg Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Aarhus Kommune (Teknik og Miljø) anser det som positivt, at der nu foreligger konkrete anbefalinger for et ensartet metode- og datagrundlag til udpegning af fareområder. Dette gør opgaven mere

overskuelig og understøtter et effektivt tværkommunalt samarbejde om evt. afværgeforanstaltninger.

Arkitektforeningen bakker op om, at der indføres en ordning med ensartet metode og datagrundlag for kommunernes udpegning af fareområder i kommuneplanen. Dette vil gøre det nemmere for planlæggere, arkitekter og borgere at forholde sig til kommuneplanernes retningslinjer.

Arkitektskolen bemærker, at lovforslaget indeholder krav om mere ensrettet metode for kommuners planlægning for klimatilpasning med konkrete krav til datagrundlaget og en ensretning for præmisser hvorpå planlægningen hviler. Det er en kærkommen tilføjelse. Det gør planlægningen mere kvalificeret og transparent, ligesom det må antages at statens tilsyn med den kommunale planlægning må være væsentligt lettere.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) er positive overfor en statslig kortlægning af fareområder og de krav, der stilles for at kommunerne skal begrunde fritagelse fra at udpege fareområderne i kommuneplanen. DN mener, at kysterne og de lave arealer mange steder bør friholdes for byggeri for at sikre den frie dynamik i naturen.

Det bør påpeges, at nyere forskning peger på mulige havvandsstigninger der ligger ud over de scenarier som det nye forslag lægger op til at følge. DN ser positivt på at risikoniveauet for havvandsstigning følger et mere konservativt valg om at bruge den 83 percentil i stedet for medianværdien for udledningsscenario SSP3-7,0. DN er dog bekymret for, om det er nok. DMI's seneste rapport om havvandsstigning er fra december 2025²F3. Rapporten konkluderer at det er meget usandsynligt at se havvandsstigninger på over halvanden meter i 2100, men at det dog ikke kan udelukkes. Ifølge EU peger nogle studier på, at den globale havstandsstigning kan nå 5,4 meter allerede i 2150.

I Danmark har vi mange gamle bygninger, som har stået i flere hundrede år. Nye bygninger må forventes at skulle stå i langt over 100 år. Derfor er risikoen ved havvandsstigninger flere hundrede år frem også relevante for, hvor fremtidens bygninger placeres. DMI skriver i den nyeste rapport: *"Havniveaustigning på flere meter er uundgåeligt over flere århundreder. Det globale havniveau vil fortsætte med at stige, selv hvis de globale drivhusgasudledninger reduceres eller helt stoppes"* (DMI, 2025). DN mener at nye boligområder og infrastruktur nær kysten skal undgås set i lyset at fremtidens uundgåelige havvandsstigninger. Rettidig omhu kan spille ind

på, om vi i fremtiden skal bruge milliarder på genhusning eller kæmpemæssige kystværn.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Anbefalingerne fra arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv. til udledningsscenarier og planlægningshorisonter ved udpegning af fareområder og fastsættelse af statslige mindstekrav til sikringsniveauer fsva. oversvømmelser fra havet er nærmere beskrevet i arbejdsgruppens rapport, jf. navnlig afsnit 3.1.1 og 3.1.3 i bilag 3 (notat om kriterier for udpegning af fareområder) og afsnit 3.2. i bilag 5 (notat om sikringsniveauer) til rapporten, som er tilgængelig på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside. Det fremgår bl.a. heraf, at en planlægningshorisont frem til år 2150 er så langt, datasættet for det valgte udledningsscenarie, SSP3-7,0, går til. I løbet af denne tids horisont vil klimaet forandre sig, og havvandstanden vil fortsat stige med potentiel accelererende tendens også efter år 2150. For at opnå robusthed i vurdering af fremtidige ekstremer (kombination af stormfloder og havvandsstigning) anvendes 83 percentilen på udledningsscenariet.

Det fremgår i øvrigt af pkt. 2.4.1.2 og 2.4.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at de foreslåede kriterier for udarbejdelsen af kort over potentielle fareområder er baseret på typiske arealanvendelser i form af sommerhusområder og simple byområder, herunder parcelhusområder med mindre fællesfunktioner, og ikke er dækkende for etablering af potentielt forurenende virksomheder samt meget værdifulde anlægs- og byggeprojekter (f.eks. metro, supersygehuse og lufthavne), som har stor værdi og stor samfundsmæssig betydning. Det samme gælder de foreslåede statslige mindstekrav til sikringsniveauer i forhold til farekilderne hav og vandløb, jf. pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Ved etablering af denne type anlægs- og byggeprojekter kræves en særskilt analyse af projektets risikotolerance over for oversvømmelse og erosion.

Det bemærkes i øvrigt, at vurderingerne i den af DN omtalte rapport fra DMI blev udarbejdet inden arbejdsgruppen, som DMI deltog i, afsluttede arbejdet. DMI's rapport inddrager eksplicit den viden, som EEA's rapport refererer til. De resultater, som præsenteres i DMI's rapport fra december 2025, er dermed inddraget i grundlaget for lovforslaget.

De ovennævnte bemærkninger fra DN giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Foreningen af byplanlæggere vurderer, at indførelsen af et fælles datagrundlag og ensartede metoder for udpegning af fareområder er et hensigtsmæssigt redskab, der skaber forudsigelighed for både kommuner og bygherrer. Det er samtidig væsentligt, at der fortsat er mulighed for lokal faglig vurdering.

Forsikring og Pension (F&P) finder det positivt, at der lægges op til en mere ensartet ramme for udpegning af fareområder og for fastsættelse af sikringsniveauer, og at klimatilpasning dermed får en tydeligere og mere forpligtende plads i den kommunale planlægning. Samtidig er det afgørende, at en national metode ikke kun standardiserer fremgangsmåden, men også sikrer, at vurderingerne bygger på opdaterede klimascenarier og konkretiserede risikoberegninger. En national metode vil bidrage til gennemsigtighed og sammenlignelighed, men kun hvis datagrundlag og beregningsforudsætninger er robuste og løbende ajourføres.

F&P støtter, at der etableres et nationalt metode- og kortgrundlag for udpegning af fareområder. Det er dog væsentligt, at metoden stiller krav om, at vurderingerne baseres på opdaterede klimascenarier og konkretiserede risikoberegninger, så udpegningen afspejler det faktiske risikobillede.

F&P noterer endvidere, at kommunerne skal tage udgangspunkt i nationale kort baseret på konservative klimascenarier, men at der gives mulighed for fravigelse baseret på lokal viden. En sådan mulighed kan være relevant, men rummer samtidig en risiko for uensartede vurderinger på tværs af landet, hvis fravigelser ikke sker på et transparent og sammenligneligt grundlag.

F&P finder derfor, at det bør overvejes, hvordan man bedst sikrer gennemsigtighed og ensartethed i risikoafgrænsningen. Som en supplerende præcisering foreslås det, at en kommune ved fravigelse forpligtes til at offentliggøre datagrundlag og metodevalg i et standardiseret format, og at fravigelser knyttes tydeligt til dokumentation, der gør det muligt at efterprøve og sammenligne vurderinger på tværs.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af afsnit 2.4.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger ændrer tilgængelig viden og data om klimaforandringer og fare for oversvømmelse og erosion sig over tid. Det foreslås derfor, at kriterierne for kommunernes udpegning af fareområder ikke fastsættes ved lov, men at by-, land- og transportministeren i en ny bestemmelse i planlovens § 11 a, stk. 14 (lovforslagets § 1, nr. 21) bemyndiges til – efter forhandling med miljøministeren og

klima-, energi- og forsyningsministeren – at fastsætte regler om kriterierne for kommunernes udpegning af fareområder. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 21, forventes ministeren at forpligte kommunerne til at tage udgangspunkt i statslige kort over potentielle fareområder ved udpegningen af fareområder i kommuneplanen, og at fastsætte bestemmelser om afgrænsning af kommunernes muligheder for at fravige de statsligt kortlagte potentielle fareområder. Disse kort og bestemmelser forventes som udgangspunkt ajourført hvert tredje år i det omfang ny data og viden om klimaforandringer giver anledning hertil.

Efter planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 12, med den ændring, der følger af lovforslagets § 1, nr. 26, skal kommuneplanen ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om grundlaget for udpegning af områder, der kan blive udsat for oversvømmelse fra hav, vandløb, nedbør eller grundvand eller for erosion. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 26, vil kommunerne i den forbindelse skulle redegøre for, i hvilket omfang de kommende statsligt kortlagte potentielle fareområder er fraveget, og hvad den nærmere begrundelse og det nærmere datagrundlag herfor i givet fald er. Der vurderes at kunne være så mange forskelligartede grundlag for fravigelser, at det ikke giver mening at indføre standardiserede formater for redegørelsen.

De ovennævnte bemærkninger fra Forsikring & Pension giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at kommunerne i henhold til lovforslaget fremover skal udpege fareområder for oversvømmelse fra hav, vandløb, nedbør eller grundvand eller for erosion, tidligere blot ”oversvømmelse eller erosion”. Udpegningen skal ske ud fra statsligt fastsatte kriterier og digitale kort, der fastsættes efter forhandlinger mellem ministeren for byer og landdistrikter (nu by-, land- og transportministeren) og miljøministeren.

Ændringsforslaget fastlægger ikke standarder for revision af udpegningsgrundlaget. I forbindelse med implementering af omlægningsindsatser i den grønne trepart, må det forventes, at grundlaget for at identificere fareområder løbende skal opdateres.

Det vurderes desuden, at rigtigheden af de udpegede fareområder grundlæggende fordrer et lovligt vedligehold af kommunale vandløb iht. gældende regulativer. Der bør derfor sikres, at det korrekte vedligehold kan finde sted, og at skader på bygninger uden for udpegede områder, der forekommer som følge af lavere vandføringsevne i

misvedligeholdte vandløb, giver ret til erstatning fra vandløbsmyndighederne.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af pkt. 2.4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger har arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler udarbejdet forslag til kriterier, som kommunerne skal tage udgangspunkt i ved udpegning af fareområder i kommuneplanen. Arbejdsgruppens forslag vil blive udmøntet ved bekendtgørelse i medfør af de foreslåede bemyndigelsesbestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 21 og 45. De nævnte kort over potentielle fareområder forventes som udgangspunkt ajourført hvert tredje år, i det omfang ny data og viden om klimaforandringer giver anledning hertil.

Vandløbsmyndighedernes vedligehold af offentlige vandløb er reguleret i sektorlovgivningen (vandløbsloven og bekendtgørelse om regulativer for offentlige vandløb). Lovforslaget ændrer ikke på disse regler eller på eventuelle erstatningskrav i tilknytning hertil.

De ovennævnte bemærkninger fra Landbrug & Fødevarer giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Landdistrikternes Fællesråd hilser det velkomment, at der indføres en ensartet metode og et fælles datagrundlag for udpegning af fareområder. Samtidig bør metoden være fleksibel nok til at tage højde for lokale forhold og kommunernes faglige vurderinger, så ikke alle områder behandles ens, hvor risikoen reelt varierer.

Det indgår i forslaget om, at kommunerne ved udpegning af fareområder skal tage udgangspunkt i statslige kort over potentielle fareområder, at kommunerne skal kunne fravige på baggrund af relevant lokal viden og data, der kvalificerer fareområderne. Dette fremgår bl.a. af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 21.

De ovennævnte bemærkninger fra Landdistrikternes Fællesråd giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

TEKNIQ finder det positivt, at der skabes et ensartet datagrundlag for udpegning af fareområder.

2.21.3. Fastsættelse af sikringsniveauer

KL anbefaler, at der sker en præcisering af lovens bemærkninger, så det er mere tydeligt, hvad der gælder ifm. fastsættelse af sikringsniveauer, herunder om de statsligt fastsatte minimumskriterier kun er

for vandløb og hav, og om der skal fastsættes sikringsniveauer for alle fem farer, som kortene vil illustrere.

Det er for KL væsentligt at understrege, at lovforslaget lægger op til en væsentlig skærpelse for nye barmarksprojekter, men ikke giver tilsvarende værktøjer til at løse problemerne med klimatilpasning inden for de allerede bebyggede områder, hvor der allerede er placeret store værdier. Der lægges med lovforslaget op til, at det vil være op til den enkelte kommune at vurdere, hvorvidt der skal stilles krav om afværgeforanstaltninger i nye lokalplaner for allerede bebyggede områder. En væsentlig del af landets byggeaktivitet sker ved omdannelse og fortætning i allerede bebyggede områder. Det er vanskeligt for kommunerne at sikre klimasikring gennem ny planlægning for allerede bebyggede områder i dag.

KL vurderer, at forslaget vil give kommunerne et bedre grundlag for at kræve passende klimasikring for enkeltejendomme i nogle lokalplanområder og tilsvarende kan der effektivt stilles krav ifm. samtidig omdannelse af større fraflyttede erhvervsområder mv. Det kan dog være vanskeligt at sikre en tilsvarende klimasikring i områder, hvor der er fuldt bebygget og det alene er en delmængde af områdets grundejere, der kan have interesse i en ny lokalplan med krav om klimasikring. Tilsvarende vil det være vanskeligt at bringe reglerne i anvendelse i områder der gradvist udvikles over tid. KL vurderer, at loven ikke tilstrækkeligt håndterer de differentierede klimatilpasningskrav mellem ny bebyggelse og eksisterende bebyggelse. KL anbefaler derfor, at der i højere grad tages stilling til denne udfordring, og at det faktum at borgere i ny bebyggelse er bedre stillet end borgere i eksisterende bebyggelse.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede ændring af planlovens § 11 b, stk. 1, nr. 15 (lovforslagets § 1, nr. 22), at den ændrede bestemmelse vil indebære, at kommunen ud fra den planlagte anvendelse af et rammeområde, der helt eller delvist er udpeget som fareområde, skal vurdere og beslutte, om der ved lokalplanlægning for byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i det udpegede fareområde skal sikres etablering af afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse eller erosion fra de farekilder, der har givet anledning til udpegningen af det pågældende område. I givet fald skal kommunen i rammen fastsætte krav til sikringsniveau for afværgeforanstaltningerne. I anledning af høringssvaret fra KL er det i lovforslagets bemærkninger blevet tydeliggjort, at der skal fastsættes krav til sikringsniveauer i relation til alle de farekilder, der har givet anledning til udpegningen af det pågældende område, medmindre kommunen beslutter, at

der ikke er behov for at sikre etablering af afværgeforanstaltninger i forhold til de pågældende farekilder. Kommunerne vil dog ikke kunne nå frem til, at der ikke skal sikres etablering af afværgeforanstaltninger, hvis der er fastsat statslige mindstekrav til sikringsniveauer i henhold til forslaget til planlovens § 11 b, stk. 7, jf. lovforslagets § 1, nr. 25.

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i planlovens § 11 b, stk. 7 (lovforslagets § 1, nr. 25), at det forudsættes, at ministeren vil fastsætte statslige mindstekrav til sikringsniveauer for oversvømmelser fra havvand og vandløb, som kommunerne vil skulle overholde ved fastsættelse af rammer for lokalplanlægning for nye by- og sommerhusområder i områder, der er udpeget som fareområder i forhold til farekilderne hav og/eller vandløb. Det fremgår dog også af bemærkningerne, at bemyndigelsen på længere sigt tillige vil kunne anvendes til at fastsætte mindstekrav til sikringsniveauer for andre farekilder og planlægning for andre former for intensiveret arealanvendelse, hvis der viser sig et behov herfor, og hvis der er data og værktøjer, der giver mulighed for det.

Som anført af KL kan det efter omstændigheder være en mere vanskelig og kompleks opgave at klimasikre ny bebyggelse i eksisterende byområder end i nye byområder. Dette taler efter By-, Land- og Transportministeriets opfattelse netop for at lave differentierede krav, så kommunerne har større frihedsgrader i forhold til klimatilpasning ved planlægning for ny bebyggelse mv. i eksisterende byzone end i nye byområder. Der er derfor – som anført ovenfor – ikke lagt op til, at staten på nuværende tidspunkt skal fastsætte mindstekrav til sikringsniveauer ved planlægning for ny bebyggelse mv. i eksisterende byzone i udpegede fareområder. Der er endvidere lagt op til, at det ved lokalplanlægning i eksisterende byzone i udpegede fareområder skal være op til kommunerne at vurdere og beslutte, om påbegyndelse af det byggeri, som skal sikres mod oversvømmelse eller erosion, skal betinges af, at tilladelser og aftaler, som er nødvendige for at etablere afværgeforanstaltningerne, foreligger, og om ibrugtagning af byggeriet skal betinges af, at afværgeforanstaltningerne er etableret, jf. lovforslagets § 1, nr. 33 (ændring af § 15, stk. 11) og bemærkningerne hertil. Planloven giver ikke mulighed for at stille krav om etablering af afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse og erosion i forhold til eksisterende bebyggelse. Det ændrer lovforslaget ikke ved.

Herning Kommune bemærker, at kommunen er geografisk stor, hvorfor det kunne være relevant at definere forskellige sikringsniveauer. Herning Kommune er derfor nysgerrig på, hvorvidt

sikringsniveauet vil gøre sig gældende for hele kommunen eller på områdeniveau?

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Lovforslaget giver kommunerne mulighed for at fastsætte forskellige krav til sikringsniveauer for forskellige dele af en kommune og også for forskellige dele af et rammeområde. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede ændring af § 11 b, stk. 1, nr. 15. Kommunerne vil dog under alle omstændigheder skulle overholde de statslige mindstekrav til sikringsniveauer, som fastsættes i henhold til forslaget til planlovens § 11 b, stk. 7, jf. lovforslagets § 1, nr. 25.

De ovennævnte bemærkninger fra Herning Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Københavns Kommune (Teknik- og Miljøforvaltningen)

bemærker, at der af pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår følgende vedr. fastsættelse af sikringsniveauer: "For oversvømmelser forårsaget af grundvand og nedbør findes der f.eks. sektorlovgivning, branchestandarder, dimensioneringspraksis og tekniske løsninger, som muliggør håndteringen af vandkilderne." Det er Teknik- og Miljøforvaltningens erfaring, at de strenge dokumentations- og beregningskrav i miljøbeskyttelsesloven og spildevandsbetalingsloven med dertilhørende bekendtgørelser i praksis ikke muliggør, at der etableres løsninger til håndtering af risiko for oversvømmelse som følge af ekstreme vejrhændelser såsom skybrud mv. Forvaltningen er således ikke enig i, at sektorlovgivningen muliggør håndtering af oversvømmelser forårsaget af nedbør, og dette bør ikke lægges til grund som argument for at undlade at fastsætte statslige mindstekrav til sikringsniveauer for nedbør. Forvaltningen anbefaler, at der fastsættes mindstekrav til sikringsniveauer for alle farekilder, såfremt dette er muligt ud fra tilgængeligt data. Det bemærkes desuden, at kommunerne i praksis heller ikke vil kunne finansiere håndtering af større hændelser, idet den kommunale økonomi ikke er dimensioneret til skybrudssikring, herunder er anlægsloftet en barriere.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger er forslaget om at indføre statslige mindstekrav til sikringsniveauer for nye by- og sommerhusområder indtil videre afgrænset til at omfatte oversvømmelse fra hav og vandløb af hensyn til bl.a. det tilgængelige vidensniveau samt forskellige muligheder for at imødegå faren for oversvømmelse. Arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler m.v. har ikke

vurderet, at sektorlovgivning i form af miljøbeskyttelsesloven og spildevandsbetalingsloven med tilhørende bekendtgørelser i sig selv muliggør håndteringen af oversvømmelser forårsaget af nedbør i alle nye by- og sommerhusområder. Arbejdsgruppen peger på, at "For oversvømmelser forårsaget af grundvand og nedbør findes der f.eks. sektorlovgivning, branchestandarder, dimensioneringspraksis og tekniske løsninger, som muliggør håndteringen af vandkilderne." Der kan være behov for en kombination af flere tiltag, f.eks. således, at spildevandsforsyningsselskabernes håndtering af tag- og overfladevand i henhold til spildevandsplanen kombineres med krav i lokalplanen om supplerende afværgeforanstaltninger i forhold til nedbør, som bygherren skal etablere for at opnå ibrugtagningstilladelse til det nye byggeri.

De ovennævnte bemærkninger fra Københavns Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Morsø Kommune finder det fornuftigt, at kommunerne forpligtiges til at stille krav om sikringsniveauer, når der planlægges for ny byudvikling, nye sommerhusområder og særlige tekniske anlæg i udpegede fareområder. Man skal naturligvis så vidt muligt undgå at bygge sig til senere problemer i områder, der er i fare for at blive oversvømmede. Morsø Kommune mener ikke, at det bør være en statslig opgave at fastsætte konservative mindstekrav og dermed fastsætte, hvor risikovillige, man bør være i kommunerne. Et mindstekrav bør imødekomme et minimum af sikring, ikke en konservativ tilgang.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af pkt. 2.4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger kan manglende eller utilstrækkelige krav til sikringsniveau ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv være særligt problematisk, når der i udpegede fareområder planlægges for nye by- og sommerhusområder. Der er således tale om en væsentlig ny og stigende risiko for værditab. Der kan samtidig være incitamenter for en kommune til at fastsætte bestemmelser om en mindre robust – og dermed mindre omkostningstung – sikring af et område, f.eks. med henblik på at tiltrække investorer m.v. til realisering af en planlagt udvikling.

For nye by- og sommerhusområder er forventningen som regel, at områderne eksisterer i mange år (århundreder) efter etablering. Derfor er den overordnede tilgang, at mindstekrav til sikringsniveauer for nye by- og sommerhusområder bør være høje. Som det fremgår af pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er de konkret foreslåede statslige mindstekrav til sikringsniveauer

imidlertid ikke dækkende for etablering af potentielt forurenende virksomheder samt meget værdifulde anlægs- og byggeprojekter (f.eks. metro, supersygehuse, lufthavne m.v.), som har stor værdi og stor samfundsmæssig betydning. Ved etablering af denne type anlægs- og byggeprojekter kræves en særskilt analyse af projektets risikotolerance over for oversvømmelse.

De ovennævnte bemærkninger fra Morsø Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Næstved Kommune bemærker, at det kan ansues som positivt, at et statsligt mindstekrav til sikringsniveauer for afværgeforanstaltninger ved oversvømmelsesfare fra hav og vandløb giver en fællesnævner at gå ud fra. Det kan dog være svært konkret at forholde sig til forslaget uden en egentlig værdi på mindstekravet.

Alt efter opdateringsfrekvensen af mindstekravet, vil mange formentligt efterspørge en værdi, som de skal forholde sig til. Men hvad nu hvis eksempelvis det statslige mindstekrav ændres under en igangværende planlægning, skal afværgeforanstaltningerne så dimensioneres efter det hidtidig krav eller det opdaterede krav? Og hvor skal man holde sig opdateret på de statslige mindstekrav?

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv. beregnet, hvilke vandstande de foreslåede kriterier for mindstekrav til sikringsniveauer for havvand svarer til, fordelt på 21 oplande. Den beregnede vandstand ved en 100-års hændelse i 2150 varierer fra 3,0 m ved Ringkøbing Fjord til 6,7 m ved Vadehavet Midt, jf. side 5 i bilag 5 (notat om sikringsniveauer) til arbejdsgruppens rapport, som er tilgængelig på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside.

De statslige mindstekrav til sikringsniveauer vil blive fastsat ved bekendtgørelse i henhold til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i planlovens § 11 b, stk. 7 (lovforslagets § 1, nr. 25). Mindstekravene vil indtil videre rette sig imod de krav til sikringsniveauer, som kommunerne i henhold til den foreslåede ændring af planlovens § 11 b, stk. 1, nr. 15 (lovforslagets § 1, nr. 22) skal fastsætte i kommuneplanens rammer for indholdet af lokalplaner for nye by- og sommerhusområder i landzone, der overføres til byzone eller sommerhusområde, og som i kommuneplanens retningslinjer udpeges som fareområde med hensyn til oversvømmelse fra hav eller vandløb. De statslige mindstekrav forventes som udgangspunkt

ajourført hvert tredje år, med mulighed for at fravige dette ved større ændringer, f.eks. i klimascenarieberegninger.

Som det fremgår af pkt. 2.4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger vil staten stille landsdækkende beregninger af vandstanden for de oversvømmelser, som de ovennævnte foreslåede statslige mindstekrav til sikringsniveauer svarer til, til rådighed for kommunerne. Disse beregninger vil være baseret på de tilgængelige nationale datasæt, og kommunerne vil ved fastsættelsen af de endelige dimensioneringskrav for afværgeforanstaltninger skulle tage hensyn til lokale forhold.

Kommunerne vil i kommuneplanrammerne kunne fastsætte krav til sikringsniveauer, der fraviger de statslige mindstekrav i opadgående retning. Kommunerne vil i lokalplanen skulle specificere type, placering og dimensionering af de afværgeforanstaltninger, som skal beskytte de nye bygninger, anlæg m.v. i lokalplanområdet til det sikringsniveau, som er fastsat i kommuneplanrammen, jf. bemærkningerne til den foreslåede ændring af planlovens § 15, stk. 11, 1. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 32). Der er ikke med lovforslaget lagt op til, at kommunerne skal forpligtes til at ændre kommuneplanrammer og lokalplaner, hvis de statslige mindstekrav til sikringsniveauer senere ændres ved en ny bekendtgørelse. Det forventes i en sådan ny bekendtgørelse fastsat, at kommuneplanrammerne skal opfylde de statslige mindstekrav, som var gældende på tidspunktet for offentliggørelsen af forslaget til kommuneplan.

De ovennævnte bemærkninger fra Næstved Kommune giver ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Skive Kommune finder det hensigtsmæssigt, at kommunerne forpligtiges til at stille krav om sikringsniveauer ved planlægning af ny byudvikling, nye sommerhusområder og særlige tekniske anlæg i udpegede fareområder, da dette kan reducere risikoen for at bygge sig til senere problemer i områder, der er i fare for at blive oversvømmet.

Skrive Kommune vurderer, at fastsættelsen af minimumskrav til sikringsniveauer som statslig opgave bør tilrettelægges med hensyn til lokale forhold og behov. En central fastsættelse kan skabe udfordringer blandt andet i forhold til kommunernes arbejde med risikostyringsplanerne, hvor det er naturligt at lade den politiske beslutningsproces indgå i vurderingen af et passende sikringsniveau og dermed i definitionen af den accepterede risiko. Minimumskrav bør samtidig afspejle et grundlæggende sikringsniveau frem for et

konservativt scenarie, så der fortsat er mulighed for kommunal prioritering og risikohåndtering inden for de lokale rammer.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:
Kommuneplaner og lokalplaner efter planloven må ikke stride mod en kommunal risikostyringsplan efter oversvømmelsesloven (jf. planlovens § 11, stk. 4, nr. 5, og § 13, stk. 1, nr. 6). Det ændrer lovforslaget ikke ved.

Der henvises i øvrigt til By-, Land- og Transportministeriets ovenstående bemærkninger til Morsø Kommunes høringssvar.

De ovennævnte bemærkninger fra Skive Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Varde Kommune (forvaltningen) bemærker, at der – som en del af begrundelsen for indtil videre ikke at fastsætte statslige mindstekrav til sikringsniveauer for andre farekilder end hav og vandløb – i lovforslaget står: ”For oversvømmelser forårsaget af grundvand og nedbør findes der f.eks. sektorlovgivning, branchestandarder, dimensioneringspraksis og tekniske løsninger, som muliggør håndteringen af vandkilderne. Det er således vurderingen, at det i forbindelse med udviklingen af nye by- og sommerhusområder på bar mark er både muligt og naturligt at indarbejde håndteringen af oversvømmelse fra terrænnært grundvand i forbindelse med byggemodning og kloakering af nye boligområder.”

Varde Kommune mener, at der er uoverensstemmelse mellem vurderingen i lovforslaget og den gældende sektorlovgivning, som ikke giver mulighed for at pålægge spildevandsforsyningsselskaber en pligt til at håndtere terrænnært grundvand i nye planlagte områder.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:
Det følger af spildevandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1446 af 27. november 2025), at kommunerne ikke kan pålægge spildevandsforsyningsselskaberne at håndtere terrænnært grundvand i områder, som efter den 1. juli 2025 i en lokalplan er udlagt til enten overførsel fra landzone til byzone eller til byudvikling i byzone, der kræver nyanlæggelse af et ledningsnet til spildevand, og som på tidspunktet for lokalplanens vedtagelse var udpeget som fareområde i kommuneplanen på grund af fare for oversvømmelse fra terrænnært grundvand. Reglerne hører under Miljøministeriet.

I de pågældende områder må terrænnært grundvand håndteres på anden vis end ved kollektive løsninger etableret af spildevandsforsyningsselskabet, f.eks. ved i lokalplanen at fastsætte krav om

etablering af løsninger til grundvandssænkning som betingelse for ibrugtagning af det kommende nye byggeri. Foranstaltninger til håndtering af grundvand kan også reguleres efter vandløbsloven og sker ikke kun som kollektive løsninger via spildevandsforsyningsselskabet.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at bemyndigelsen i lovforslagets § 1, nr. 25, på længere sigt tillige vil kunne anvendes til at fastsætte mindstekrav til sikringsniveauer for andre farekilder og planlægning for andre former for intensiveret arealanvendelse, hvis der viser sig et behov herfor, og hvis der er data og værktøjer, der giver mulighed for det.

De ovennævnte bemærkninger fra Varde Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Aarhus Kommune (Teknik og Miljø) støtter ambitionsniveauet for fremtidige minimumssikringsniveauer. Kommunen ser positivt på, at lovforslaget lægger op til, at der arbejdes med en planlægningshorisont, der er længere end 100 år, da det vigtigt at tage byens "levetid" i betragtning. Det gør ikke noget, hvis fremtidige nye byområder/sommerhusområde får et incitament til at holde sig uden for de kortlagte oversvømmelsesområder.

Teknik og Miljø finder det uklart, hvilket sikringsniveau, der skal fastsættes ved planlægning for væsentlig værdiforøgelse i form af ændret anvendelse/byomdannelse i byzone inden for fareområderne. Derudover er der tvivl om, hvad der defineres som 'byudvikling' jf. § 11 b, stk. 1, nr. 15 – er det både udvikling på bar mark og byomdannelse med væsentlig værdiforøgelse i eksisterende by (fx på havnearealer)?

Teknik og Miljø foreslår, at det i udvalgte byomdannelsesområder bør være muligt at planlægge for en adaptiv tilpasning op til sikringsniveauet over tid, hvis der også er fastsat minimumssikringsniveauer ved omdannelse i eksisterende by. Med dette menes, at det bør være muligt at planlægge for udvikling i eksisterende byzone inden for udpegede fareområder, hvor afværgeforanstaltningerne kan udbygges over tid til at nå det givne minimumssikringsniveau. Dette kan f.eks. gøres i planlægningen, ved at sikre at kajkant er hævet til et kortsigtet sikringsniveau, men at kajkanten er forberedt til at kunne hæves svarende til det minimumssikringsniveau, ministeren måtte fastsætte (eller højere). Det kunne blandt andet ske vha. af planlægningens krav til konstruktionen, arealreservation og økonomisk sikkerhedsstillelse fra bygherre for efterfølgende etablering.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Der er med lovforslaget lagt op til, at der indtil videre ikke skal fastsættes statslige mindstekrav til sikringsniveauer ved planlægning for nyt byggeri i eksisterende byzone i udpegede fareområder. Indtil videre overlades det således til kommunerne efter en konkret vurdering at fastsætte krav til sikringsniveauer for afværgeforanstaltninger, der skal beskytte sådant nyt byggeri. Om baggrunden herfor henvises der til bemærkningerne ovenfor til KL's høringsvar.

Den foreslåede ændring af § 11 b, stk. 1, nr. 15, er ikke til hinder for, at kommunerne i kommuneplanens rammer for indholdet af lokalplaner dels fastsætter krav til sikringsniveauer for afværgeforanstaltninger, som skal specificeres nærmere i lokalplanen, der også vil kunne indeholde krav om etablering af afværgeforanstaltningerne inden ibrugtagning af byggeriet, dels fastsætter krav om, at der i lokalplanen, f.eks. ved arealreservationer, sikres mulighed for på sigt at udbygge afværgeforanstaltningerne.

Planloven og lovforslaget giver imidlertid ikke mulighed for at bestemme, at fortsat anvendelse af det nye byggeri på et tidspunkt i fremtiden vil kræve, at der etableres yderligere afværgeforanstaltninger eller udbygning af afværgeforanstaltninger, eller at bygherren skal stille sikkerhed for en sådan etablering eller udbygning.

Det fremgår af den gældende bestemmelse i planlovens § 11 b, stk. 1, nr. 15, at den vedrører planlægning for "byudvikling, særlige tekniske anlæg og ændret arealanvendelse m.v.". Denne formulering ændres ikke med lovforslaget. Det fremgår af lovforarbejderne til bestemmelsen, at der med formuleringen forstås f.eks. planlægning af ny bebyggelse, tekniske anlæg som trafik- og kommunikationsanlæg, forsynings-, miljø- og andre tekniske driftsanlæg, og at opremsningen af, hvilke former for planlægning i de udpegede områder der kan være tale om, ikke er udtømmende, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 3, i lovforslag L 86, fremsat den 14. november 2017. Dette er i anledning af høringssvaret fra Aarhus Kommune præciseret i lovforslagets beskrivelse af gældende ret.

De ovennævnte bemærkninger fra Aarhus Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Arkitektskolen anfører, at der kan opstå uheldige afledte konsekvenser via et sikringsniveau. Risikoen ligger i at havvandsstigningen jo ikke forventes at standse ved det år, man vælger at sætte som den nye reference for sikringsniveau. Med andre ord den baseline

som sikringskoten baserer sig på, vil uanset hvad være i en opadgående trend.

Hvis man sætter f.eks., sætter et sikringsniveau på 3,0 m med udgangspunkt i en år 2150-reference, vil vi i år 2060, med al sandsynlighed, lave en ny og højere sikringskote, samtidig med vi at vi kommer til at ærgre os over at vi kun sikrede frem mod 2150-niveau. Det sikreste ville jo, alt andet lige, være at holde byvæksten væk fra lave områder med mindre o-nær bebyggelse er bydende nødvendigt. Læg dertil risikoen ved at prognoserne for stigninger i havvandsniveauet har en endog meget stor spredning.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Anbefalingerne fra arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv. til fastsættelse af statslige mindstekrav til sikringsniveauer fsva oversvømmelser fra havet er nærmere beskrevet i arbejdsgruppens rapport, jf. navnlig afsnit 3.2 i bilag 5 (notat om sikringsniveauer) til rapporten, som er tilgængelig på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside. Det fremgår bl.a. heraf, at en planlægningshorisont frem til år 2150 er så langt, datasættet for det valgte udledningsscenario, SSP3-7,0, går til. I løbet af denne tidshorisont vil klimaet forandre sig, og havvandstanden vil fortsat stige med potentiel accelererende tendens også efter år 2150. For at opnå robusthed i vurdering af fremtidige ekstreme (kombination af stormfloder og havvandsstigning) anvendes 83 percentilen på udledningssceneriet. Det fremgår også, at ud fra den nuværende viden på området er det mest sandsynligt, at sikringsniveauet vil beskytte området til den ønskede hyppighed af stormflod også i en periode efter år 2150.

Kommunerne har både mulighed for at fravige de statslige mindstekrav i opadgående retning og for at undlade at planlægge for ny bebyggelse i udpegede fareområder.

De ovennævnte bemærkninger fra Arkitektskolen giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bemærker at der ikke i forslaget foreslås mulige tilbagetrækningsstrategier. I stedet foreslås kun afværgetiltag. Det har stor betydning for natur, miljø og ressourceforbrug hvilke afværgetiltag der tages i brug. DN foreslår at kommunerne også skal kunne udlægge fareområder til permanent natur for at undgå unødige omkostninger til fremtidig kystbeskyttelse, i takt med at klimaændringerne tager til.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Kommunerne har efter gældende ret mulighed for i en lokalplan at udlægge arealer, herunder udpegede fareområder, til forskellige former for anvendelse, herunder til natur. Kommunerne kan også optage bestemmelser om friholdelse af et område for ny bebyggelse, når en bebyggelse kan blive udsat for sammenstyrtning, oversvømmelse eller anden skade, der kan medføre fare for brugernes liv, helbred eller ejendom, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 23.

Planloven giver ikke mulighed for at gribe ind i eksisterende lovlig arealanvendelse. Der kan således ikke via planloven stilles krav om etablering af afværgeforanstaltninger til beskyttelse af eksisterende byggeri eller om fraflytning som led i en tilbagetrækningsstrategi. Det ændrer lovforslaget ikke ved.

De ovennævnte bemærkninger fra DN giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

DANVA bemærker, at staten i første omgang definerer minimumssikringsniveauer for hav og vandløb, men ministeren bemyndiges med loven til at kunne fastlægge minimumssikringsniveauer for de øvrige kilder til oversvømmelse, hvis det på længere sigt er hensigtsmæssigt. Det bør overvejes, om det ikke vil være en fordel med nationale minimumssikringsniveauer for de øvrige kilder til oversvømmelser allerede nu, da det vil skabe ensartede rammer og forbedre mulighederne for klimatilpasning på tværs af kommunegrænser.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af pkt. 2.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger er forslaget om at indføre statslige mindstekrav til sikringsniveauer for nye by- og sommerhusområder indtil videre afgrænset til at omfatte oversvømmelse fra hav og vandløb af hensyn til bl.a. det tilgængelige vidensniveau samt forskellige muligheder for at imødegå faren for oversvømmelse.

De ovennævnte bemærkninger fra DANVA giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Foreningen af byplanlæggere vurderer, at indførelsen af krav om fastsættelse af sikringsniveauer i kommuneplanrammer er et hensigtsmæssigt redskab, der skaber forudsigelighed for både kommuner og bygherrer. Det er samtidig væsentligt, at der fortsat er mulighed for lokal faglig vurdering og proportionalitet mellem risikoniveau, byggeret og omkostninger.

Forsikring & Pension (F&P) bemærker, at statsligt fastsatte mindstekrav til sikringsniveauer for planlægning af nye byområder

og nye sommerhusområder i udpegede fareområder kan understøtte en mere ensartet risikohåndtering. F&P mener imidlertid, at det er problematisk og ærgerligt, hvis disse statslige minimumskrav ikke omfatter oversvømmelser fra overfladevand, herunder skybrud. Overfladevand er i dag en væsentlig og ofte særligt skadesdrivende oversvømmelseskilde, og en regulering, der ikke adresserer denne farekilde, vil svække sammenhængen mellem risikobilledet og den planmæssige regulering. F&P anbefaler derfor, at man på sigt også indtænker overfladevand tydeligere i de statslige rammer for sikringsniveauer, så reguleringen samlet set afspejler de væsentligste risici.

Det fremgår, at de statslige mindstekrav alene gælder for udlægning til nye byområder og sommerhusområder, mens kommunerne i andre tilfælde selv skal fastsætte et passende sikringsniveau. Selvom det er positivt, at kommunerne forpligtes til at tage stilling til nye områder, er det ærgerligt, at de statslige minimumskrav ikke også gælder i eksisterende byområder og sommerhusområder.

F&P finder det centralt, at planlægningen også forholder sig eksplicit til klimatilpasning i eksisterende byområder. Med de stadigt hyppigere vejrhændelser er det velkendt, at bygninger i eksisterende byområder gentagne gange kan rammes af oversvømmelser. Der er derfor behov for, at planlægningen i højere grad forebygger, at der tillades nyopførelse eller meget store renovering på bygninger i områder, hvor det er erfaringsmæssigt forudsigeligt, at der vil ske gentagne skader, fordi bygningerne ligger i risikoområder. En regulering, der primært fokuserer på nye udlæg, kan efterlade et væsentligt tomrum i de områder, hvor skader i praksis allerede gentager sig. Se evt. F&P's seneste analyse om vejrrelaterede skader her: fogp.dk/tal-og-analy-ser/saadan-er-danmark-blevet-ramt-af-vejr-relaterede-skader-de-seneste-aar/

F&P noterer, at samfundsøkonomi nævnes som et kriterium ved fastsættelse af sikringsniveauer og afværgeforanstaltninger, men finder det nødvendigt at præcisere, hvordan kriteriet skal forstås, vægtes og operationaliseres. Det bør fremgå tydeligt, hvordan samfundsøkonomi afvejes i forhold til øvrige hensyn, og hvordan dette kriterium spiller sammen med den samfundsøkonomiske metode, der allerede anvendes i vandsektoren, herunder i service-niveaubekendtgørelsen og Miljøstyrelsens vejledninger.

F&P finder det centralt at undgå, at der stilles planlægningskrav, som ikke kan realiseres i praksis, eksempelvis fordi forsyningsselskaberne ikke må takstfinansiere løsninger, der ikke er samfundsøkonomisk optimale efter gældende rammer. Det bør derfor

afklares, om og hvordan kravene koordineres med eksisterende regler for finansiering, ansvar og gennemførelse, herunder i forhold til forsyningsselskaber, grundejerbidrag og kommunal-økonomi.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som anført af KL, jf. gengivelsen af deres høringssvar ovenfor, kan det efter omstændighederne være en mere vanskelig og kompleks opgave at klimasikre ny bebyggelse i eksisterende byområder end i nye byområder. Dette taler efter By-, Land- og Transportministeriets opfattelse for, at kommunerne skal have større frihedsgrader i forhold til klimasikring af ny bebyggelse m.v. i eksisterende byområder end i nye byområder. Der er derfor med lovforslaget ikke lagt op til, at staten på nuværende tidspunkt skal fastsætte mindstekrav til sikringsniveauer ved planlægning for ny bebyggelse mv. i eksisterende byområder i udpegede fareområder.

Samfundsøkonomi er i henhold til planlovens § 1 et relevant hensyn i forbindelse med fysisk planlægning, herunder planlægning for klimatilpasning. Der indføres imidlertid ikke med lovforslaget særlige krav til anvendelse af samfundsøkonomi som kriterium ved fastsættelse af bestemmelser i kommune- og lokalplaner om sikringsniveauer og afværgeforanstaltninger. Det bemærkes i den forbindelse, at arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv. har overvejet en model med krav om en samfundsøkonomisk beregningsmetode som kriterium for afværgeforanstaltninger, men at arbejdsgruppen ikke har fundet grundlag for at anbefale en sådan model. Der henvises til afsnit 6.2.2 i arbejdsgruppens rapport, som er tilgængelig på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside.

Der kan ikke i kommune- og lokalplaner stilles krav til spildevandsforsyningsselskabernes håndtering af tag- og overfladevand (regnvand fra tagarealer og andre helt eller delvist befæstede arealer) og terrænnært grundvand. Sådanne krav kan alene stilles i spildevandsplaner i henhold til miljøbeskyttelsesloven. Hvis der i en kommuneplan stilles krav til sikringsniveauer vedrørende regnvand og grundvand, som går ud over det, som spildevandsselskaberne i spildevandplanen pålægges at håndtere, må kommunen som planmyndighed fastsætte bestemmelser om supplerende afværgeforanstaltninger i lokalplanen, så kommuneplanrammernes krav til sikringsniveauer samlet set opfyldes.

De ovennævnte bemærkninger fra F&P giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Ørsted støtter klimatilpasning, men de foreslåede krav om statsligt fastsatte mindstekrav for afværgeforanstaltninger kan medføre betydelige omkostninger for industrien. Ørsted anbefaler, at der indføres overgangsordninger og økonomiske støtteordninger for eksisterende virksomheder, og at kravene differentieres efter risikoniveau og virksomhedstype.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i planlovens § 11 b, stk. 7 (lovforslagets § 1, nr. 25), forudsættes det, at ministeren indtil videre alene skal fastsætte statslige mindstekrav til sikringsniveauer for oversvømmelser fra havvand og vandløb, som kommunerne vil skulle overholde ved fastsættelse af rammer for lokalplanlægning for nye by- og sommerhusområder i områder, der er udpeget som fareområder i forhold til farekilderne hav og vandløb. Det fremgår dog også af bemærkningerne, at bemyndigelsen på længere sigt tillige vil kunne anvendes til at fastsætte mindstekrav til sikringsniveauer for andre farekilder og planlægning for andre former for intensiveret arealanvendelse, hvis der viser sig et behov herfor, og hvis der er data og værktøjer, der giver mulighed for det.

Planloven giver ikke mulighed for at stille krav om klimasikring af eksisterende byggeri. Det ændrer lovforslaget ikke ved.

De ovennævnte bemærkninger fra Ørsted giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.21.4. Lokalplanlægning i udpegede fareområder

KL bemærker, at der med lovforslaget lægges op til, at kommunerne i lokalplanlægningen skal specificere type, placering og dimensionering af de afværgeforanstaltninger, som skal beskytte de nye bygninger, anlæg m.v. i lokalplanområdet.

KL vurderer umiddelbart, at denne opgave kan kræve nævneværdig ekstern bistand, ud over det ressourcetræk det medfører i kommunen. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det kan pålægges bygherren at yde bistand til lokalplanens udarbejdelse, herunder vandhåndteringsplan. Det er væsentligt for afklaring af lovforslagets økonomiske konsekvenser og kommunernes kommende bygherre-dialog, at det tydeliggøres, hvorvidt bistand til specificering af afværgeforanstaltninger ligeledes forudsættes finansieret af bygherren. KL opfordrer til, at det i lovbemærkningerne eller efterfølgende vejledning præciseres, hvilken detaljegrad der forudsættes i den kommunale specificering.

KL noterer, at etablering af afværgeforanstaltninger i udgangspunktet påhviler grundejeren i nye lokalplanområder efter nytteprincippet. Det er en hensigtsmæssig præcisering.

Det er også vigtigt at have for øje, at spildevandsselskaberne spiller en væsentlig finansiel rolle ifb. klimatilpasningsanlæg for skybrud og terrænnært grundvand. Her finansierer kommunerne oftest udelukkende en mulig merværdi i form af rekreative elementer (bænke, belysning etc.).

Det fremgår af lovforslaget, at kommunerne afskæres muligheder for at dispensere fra lokalplanbestemmelser om betingelser for påbegyndelse og ibrugtagning. Hensigten med dette er åbenlys, men tager ikke højde for, at der kan forekomme situationer, hvor en dispensation er fornuftig eller endog nødvendig. Det bør derfor overvejes at fastholde en dispensationsadgang under særlige vilkår.

KL finder det positivt, at der kan stilles krav til grundejerforeningerne.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Det er By-, Land- og Transportministeriets vurdering, at kommunen i henhold til planlovens § 13, stk. 3, 2. pkt., kan pålægge bygherren at yde bistand til den specificering af afværgeforanstaltningerne i lokalplanen, som er forudsat i lovforslaget, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 32. Dette er på baggrund af bemærkningerne fra KL præciseret i lovforslagets bemærkninger.

Lovforslaget indeholder ikke bestemmelser eller formuleringer om, at etablering af afværgeforanstaltninger i udgangspunktet påhviler grundejeren i nye lokalplanområder efter nytteprincippet. Planloven regulerer ikke finansieringen af afværgeforanstaltninger. Det ændrer lovforslaget ikke ved. Finansieringen reguleres gennem relevant sektorlovgivning, bl.a. kystbeskyttelsesloven. Hvis finansieringen af de konkrete afværgeforanstaltninger, som indgår i en lokalplanbestemmelse, ikke er reguleret i anden lovgivning, og hvis det i lokalplanen er bestemt, at afværgeforanstaltningerne skal etableres inden ibrugtagning, vil det som udgangspunkt være op til bygherren at finansiere de pågældende afværgeforanstaltninger for at muliggøre lovlig ibrugtagning af det, som skal sikres mod oversvømmelse.

Hvis byggeri kan påbegyndes, uden at de tilladelser og aftaler, der er nødvendige for at etablere afværgeforanstaltningerne, foreligger, og den nye bebyggelse kan tages i brug, selv om afværgeforanstaltningerne ikke er etableret, er der en risiko for, at

afværgeforanstaltningerne aldrig bliver etableret eller bliver etableret for sent i forhold til en given oversvømmelseshændelse. Det er korrekt, at kommunerne efter lovforslaget ikke vil have mulighed for at dispensere fra lokalplanbestemmelser om betingelser for påbegyndelse af byggeri og ibrugtagning af den nye bebyggelse. Dette gælder dog alene i de tilfælde, hvor betingelserne er obligatoriske i henhold til de foreslåede bestemmelser i planlovens § 15, stk. 11, 2. og 3. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 33). Bestemmelserne omfatter lokalplanlægning i landzone og områder, der overføres fra landzone til byzone eller sommerhusområde, hvor der i kommuneplanens rammer er fastsat krav til sikringsniveauer for afværgeforanstaltninger. Lokalplanlægning i eksisterende by- og sommerhusområder er ikke omfattet – her er det op til kommunerne, om de vil fastsætte vilkår af den pågældende karakter, og hvis de vælger at gøre det, vil de efterfølgende kunne dispensere herfra. Det er By-, Land- og Transportministeriets opfattelse, at lovforslaget dermed har en rimelig balance imellem hensynet til at sikre rettidig etablering af afværgeforanstaltninger og hensynet til ønsker om fleksibilitet i tilrettelæggelsen af byggeprojekter.

Herning Kommune forstår den foreslåede ændring af planlovens § 15, stk. 11, 1. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 32) sådan, at der kun kan optages bestemmelser om afværgeforanstaltninger i en lokalplan, såfremt det fremgår af kommuneplanrammen. Herning Kommune finder dette uhensigtsmæssigt, da kommuneplanrammen ofte dækker et større geografisk område end lokalplanområdet, samt fordi kommuneplanrammen ofte er mindre teknisk detaljeret end lokalplanen.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Planlovens § 15, stk. 2, nr. 22, med de ændringer, der følger af lovforslagets § 1, nr. 30, giver mulighed for i en lokalplan at optage bestemmelser om etablering af afværgeforanstaltninger i eller uden for det af planen omfattede område til sikring mod oversvømmelse eller erosion i områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, som betingelse for ibrugtagning af det, som skal sikres mod oversvømmelse eller erosion, samt om vilkår for påbegyndelse af byggeriet af det, som skal sikres mod oversvømmelse eller erosion. Det er efter gældende ret ikke en betingelse for anvendelse af § 15, stk. 2, nr. 22, at lokalplanområdet er udpeget som fareområde i henhold til planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 18. Dette er i anledning af bl.a. Herning Kommunes høringssvar præciseret i lovforslagets beskrivelse af gældende ret, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 30. Lovforslaget ændrer ikke herpå.

Den foreslåede ændring af planlovens § 15, stk. 11, 1. pkt., vil heller ikke indebære, at der kun kan optages bestemmelser om af afværgeforanstaltninger, hvis der i kommuneplanrammen er fastsat krav til sikringsniveauer. Bestemmelsen fastsætter derimod, at det er obligatorisk at fastsætte bestemmelser om sikring af afværgeforanstaltninger i lokalplanen, hvis der i kommuneplanrammen er fastsat krav til sikringsniveauer.

I øvrigt bemærkes, at lovforslaget giver mulighed for i kommuneplanrammerne at fastsætte krav til sikringsniveauer for afværgeforanstaltninger i forhold til dele af rammeområdet, hvis afgrænsningen af de udpegede fareområder og/eller diversitet i de planlagte former for arealanvendelse i rammeområdet giver anledning hertil. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 22.

Hvidovre Kommune bemærker, at det fremgår af lovudkastet, at der i lokalplaner for fareområder, hvor der planlægges for byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v., skal optages bestemmelser om sikring af afværgeforanstaltninger. Ud fra rammerne i kommuneplanen skal kommunerne i lokalplanlægningen specificere type, indretning og dimensionering af de afværgeforanstaltninger, som skal beskytte de nye bygninger, anlæg m.v. i lokalplanområdet til det sikringsniveau, som er fastsat i kommuneplanen.

Arten af afværgeforanstaltninger er ikke defineret eller beskrevet nærmere i lovudkastet, hvilket Hvidovre Kommune anser som en mangel. Forstår man alene anlæg på terræn eller ønsker man også at kommunerne i lokalplanerne skal kunne stille krav til, at selve bygningerne indrettes, så de kan klare meget nedbør eller stormflod? Det er Hvidovre Kommunes vurdering, at det forudsætter en tilføjelse til lovudkastets ændringer af planloven — eller i hvert fald en uddybning af lovbemærkningerne — hvis det skal være lovligt i lokalplanerne at fastlægge krav om, at ejendommene skal sikres via konkrete bygningsmæssige foranstaltninger.

Hvidovre Kommune bemærker endvidere, at den foreslåede ændring af planlovens § 15, stk. 11, jævnfør lovudkastets § 1, nr. 32 og 33, ikke vil medføre krav om afværgeforanstaltninger til sikring af eksisterende byområder, medmindre der i lokalplanlægningen er tale om indpasning af særlige tekniske anlæg eller ændring i arealanvendelsen.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse og erosion kan udformes på mange forskellige måder. Eksempler på afværgeforan-

staltninger findes i afsnit 3.4 i rapporten fra arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv., som er tilgængelige på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside. Afværgeforanstaltninger kan være integreret i den bebyggelse, som skal beskyttes, f.eks. i form af krav til sokkelkoter eller grønne tage, hvor høje sokler kan afværge skade fra oversvømmelse, mens grønne tage kan medvirke til at afværge oversvømmelse (fra nedbør) dér hvor bebyggelsen er placeret. Afværgeforanstaltninger kan også være adskilt fra bebyggelsen, f.eks. i form af højvandsmure eller regnvandsbassiner, der kan afværge eller medvirke til at afværge oversvømmelse dér, hvor bebyggelsen er placeret.

Det fremgår af lovforslaget, at de afværgeforanstaltninger, der i en lokalplan fastsættes bestemmelser om, kan være en integreret del af bebyggelsen, jf. lovforslagets § 1, nr. 33, og bemærkningerne hertil.

Det fremgår af den gældende bestemmelse i planlovens § 15, stk. 11, at den vedrører planlægning for "byudvikling, særlige tekniske anlæg og ændret arealanvendelse m.v.". Denne formulering ændres ikke med lovforslaget. Det fremgår af lovforarbejderne til bestemmelsen, at der med formuleringen forstås f.eks. planlægning af ny bebyggelse, tekniske anlæg som trafik- og kommunikationsanlæg, forsynings-, miljø- og andre tekniske driftsanlæg, og at opremsningen af, hvilke former for planlægning i de udpegede områder der kan være tale om, ikke er udtømmende, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 7, i lovforslag L 86, fremsat den 14. november 2017.

Dette er i anledning af høringsvaret fra Hvidovre Kommune præciseret i lovforslagets beskrivelse af gældende ret.

Københavns Kommune (Teknik- og Miljøforvaltningen) bemærker, at selv om et område ikke er oversvømmelsestruet og udpeget som et potentielt fareområde, så kan et vand, der løber fra området, medføre, at et andet område bliver oversvømmelsestruet. Lovforslaget tager ikke højde for, at en indsats mod oversvømmelse af et specifikt område somme tider mest hensigtsmæssigt placeres opstrøms i andre områder.

Forvaltningen anbefaler, at det med loven eller efterfølgende vejledning tydeliggøres, at afværgeforanstaltninger kan udformes på mange måder, og at en afværgeforanstaltning mod oversvømmelse fx også kan være underjordisk, herunder underjordiske bassiner og faskiner til tilbageholdelse/forsinkelse af regnvand. Forvaltningen bemærker, at ordlyden "medmindre afværgeforanstaltningen er integreret i byggeriet" kan skabe uklarhed. Det vil være relevant at der

fastsættes kriterier for, hvornår en afværgeforanstaltning kan anses som integreret.

Forvaltningen anser det for positivt, at de foreslåede ændringer giver kommunen adgang til at stille krav om grundejerforeninger samt foreningens ret og pligt til at forestå etablering, drift og vedligeholdelse af fællesarealer og fællesanlæg udvides, så den kan anvendes ved nye bolig-, fritidsbebyggelses- og erhvervsområder, herunder i byomdannelsesområder og nye områder med blandet bolig og erhverv.

Forvaltningen ønsker præciseret, hvorvidt adgangen til at fastsætte vilkår for påbegyndelse af byggeri, der skal beskyttes mod oversvømmelse eller erosion, jf. den foreslåede ændring til § 15, stk. 2, nr. 22, kun gælder fsva. områder, der er udpeget jf. planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 18, og som desuden er områder, der overføres fra landzone til byzone eller sommerhusområde, jf. den foreslåede § 15, stk. 11.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Planloven, herunder lovforslaget, er ikke til hinder for, at der planlægges for afværgeforanstaltninger, der er placeret uden for det lokalområde, hvor den bebyggelse, der skal beskyttes mod oversvømmelse og erosion, er placeret. Det fremgår udtrykkeligt af den gældende bestemmelse i planlovens § 15, stk. 2, nr. 22, at der i en lokalplan kan optages bestemmelser om etablering af afværgeforanstaltninger i eller uden for det af planen omfattede område til sikring mod oversvømmelse eller erosion i områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, som betingelse for ibrugtagning af det, som skal sikres mod oversvømmelse.

For så vidt angår sammenhængen mellem § 11 a, stk. 1, nr. 18, § 15, stk. 2, nr. 22, og § 15, stk. 11, henvises der til bemærkningerne til Herning Kommunes høringssvar ovenfor.

Formuleringen i den foreslåede bestemmelse i planlovens § 15, stk. 11, 4. pkt.: "medmindre afværgeforanstaltningen er en integreret del af bebyggelsen" er uddybet i lovforslagets bemærkninger. Det fremgår heraf, at "en integreret afværgeforanstaltning er karakteriseret ved, at det ikke er praktisk muligt at opføre det, der skal beskyttes mod oversvømmelse eller erosion, uden samtidig at etablere afværgeforanstaltningen, og at afværgeforanstaltningen omvendt ikke kan etableres uafhængigt af den bebyggelse, den skal beskytte" (bemærkningerne til § 1, nr. 33). Som eksempler herpå er nævnt en høj sokkel (pkt. 2.4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger).

De ovennævnte bemærkninger fra Københavns Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget ud over hvad der fremgår af By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger til Høring Kommunes høringssvar ovenfor.

Aarhus Kommune (Teknik og Miljø) forudsætter, at nye funktionsblandede områder også indgår i udvidelsen af muligheden for grundejerforeninger jf. lovforslagets § 1, nr. 29 – dvs. city/center områder og blandet bolig- og erhverv. Derved bliver flere områder omfattet af lovgivningen – af den type områder, der oftest planlægges for i byområder - og får mulighed for fælles finansiering af afværgeforanstaltninger.

*By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:
Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede ændring af planlovens § 15, stk. 2, nr. 20, jf. lovforslagets § 1, nr. 29, at bestemmelsen med de foreslåede ændringer vil give mulighed for at stille krav om grundejerforeninger i bl.a. alle nye boligområder, herunder områder med blandet bolig og erhverv.*

De ovennævnte bemærkningerne fra Aarhus Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Næstved Kommune vurderer det som et konstruktivt initiativ, at det gennem planloven gøres obligatorisk for kommunen i by- og sommerhusområder at stille vilkår for ibrugtagning for ny bebyggelse at afværgeforanstaltninger skal være etableret.

Arkitektskolen synes, at det virker rimeligt, at der strammes op mht. etablering af afværgeforanstaltninger, og at der gives mulighed for at stille krav til grundejerforeninger til at drive disse. Det løser dog ikke nødvendigvis problemet med afværgeforanstaltninger der viser sig nødvendige *efter* planlægning, opførelse og ibrugtagning. Spørgsmålet er om en grundejerforening kan tvinges til at etablere og drifte afværgeforanstaltninger som viser sig nødvendige længere ude i fremtiden. Særligt hvis beskyttelse af bagvedliggende ejendom påkræver det. En anden blind vinkel er, hvis afværgeforanstaltningen er integreret i selve bygningen, og det 'kun' er de bagvedliggende ejendomme der har problemet. For så vidt angår regnvand, skal det holdes på egen grund – men hvad med oversvømmelser fra havet når afværgeforanstaltningen er integreret?

*By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:
Der er ikke hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 20, til at pålægge en grundejerforening en pligt til at etablere og drive*

afværgeforanstaltninger, der ikke er beskrevet i lokalplanen, men som viser sig nødvendige længere ude i fremtiden. Det ændres der ikke på med lovforslaget.

Planloven indeholder ikke noget udtrykkeligt forbud mod, at man via planlægning for afværgeforanstaltninger, der beskytter bygninger i ét område, skaber risiko for oversvømmelseskader i et andet område ved at lede vandet derhen. Det vil imidlertid være i strid med god planlægningsskik. Det er ikke en ny problematik som følge af lovforslaget, og der lægges ikke med lovforslaget op til at indføre regler herom.

De ovennævnte bemærkningerne fra Arkitektskolen giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

DANVA finde det positivt, at lovforslaget vil indebære, at der i en lokalplan kan optages bestemmelser om oprettelse af grundejerforeninger, også for erhvervsområder. Her vil der være medlemspligt og foreningen får ret og pligt til at forestå etablering, drift og vedligeholdelse af fællesarealer og fællesanlæg, da det kan være med til at sikre den efterfølgende drift af afværgeforanstaltningerne. **DANVA** ønsker dog at få præciseret, hvilken betydning det vil have for spildevandsselskaberne og for finansieringen af spildevandsselskabernes infrastruktur i nye byområder, herunder sammenhæng mellem grundejerforeningernes afværgeforanstaltninger og spildevandsplanen.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

By-, Land- og Transportministeriet skal indledningsvist bemærke, at adgangen til at fastsætte lokalplanbestemmelser om oprettelse af grundejerforeninger for erhvervsområder er en videreførelse af gældende ret.

Der kan ikke i kommune- og lokalplaner stilles krav til forsyningselskabernes håndtering af tag- og overfladevand (regnvand fra tagarealer og andre helt eller delvist befæstede arealer) og terrænnært grundvand. Sådanne krav kan alene stilles i spildevandsplaner i henhold til miljøbeskyttelsesloven.

Hvis der i en kommuneplan stilles krav til sikringsniveauer vedrørende regnvand og grundvand, som går ud over det, som spildevandsselskaberne i spildevandsplanen pålægges at håndtere, må kommunen som planmyndighed fastsætte bestemmelser om supplerende afværgeforanstaltninger i lokalplanen, så kommuneplanrammernes krav til sikringsniveauer samlet set opfyldes. Etablering, drift og vedligeholdelse af sådanne supplerende

afværgeforanstaltninger kan eventuelt ved lokalplan henlægges til en grundejerforening, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 20, med de ændringer der følger af lovforslagets § 1, nr. 29.

De ovennævnte bemærkninger fra DANVA giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

EjendomDanmark bemærker, at lovforslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at stille krav om etableringen af grundejerforeninger i flere typer bolig- og erhvervsområder end hidtil. Grundejerforeninger kan være et hensigtsmæssigst redskab til lokal koordinering. Det er dog væsentligt, at opgaver, der traditionelt varetages af kommunen, ikke i uforholdsmæssigt omfang overføres til private grundejere. Særligt i relation til klimatilpasning bør ansvarsplacering være tydelig og forudsigelig. EjendomDanmark forslår derfor, at der udarbejdes en national ramme, som fastlægger de overordnede principper for ansvarsfordelingen mellem stat, kommuner og ejendomsejere.

EjendomDanmark vurderer, at bestemmelsen om, at kommunalbestyrelsen kan stille vilkår om, at byggeri i områder med risiko for oversvømmelse eller erosion kun kan påbegyndes, når der foreligger tilstrækkelig sikring, rejser en vigtig diskussion af, hvordan ansvaret for klimatilpasning fordeles ved byggeri i kystnære og udsatte områder. EjendomDanmark bemærker, at nye krav kan påvirke både tidsplaner og omkostningsniveauet for bygherrer, og derfor er det vigtigt, at det tydeliggøres, hvordan de nye krav skal administreres. Samtidig bør det sikres, at nye forpligtelser ikke pålægges eksisterende ejendomsejere på en måde, der er vanskelig at efterleve. EjendomDanmark peger derfor på behovet for en bredere drøftelse af, hvordan sikring af eksisterende ejendomme, særligt i kystnære og andre udsatte områder, finansieres, og hvordan den økonomiske byrde fordeles fremadrettet.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Kommunen kan efter gældende ret ved lokalplan betinge ibrugtagning af det, der skal beskyttes mod oversvømmelse og erosion, af at afværgeforanstaltninger er etableret. Lovforslaget indebærer, at kommunen ved lokalplan også vil kunne fastsætte vilkår for påbegyndelse af byggeriet af det, som skal sikres mod oversvømmelse og erosion (§ 1, nr. 30). Planlovens § 15, stk. 11, med de ændringer, der følger af lovforslagets § 1, nr. 32 og 33, vil indebære, at kommunen i nogle tilfælde skal betinge ibrugtagning af bebyggelse af, at afværgeforanstaltninger er etableret, og også skal betinge påbegyndelse af byggeriet af det, som skal sikres mod oversvømmelse eller erosion, af at tilladelser og aftaler, som er nødvendige for at

etablere afværgeforanstaltningerne, foreligger. De pågældende betingelser vil være obligatoriske, hvis der i kommuneplanrammen er fastsat krav til sikringsniveauer for afværgeforanstaltningerne, og hvis der er tale om planlægning for byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i landzone og områder, der overføres fra landzone til byzone eller sommerhusområde. Det gælder dog ikke, hvis afværgeforanstaltningen er en integreret del af bebyggelsen. Ved planlægning for byudvikling mv. i eksisterende by- og sommerhusområder er det op til kommunen at beslutte om de pågældende betingelser fastsættes.

Sikring af eksisterende byggeri og finansiering af afværgeforanstaltninger er ikke reguleret i planloven eller lovforslaget.

De ovennævnte bemærkninger fra EjendomDanmark giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Foreningen af Byplanlæggere vurderer forslaget om at betinge både påbegyndelse og ibrugtagning af byggeri af, at nødvendige afværgeforanstaltninger er etableret, som positivt, da det sikrer reel gennemførelse af klimatilpasningstiltag. Ligeledes ses udvidede muligheder for grundejerforeninger og sikkerhedsstillelse som vigtige bidrag til en robust og langsigtet risikohåndtering.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Der henvises til bemærkningerne til høringssvaret fra EjendomDanmark for en præcis gengivelse af de foreslåede betingelser for hhv. påbegyndelse af byggeri og ibrugtagning af den nye bebyggelse.

De ovennævnte bemærkninger fra Foreningen af Byplanlæggere giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Forsikring & Pension (F&P) deler lovudkastets grundlæggende hensigt om at sikre, at afværgeforanstaltninger ikke alene forudsættes i planlægningen, men også realiseres i praksis, så der ikke skabes nye risikofyldte bebyggelser uden robust beskyttelse. Det foreslås, at det i lovbemærkninger eller efterfølgende vejledning tydeliggøres, hvad der i praksis forstås ved, at afværgeforanstaltninger er "etableret". En sådan præcisering kan omfatte krav om dokumentation, funktionstest samt tydelig placering af drift- og vedligeholdelsesansvar og en verificerbar sammenhæng mellem fastsat sikringsniveau og den konkrete dimensionering.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse og erosion kan udformes på mange forskellige måder, afhængig af bl.a. hvilke farekilder afværgeforanstaltningerne skal yde beskyttelse imod, den planlagte arealanvendelse, de geografiske forhold og hensyn til f.eks. natur og landskab. I de tilfælde, hvor ibrugtagning af en bebyggelse er betinget af, at afværgeforanstaltninger er etableret, vil det være op til kommunen som byggemyndighed at tage stilling til spørgsmål om krav til dokumentation for, at betingelsen er opfyldt, i forbindelse med ansøgning om ibrugtagningstilladelse.

De ovennævnte bemærkninger fra F&P giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer (L&F) bemærker, at de foreslåede nye bestemmelser i planlovens § 15, stk. 11, gør det obligatorisk, at byggeriet ikke må påbegyndes, før nødvendige tilladelser og aftaler for afværgeforanstaltninger foreligger, og ikke må tages i brug, før foranstaltningerne er etableret. Kommunen kan ikke dispensere fra disse bestemmelser.

Tilladelser til at etablere afværgeforanstaltninger kan i mange områder medføre lange sagsbehandlingstider som følge af hensyn til beskyttelse af områder og arter iht. habitatdirektivets artikel 6 og artiklerne 12-13. Alle planer eller projekter, som kan have direkte eller indirekte påvirkning af beskyttede områder eller arter skal underlægges en væsentlighedsvurdering. Kan den vurdering ikke med overvejende sandsynlighed afvise en påvirkning af beskyttede områder eller arter, skal der udarbejdes en konsekvensvurdering af planen eller projektets påvirkning. Disse processer har historisk vist sig at være komplekse og langtrukne. Fravigelse af disse bestemmelser kan kun tillades, med henvisning til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller hvis der er bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, samt at der ikke findes nogen alternativ løsning.

Udvidede krav til etablering af afværgeforanstaltninger forventes at medføre en markant stigning i behovet for konsekvensvurderinger, og L&F frygter, at dette vil forsinke eller modarbejde udviklingen i landdistrikterne.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Hvis byggeri kan påbegyndes, uden at de tilladelser og aftaler, der er nødvendige for at etablere afværgeforanstaltningerne, foreligger, og bebyggelsen kan tages i brug, selv om afværgeforanstaltningerne ikke er etableret, er der en risiko for, at afværgeforanstaltningerne aldrig bliver etableret eller bliver etableret for sent i

forhold til en given oversvømmelseshændelse. Det er korrekt, at kommunerne efter lovforslaget ikke vil have mulighed for at dispensere fra lokalplanbestemmelser om betingelser for påbegyndelse af byggeri og ibrugtagning af den nye bebyggelse. Dette gælder dog alene i de tilfælde, hvor betingelserne er obligatoriske i henhold til de foreslåede bestemmelser i planlovens § 15, stk. 11, 2. og 3. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 33) – dvs. ved lokalplanlægning i landzone og områder, der overføres fra landzone til byzone eller sommerhusområde, hvor der i kommuneplanens rammer er fastsat krav til sikringsniveauer for afværgeforanstaltninger. Lokalplanlægning i eksisterende by- og sommerhusområder er ikke omfattet. Her er det op til kommunerne, om de vil fastsætte vilkår af den pågældende karakter, og hvis de vælger at gøre det, vil de efterfølgende kunne dispensere herfra. Det er By-, Land- og Transportministeriets opfattelse, at lovforslaget dermed har en rimelig balance imellem hensynet til at sikre rettidig etablering af afværgeforanstaltninger og hensynet til ønsker om fleksibilitet i tilrettelæggelsen af byggeprojekter.

De ovennævnte bemærkninger fra L&F giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Syddansk Universitet (SDU) anfører, at det er en "black box" i forslaget, hvad nødvendige afværgeforanstaltninger kan bestå i, hvordan der i praksis planlægges for et gradvist stigende afværgebehov, og ikke mindst hvem der skal finansiere afværgeforanstaltningerne nu og i et længere perspektiv fremover. Kommunerne tildeles en ubehagelig og urimelig uriaspost i at balancere mellem kortsigtede investorønsker og langsigtede samfundsmæssige hensyn.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Afværgeforanstaltninger kan udformes på mange forskellige måde, og valget af afværgeforanstaltninger er overladt til kommunerne med henblik på, at de kan træffe valget ud fra hvilke farekilder afværgeforanstaltningerne skal yde beskyttelse imod, den planlagte arealanvendelse, de geografiske forhold og hensyn til f.eks. natur og landskab.

Som det fremgår af afsnit 5.3 i bilag 5 (notat om sikringsniveauer) til rapporten fra arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv., arbejdes der i eksisterende byområder ofte ud fra en adaptiv eller dynamisk planlægning, hvor der sker en løbende vurdering og tilpasning af konkrete afværgeforanstaltninger. Det er arbejdsgruppens vurdering, at denne tilgang ikke er hensigtsmæssig ved etablering af nye by- og sommerhusområder, da det kan skævvride incitamentsstrukturen ved at skubbe

omkostningerne til den fulde etablering af afværgeforanstaltningen til kommende grundejere. Dertil kommer, at planloven ikke indeholder mulighed for at bestemme, at fortsat anvendelse af den nye bebyggelse på et tidspunkt vil kræve, at der etableres yderligere afværgeforanstaltninger eller udbygning af eksisterende foranstaltninger. Arbejdsgruppens forslag til statslige mindstekrav til sikringsniveauer ved planlægning for nye by- og sommerhusområder, som skal være opfyldt inden ibrugtagning af byggeriet, er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

Planloven regulerer ikke finansieringen af afværgeforanstaltninger. Det ændrer lovforslaget ikke ved.

De ovennævnte bemærkninger fra SDU giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

TEKNIQ finder det i forhold til de konkrete afværgeforanstaltninger vigtigt, at kravene formuleres funktionsbaseret og teknologineutralt. Dette sikrer, at der er plads til innovative tekniske løsninger – eksempelvis inden for pumpe- og rørsystemer eller intelligente varslingsystemer – og at løsningerne ikke låses fast til traditionelle anlægstyper, der kan være dyrere eller mindre effektive.

I relation til forslaget om, at ibrugtagning af nyt byggeri i fareområder skal betinges af, at afværgeforanstaltningerne er etableret, anerkender TEKNIQ hensynet til at sikre værdier mod oversvømmelse. TEKNIQ vil dog opfordre til, at kommunerne administrerer denne bestemmelse med en vis fleksibilitet, så mindre tekniske mangler ved et afværgeanlæg, der ikke har kritisk betydning for sikkerheden her og nu, ikke forhindrer ibrugtagning af et ellers færdigt byggeri. En for rigid tolkning kan medføre store økonomiske konsekvenser for bygherrer og entreprenører.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Lovforslaget lægger ikke op til, at arten af afværgeforanstaltningerne skal defineres i kommuneplanen, men indfører krav om, at afværgeforanstaltningerne skal specificeres i lokalplanen. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 32. Kravet om specificering af afværgeforanstaltningerne har til formål at give sikkerhed for, at der rent faktisk etableres afværgeforanstaltninger, der lever op til kravene til sikringsniveauer i kommuneplanrammerne.

Det vil være op til kommunalbestyrelsen som byggemyndighed i forbindelse med ansøgning om ibrugtagningstilladelse at tage stilling til, om en lokalplans betingelse om, at

afværgeforanstaltninger skal være etableret, er opfyldt. Byggelovgivningen hører under Børne-, Ældre- og Boligministeriet, som har bemærket, at kommunalbestyrelsen som byggemyndighed har adgang til at administrere bestemmelsen med den fleksibilitet, som efter kommunalbestyrelsens skøn måtte være fornøden.

De ovennævnte bemærkninger fra TEKNIQ giver ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Ørsted anfører, at krav om dokumentation og aftaler før påbegyndelse af byggeri kan forlænge planlægningsprocesser. Ørsted opfordrer derfor til, at der sikres mulighed for fleksibilitet, hvor aftaler kan indgås parallelt med byggeprocessen ligesom dokumentation skal kunne fremlægges løbende, for ikke at forsinke vigtige projekter.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Der henvises til bemærkningerne til høringssvaret fra Landbrug & Fødevarer ovenfor.

De ovennævnte bemærkninger fra Ørsted giver ikke anledning til ændring af lovforslaget.

2.21.5. Krav om sikkerhedsstillelse efter regler i byggeloven

KL finder det positivt, at der tidligt kan stilles krav om garantistillelse.

Odense Kommune bemærker, at planlovændringerne også indeholder en skærpelse af planlovens regler om klimatilpasning, som medfører, at kommunerne får mulighed for at kræve sikkerhedsstillelse for etablering af afværgeforanstaltninger efter regler i byggeloven (hvor der lokalplanlægges).

Samtidigt vil byggesagsbehandleren skulle sikre at nyt byggeri er tilfredsstillende beskyttet mod oversvømmelse og erosion.

Det betyder, at kommunen i en konkret byggesagsbehandling vil kunne stille krav om, at en bygherre påviser, at det nye byggeri er tilstrækkeligt klimasikret.

Odense Kommune formoder, at ændringen af byggelovens § 1 potentielt udmønter sig ved en ændring af BR18, hvor dette konkretiseres, herunder bestemmelser og vejledning der redegør for, hvordan et byggeri "tilstrækkeligt klimasikres". Og desuden forventer Odense Kommune at en kommende vejledning for krav om

klimatilpasning blandt andet belyser de uklarheder som de nye klimatilpasningskrav afføder.

Børne-, Ældre- og Boligministeriets bemærkninger:

Det er korrekt, at udvidelsen af formålsbestemmelsen i byggelovens § 1 forventes udmøntet i bygningsreglement. Som led i udarbejdelse af nye bestemmelser i bygningsreglementet vil der blive taget stilling til behovet for vejledningsmateriale.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Haderslev Kommune bemærker, at ændringer i byggelovens formålsparagraf § 1, medfører umiddelbart at al bebyggelse, ikke kun bebyggelse i udpegede fareområder, skal sikres mod oversvømmelse og erosion. Dette kan medføre væsentlig øgede omkostninger for den enkelte byggesag, samt øget sagsbehandling af den enkelte byggesag.

Børne-, Ældre- og Boligministeriets bemærkninger:

Udvidelsen af formålsbestemmelsen i byggelovens § 1 kan ikke umiddelbart anvendes som selvstændigt hjemmelsgrundlag, idet formålsbestemmelsen i praksis alene anvendes som fortolkningsbidrag til andre bestemmelser i byggeloven og lægger retningen for, hvilke hensyn myndighederne kan varetage ved administration af loven. Formålsbestemmelsen forventes udmøntet i bygningsreglementet. Som led i udarbejdelse af nye bestemmelser i bygningsreglementet vil der blive taget stilling til behovet for vejledningsmateriale.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.21.6. Diverse

KL bemærker, at der med udgangspunkt i lovforslaget skal specificeres afværgeforanstaltninger for det enkelte lokalplansområde isoleret set. Det vil være et relevant hensyn i kommunernes planlægning, at der ikke etableres afværgeforanstaltninger for nye byområder, der medfører afledt oversvømmelsesfare for tilstødende områder. KL mener, at det bør overvejes, at kommunerne får til opgave med kompensation at udarbejde en samlet vanddispositionsplan for en større geografi som lokalplanarbejdet kan tage udgangspunkt i.

Da de statslige kort over oversvømmelses- og erosionsfare og statsligt definerede sikringsniveauer først bekendtgøres efter lovforslagets høring, er det ikke muligt at vurdere de konkrete konsekvenser

for kommunernes planlægning og afledte ressourceforbrug. På baggrund af de foreslåede lovændringer, er det dog KL's umiddelbare vurdering at forslaget vil indebære merudgifter for kommunerne i et nævneværdigt større omfang, end det vurderes i lovforslaget.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Planloven indeholder ikke noget udtrykkeligt forbud mod, at man via planlægning for afværgeforanstaltninger, der beskytter bygninger i ét område, skaber risiko for oversvømmelseskader i et andet område ved at lede vandet derhen. Det vil imidlertid være i strid med god planlægningsskik. Det er ikke en ny problematik som følge af lovforslaget, og der lægges ikke med lovforslaget op til at indføre regler herom. Det fremgår af den gældende bestemmelse i planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 14, at kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om kommuneplanens sammenhæng med kommuneplanlægningen i andre kommuner, for så vidt angår afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse eller erosion ved planlægning af byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i de udpegede områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion.

Som det fremgår af pkt. 5.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil de foreslåede skærper af planlovens regler om klimatilpasning være forbundet med økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for kommuner og stat. De kommunale merudgifter anslås samlet set at udgøre ca. 4,1 mio. kr. årligt i perioden 2026-2029 og herefter 2,3 mio. kr. årligt. Kommunerne vil blive kompenseret for udgiftsændringerne i overensstemmelse med det udvidede totalbalanceprincip (DUT). Forhandlingerne med KL herom er ikke afsluttet.

De ovennævnte bemærkninger fra KL giver ikke anledning til ændring af lovforslaget.

Faxe Kommune bemærker, at mange områder allerede står overfor betydelige udfordringer som følge af grundvandstigning og større nedbørmængder. Boligudbygning og spredt bebyggelse i landzonen vil forstærke disse udfordringer og skabe økonomiske samt ressourcemæssige tunge krav til infrastrukturelle løsninger som veje, kloak, drikkevand og affaldshåndtering. Hvis lovforslagets forslag om lempelser i landzonen gennemføres trods de mange ulemper, bør det stærkt overvejes indført i loven, at der ikke må bygges under en fastlagt kote, for at undgå unødige afværgeforanstaltninger og diger i fremtiden, så man ikke skal fortsætte med at kæmpe mod højvandsstigninger, oversvømmelser mm.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Som det fremgår af afsnit 6.2.2 i rapporten fra arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler mv., har arbejdsgruppen overvejet en model med statsligt udpegede områder, hvor der alene på grund af fare for oversvømmelse og erosion som udgangspunkt ikke må planlægges for byudvikling m.v. Arbejdsgruppen har imidlertid ikke vurderet det hensigtsmæssigt på forhånd at afskære, at visse arealer udnyttes til f.eks. byformål, end-sige boligudbygning og spredt bebyggelse i landzonen.

De ovennævnte bemærkninger fra Faxe Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Hvidovre Kommune ønsker at henlede opmærksomheden på, at kommuneplaner og navnlig lokalplaner af natur er meget mere statiske end modellerne for udviklingen af klimaet, oversvømmelse mv. På klimaområdet kommer der til stadighed meget ny viden i forlængelse af, hvordan klimaudfordringerne udvikler sig, og der etableres nye vidensgrundlag.

Det er ikke usædvanligt med byplanvedtægter og lokalplaner, som har været gældende i over 50 år, og stadig har retsvirkninger over for grundejerne med hensyn til byggemuligheder mv. Ved søgning på nettet fremgår det således, at der i dag er over 30.000 gældende lokalplaner i Danmark. Langt hovedparten af disse lokalplaner indeholder ikke regulering af klimatilpasning, og det er urealistisk at forestille sig, at alle disse planer erstattes over en årrække.

Det betyder for det første, at grundlaget for reguleringen af klimatilpasningen i de kommende lokalplaner risikerer at være forkerte eller utilstrækkelige efter kort tid. Og for det andet betyder det, at der ikke sker den nødvendige regulering af byggemulighederne i risiko-områderne, hvor det gældende plangrundlag fastholdes.

Det anbefales derfor, at initiativet med skærpede krav til klimatilpasning ikke alene fokuserer på planloven, men snarere — eller i mindst lige så høj grad — på byggeloven/bygningsreglementet. Hvis målet kan opnås ved regulering i byggeloven/bygningsreglementet, vil det regulere nybyggeri uanset alderen af plangrundlaget.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

By-, Land- og Transportministeriet har forelagt Hvidovre Kommunes høringssvar for Børne-, Ældre- og Boligministeriet, som har bemærket, at formålet om skærpede krav til klimatilpasning ikke kan opfyldes ved regulering i byggeloven og

bygningsreglementet alene. Dette skyldes, at byggeloven og bygningsreglementet er afgrænset til at regulere forhold på egen matrikel.

De ovennævnte bemærkninger fra Hvidovre Kommune giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Akademiraadet anfører, at behovet for klimatilpasning og kystbeskyttelse er i modstrid med at bygge flere sommerhuse i kystområderne. Med de stigende udfordringer fra klimaforandringer, herunder havvandsstigninger og erosion, er det afgørende at udvise rettidig omhu i kystnære områder. Yderligere byggeri i sårbare zoner kan skabe behov for omfattende og potentielt ineffektive kystbeskyttelsesforanstaltninger, hvilket yderligere vil gribe ind i de naturlige kystdynamikker og landskabet.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Nye sommerhusområder er omfattet af de foreslåede statslige mindstekrav til sikringsniveauer ift hav og vandløb, jf. lovforslagets § 1, nr. 22 og 25. Hverken den gældende planlov eller lovforslaget giver mulighed for at tilsidesætte regler i anden lovgivning om beskyttelse af natur og landskab.

De ovennævnte bemærkninger fra Akademiraadet giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Byggeskadefonden bemærker, at der for det støttede byggeri er krav om etablering af tilgængelighed, som kan kollidere med kravet om klimatilpasninger. Fonden skal henstille, at der tages højde for, at krav om klimatilpasninger er foreneligt med kravet om tilgængelighed.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

FN's handicapkonvention indeholder krav om "access ... to the physical environment", jf. konventionens artikel 9. Det følger af byggellovgivningen, jf. § 48 i bygningsreglementet (BR18), at "bygninger, opholdsarealer og parkeringsarealer skal have adgangsforhold, der sikrer, at brugerne ved egen hjælp kan komme frem til dem, ind i dem samt frem til deres funktioner." Lovforslaget giver ikke mulighed for at tilsidesætte disse regler i forbindelse med planlægning for klimatilpasning.

De ovennævnte bemærkninger fra Byggeskadefonden giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

DANVA bemærker, at det for spildevandsselskaberne er afgørende, at der er sikkerhed for, at afværgeforanstaltninger finansieres af bygherre i de områder, hvor det er nødvendigt med afværgeforanstaltninger. Når området er optaget som kloakopland i spildevandsplanen får spildevandsselskabet forsyningspligt i området. Etablering af et spildevandssystem i et oversvømmelsestruet område kan kræve særlige foranstaltninger som eksempelvis sikring af pumpestationer, hvilket kan fordyre anlægget. Denne omkostning bør afholdes af bygherre på linje med andre afværgeforanstaltninger, da det ellers skal finansieres af alle spildevandsselskabets kunder. Det bør uddybes, hvem der konkret er ansvarlige for at finansiere de tiltag, der forudsættes at være afklarede, inden der sker byggemodning i oversvømmelsestruede områder. Det kan være vanskeligt efterfølgende at få bygherre til at planlægge, indregne og finansiere den nødvendige klimatilpasning i et lokalplanområde, herunder at sikre at der afsættes plads hertil.

DANVA bemærker endvidere, at det i lovforslaget bemærkninger nævnes at: ”En afledt konsekvens af lovforslagets forudsætning om, at kommunen i lokalplaner, som udmønter kommuneplanrammer med et fastsat sikringsniveau, specificerer type, indretning og dimensionering af afværgeforanstaltningen til opfyldelse af sikringsniveauet, kan være, at bygherrerne i højere grad pålægges at yde kommunen bistand til udarbejdelse af lokalplanen, herunder ved udarbejdelse af en såkaldt vandhånderingsplan.” Ofte ser vi udfordringer med oversvømmelse fra flere vandkilder på én gang ligesom klimatilpasning i mange tilfælde ikke kan afgrænses til den enkelte kommune eller lokalplanområde. Det er derfor vigtigt, at der sikres sammenhæng mellem forskellige typer af afværgeforanstaltninger og på tværs af vandoplande. Et redskab kan være, at der ikke kun laves lokale vandhåndteringsplaner, men at disse også laves for de vandoplande, som et udpeget fareområde indgår i.

DANVA opfordrer til, at spildevandsselskaberne inddrages tidligt i forbindelse med kommuneplaner og lokalplaner i forhold til udvikling af nye byområder og klimasikring af disse, og at dette skrives ind i loven, da vandsektorens viden, erfaringer og tidlige inddragelse i arbejdet er afgørende for at sikre god klimatilpasning.

Ifølge lovforslagets bemærkninger anbefales der en planlægningshorisont for nedbørshændelser svarende til perioden 2071- 2100 med en gentagelsesperiode på 100 år i slutningen af perioden som grundlag for udpegning af fareområder for nedbør. Det beskrives i bemærkningerne, at det er muligt og naturligt at håndtere skybrud og oversvømmelser for nedbør på matrikelniveau, via vandhåndteringsplaner samt ved at placere boliger og andre værdier uden for

lokale lavninger og strømningsveje. DANVA finder det positivt, at der er fokus på forebyggelse og håndtering af nedbøren, før den afledes til kloaksystemet, men man bør være opmærksom på, at der dermed kan være forskellige regler for nye byområder og eksisterende by, hvor der typisk sikres til gentagelsesperioder i spændet 5-10 år i områder, der støder op til hinanden. Dette skal kunne håndteres i den lokale planlægning.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Der kan ikke i kommune- og lokalplaner stilles krav til spildevandsforsyningsselskabernes håndtering af tag- og overfladevand (regnvand fra tagarealer og andre helt eller delvist befæstede arealer) og terrænnært grundvand. Sådanne krav kan alene stilles i spildevandsplaner i henhold til miljøbeskyttelsesloven, som hører under Miljøministeriet. Det følger af § 1, stk. 4, i betalingsloven (jf. lovbekendtgørelse nr. 1243 af 27. oktober 2025), at nødvendige udgifter til udførelse, drift og vedligeholdelse af spildevandsforsyningsselskabers spildevandsanlæg og andre anlæg til brug for selskabets håndtering af spildevand eller terrænnært grundvand samt anlæg, der er etableret efter § 7 a, herunder udgifter til opfyldelse af anmodninger efter miljøbeskyttelseslovens § 32 a og regler fastsat i medfør heraf, dækkes af bidrag fra de berørte ejere af fast ejendom, der tilleder til spildevandsforsyningsselskabers anlæg, eller som er kontraktligt tilknyttet spildevandsforsyningsselskabet. Betalingsloven hører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. Lovforslaget ændrer ikke på denne lov.

Hvis kommunen i en lokalplan for et oversvømmelsestruet område planlægger for f.eks. ny bebyggelse i form af dels nye boliger, dels en ny pumpestation til brug for et spildevandsforsyningsselskabs håndtering af spildevand, kan – og i nogle tilfælde skal – kommunen fastsætte betingelser for påbegyndelse og ibrugtagning af begge former for ny bebyggelse, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 22, og § 15, stk. 11, med de ændringer, der følger af lovforslaget. Planloven regulerer ikke finansieringen af afværgeforanstaltninger. Det ændrer lovforslaget ikke ved. Finansieringen af de konkrete afværgeforanstaltninger, som indgår i en lokalplanbestemmelse, kan være reguleret i sektorlovgivningen (f.eks. et dige omfattet af kystbeskyttelsesloven). Hvis finansieringen ikke er reguleret i sektorlovgivningen, og hvis det i lokalplanen er bestemt, at afværgeforanstaltningerne skal etableres inden ibrugtagning af den nye bebyggelse, vil det som udgangspunkt være op til bygherren at etablere og finansiere de pågældende afværgeforanstaltninger for at muliggøre lovlig ibrugtagning af det, som skal sikres mod oversvømmelse. Der kan i det nævnte eksempel være tale om én bygherre i forhold til de nye boliger og en anden bygherre

(spildevandsforsyningselskabet) i forhold til pumpestationen. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har oplyst, at udgiften til afværgeforanstaltninger, som skal beskytte pumpestationen, og som i henhold til lokalplanen skal etableres inden ibrugtagning af pumpestationen, i så fald vil være en nødvendig udgift i betalingslovens § 1, stk. 4's forstand.

Hvis der i en kommuneplan stilles krav til sikringsniveauer vedrørende regnvand og grundvand, som går ud over det, som spildevandsselskaberne i spildevandplanen pålægges at håndtere, må kommunen som planmyndighed fastsætte bestemmelser om supplerende afværgeforanstaltninger i lokalplanen, så kommuneplanrammernes krav til sikringsniveauer samlet set opfyldes.

For så vidt angår DANVA's bemærkninger om vigtigheden af, at der sikres sammenhæng mellem forskellige typer af afværgeforanstaltninger og på tværs af vandoplande bemærkes, at det fremgår af den gældende bestemmelse i planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 14, at kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om kommuneplanens sammenhæng med kommuneplanlægningen i andre kommuner, for så vidt angår afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse eller erosion ved planlægning af byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i de udpegede områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion.

Det bør efter By-, Land- og Transportministeriets opfattelse overlades til kommunerne at inddrage spildevandsselskaberne i planlægningen i det relevante omfang.

De ovennævnte bemærkninger fra DANVA giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

Venøboen bemærker, at reglerne for reparation, og eventuel forstærkning af kystsikring, er restriktive og uden hensyntagen til småøernes særlige udfordringer. Der bør her åbnes for dispensationsmuligheder.

Sammenslutningen af Danske Småøer bemærker, at på småøerne er de gældende love og regler for reparation af og forhøjelse af eksisterende diger meget restriktive. Da alle småøer i sagens natur ligger i risikozoner for oversvømmelse, vil der mange steder derfor være brug for reparation og forhøjelse af f.eks. diger for at lovforslagets muligheder kan tages i brug. Hvis reglerne for kystsikring derfor ikke justeres, er der risiko for, at nye muligheder for erhverv, boliger og turisme kun eksisterer på papiret, fordi øerne ikke samtidig

må sikre sig mod oversvømmelse. Set fra øernes perspektiv er det paradoksalt, at staten på den ene side anerkender, at vi skal tage højde for oversvømmelsesrisiko – og samtidig fastholder regler, der gør det vanskeligt at forebygge skaderne. Vi opfordrer derfor til at man revurderer de strenge regler for at etablere og forbedre kystsikring på de små øer.

By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne fra Venøboen og Sammenslutningen af Danske Småøer vedrører kystbeskyttelsesloven, som ikke ændres med lovforslaget.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af lovforslaget.

2.21.7. Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

Herning Kommune finder det i relation til overgangsbestemmelsen i lovforslagets § 4, stk. 5, problematisk, at kommunen ikke kan vedtage lokalplaner inden for et udpeget fareområde, som kommunen endnu ikke er bekendt med eller kender omfanget af, jf. § 11 a, stk. 14, og § 54 c. Dette tvinger kommunerne til at forholde sig til redegørelseskravet til kommuneplanen på lokalplanniveau, hvilket skævvrider detaljeringsniveauet mellem kommuneplanen og lokalplanlægningen, og potentielt risikerer, at sikringsniveauet bliver sammenkoblet med det lokale niveau fremfor kommunen som helhed. Herning Kommune finder dette at være i modstrid med helhedsorienteret planlægning.

Herning Kommune bemærker endvidere, at det med ændringen af § 11 b, stk. 1, nr. 15, er uklart, hvorvidt kravet til sikringsniveauer om oversvømmelse og erosion også vil gøre sig gældende for allerede udlagte rammeområder, eller om det kun gør sig gældende for nye rammeområder eller ændringer til eksisterende rammeområder. Hvis det gør sig gældende for allerede eksisterende rammeområder, vil dette betyde et større administrativt arbejde at ajourføre.

Hvidovre Kommune bemærker, at ministeren for byer og land-distrikter (nu by-, land- og transportministeren) efter lovforslaget (§ 4, stk. 2) bemyndiges til administrativt at fastsætte ikrafttrædelsestidspunktet for store og væsentlige dele af ændringerne. Dette er ikke rimeligt over for kommunernes mulighed for at kende grundlaget for den fysiske planlægning og over for de private eller offentlige parter, der er afhængige af nye lokalplaner for at kunne gennemføre større bygge- og anlægsarbejder.

Lovudkastet fastlægger jævnfør § 4, stk. 5 og 6, at der ikke kan vedtages lokalplaner, før der er vedtaget retningslinjer og rammer i kommuneplanen for områder, der helt eller delvist er udpeget med risiko for oversvømmelse fra hav, vandløb, nedbør eller grundvand eller for erosion.

Ud fra det foreløbige kortmateriale fra arbejdsgruppen om skærpelse af planlovens regler om klimatilpasning mv. er det forventeligt, at store dele af kommunen vil blive omfattet af statens kommende kort over potentielle fareområder. Det gælder også for mange andre kommuner i Danmark.

Som bekendt er revision af kommuneplanens retningslinjer og rammer en tids- og ressourcekrævende proces. Også selv om det måtte ske i form af tematillæg til kommuneplanen. Man må derfor forvente en længere standstill periode fra det tidspunkt, hvor staten åbner for brugen af kortene, til disse er blevet indarbejdet i kommuneplanerne. En periode, hvor kommunerne ikke kan vedtage nye lokalplaner med store økonomiske konsekvenser til følge for udviklere og investorer. Det forventer vi ikke har været hensigten med lovudkastet.

Det anbefales derfor, at

- Det enten fortsat gøres tilladt at vedtage nye lokalplaner i henhold til de gældende rammer og retningslinjer om klimatilpasning i fremlagte og vedtagne kommuneplaner
- Eller der indsættes en frist på f.eks. et år fra fremlæggelsen af statens kortlægning af potentielle fareområder til disse skal være indarbejdet i kommuneplanerne, og at der indtil denne dato fortsat skal kunne vedtages lokalplaner efter de gældende kommuneplaner.

Københavns Kommune (Teknik- og Miljøforvaltningen)

anser det af ressourcemæssige hensyn for positivt, at de nye regler ikke kommer til at påvirke lokalplanforslag, der er sendt i offentlig høring inden lovens ikrafttrædelse, jf. lovforslagets § 4, stk. 4. Hertil forudsætter forvaltningen, som det fremgår af lovbemærkningerne, at ikrafttrædelsen af bestemmelserne i lovforslagets § 4, stk. 2 først sker, når de statslige kort over potentielle fareområder er udarbejdet, og der er etableret en løsning til digital kundgørelse af kortene.

Ørsted bemærker, at ministeren bemyndiges til at fastsætte ikrafttrædelsestidspunkt og yderligere kriterier, og opfordrer til klare tidsplaner og dialog med erhvervslivet og erhvervets interesseorganisationer for at reducere usikkerhed.

*By-, Land- og Transportministeriets bemærkninger:
Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelserne findes i det endelige lovforslag i § 5 og ikke – som i høringsversionen – i § 4.*

I henhold til lovforslagets § 5, stk. 1, vil lovforslaget i sin helhed træde i kraft den 1. januar 2027.

Når de foreslåede nye klimatilpasningsregler i givet fald er trådt i kraft, skal kommunen senest i forbindelse med næste revision af kommuneplanen udpege fareområder i hele kommunen i overensstemmelse med de nye regler i lovforslagets § 1, nr. 16 og 21.

Efter overgangsbestemmelsen i lovforslagets § 5, stk. 5, 2. pkt., kan kommunalbestyrelsen i perioden indtil næste kommuneplanrevision ikke vedtage en lokalplan for et område, der helt eller delvist er kortlagt af staten som potentielt fareområde, medmindre kommunalbestyrelsen har besluttet, om området skal udpeges som et fareområde efter de nye regler, og i givet fald har vedtaget kommuneplantillæg herom for området. Kommuneplantillægget skal i givet fald også indeholde rammer for indholdet af lokalplanen, herunder krav til sikringsniveauer for de nødvendige afværgeforanstaltninger, i overensstemmelse med de nye regler.

Overgangsbestemmelsen sikrer, at lokalplaner, der vedtages i perioden indtil næste kommuneplanrevision, bygger på retningslinjer og rammer, som for det pågældende område er opdateret i overensstemmelse med de nye regler. Dog kan lokalplaner, som der er offentliggjort forslag til inden ikrafttrædelsen af de nye klimatilpasningsregler, vedtages i overensstemmelse med de hidtil gældende regler. jf. overgangsbestemmelsen i lovforslagets § 5, stk. 4.

By-, Land- og Transportministeriet er opmærksomt på, at dette – som bemærket af Hvidovre Kommune – kræver tid og ressourcer af kommunerne, men ministeriet vurderer, at de foreslåede kommunale meropgaver med planlægning for klimatilpasning står mål med vigtigheden af at øge sikkerheden for, at der etableres tilstrækkelige afværgeforanstaltninger, når der placeres nyt byggeri i områder, der er truet af oversvømmelse og erosion.

Hvis kommunen – f.eks. ud fra den af Herning Kommune anførte betragtning om helhedsorienteret planlægning – finder det uhensigtsmæssigt at tage særskilt stilling til udpegning af fareområder efter de nye regler for et givet lokalplanområde, er der ikke noget til hinder for, at kommunen udarbejder et kommuneplantillæg om

udpegning af fareområder i et større område eller i hele kommunen forud for næste revision af kommuneplanen.

Efter overgangsbestemmelse i lovforslagets § 5, stk. 6, kan rammer for lokalplanlægning, som er vedtaget inden de nye klimatilpasningsregler træder i kraft, videreføres uændret ved revision af kommuneplanen. Der kan dog ikke vedtages lokalplaner for områder, der udpeges som fareområder efter de nye regler, medmindre kommunen har taget stilling til, om der skal fastsættes krav til sikringsniveauer i henhold til de nye regler, og i givet fald har vedtaget et kommuneplantillæg herom. Forpligtigelsen omfatter også rammeområder, hvor kommunen efter de hidtil gældende regler har fastsat krav til sikringsniveauet, hvilket er præciseret i lovbetragtningerne på baggrund af bemærkningerne fra Herning Kommune.

Bestemmelsen giver kommunerne mulighed for at vente med at bruge ressourcer på opdatering af eksisterende rammer, indtil lokalplanlægning måtte blive aktueliseret.

Det bemærkes, at By-, Land- og Transportministeriet til den foreslåede overgangsbestemmelse i § 5, stk. 6, om kommunalbestyrelsens pligt til i forbindelse med lokalplanlægning at tage stilling til, om der skal fastsættes krav til sikringsniveauer, har tilføjet, at hvis kommunalbestyrelsen beslutter, at der ikke skal fastsættes krav til sikringsniveauer, skal baggrunden herfor oplyses i redegørelsen til lokalplanen. Det svarer til, hvad der i høringsversionen af udkastet til lovforslag er foreslået for så vidt angår kommunens beslutning om ikke at udpege et potentielt fareområde som fareområde ved kommuneplantillæg, jf. § 5, stk. 5.

2.22. Ændring af husdyrbrugloven

2.22.1. Overordnede bemærkninger

Agillix opfordrer til, at der laves regler som forbyder, at myndigheder, herunder kommuner, kan planlægge byzoner i områder, hvor lugtgenekriterierne hindrer husdyrbrugs udvidelses- og ændringsmuligheder.

KL anfører, at der i stedet for undtagelser af delområder i byzone bør skelnes mellem forureningsfølsom og ikke-forureningsfølsomme områder, uagtet om disse ligger i byzone eller landområder.

Landbrug og Fødevarer beklager, at lovforslaget er en snæver løsning fremfor at anlægge et bredere fokus med henblik på at sikre husdyrbrugs fortsatte udvikling. Landbrug og Fødevarer bemærker

yderligere, at de nuværende lugtgenekriterier undertiden giver meget store afstande fra husdyrbrug til byzone, og at formuleringen ”nært beliggende” på lovforslagets side 1 derfor bør udgå.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds bemærkninger:

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker, at formålet med lovforslaget er at lempe reglerne for visse byzoneområder, således at husdyrbrug ikke skal beregne lugtafstand til de omfattede områder. Myndigheder er forpligtet til at inddrage alle relevante interesser ved udformningen af regler, herunder også husdyrbrugs-erhvervets udviklingsmuligheder. Som anført nedenfor i pkt. 2 skal kommunerne ligeledes sikre en hensigtsmæssig planlægning med inddragelse af relevante interesser.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet en egentlig revision af lugtgenekriterierne. Baggrunden for lovforslaget er at løse de uhensigtsmæssigheder der opstår ved udlæg af nye arealer til byzone, herunder i forbindelse med udlæg i arealer til byzone i energiparker og industriparker.

Bemærkningerne giver anledning til at lade ordene ”nært beliggende” udgå af lovforslaget, men giver ikke anledning til øvrige ændringer i lovforslaget.

2.22.2. Områderne, som undtagelserne omfatter

Aabenraa Kommune opfordrer til, at reglerne ikke begrænses til at undtage byzoneområder udlagt til energiparker og industriparker fra lugtgenekriterierne, men at alle erhvervsområder, hvor beskyttelsesbehov mod lugt ikke er til stede. Agillix beder Styrelsen for Grøn Arealomlægning om at bekræfte, at den foreslåede bestemmelse fraviges for tre konkrete byzoneområder.

Svendborg Kommune rejser et generelt spørgsmål om kommunernes muligheder for at begrænse udvidelser af byzoner i det åbne land, eksempelvis som følge af en byzoneudvidelse på en byzone planlagt som energipark, der ikke er omfattet af den foreslåede undtagelse fra lugtgenekriterierne. Ligeledes spørger **Svendborg Kommune** om, hvilke muligheder en kommune har for at sikre husdyrbrugs fremtidige udvidelses- og ændringsmuligheder, såfremt et byzoneområde bliver undtaget fra lugtgenekriterierne og efter en årrække ændrer områdestatus, så lugtgenekriterierne aktiveres.

Aabenraa Kommune opfordrer til, at landets kommuner bliver den kompetente myndighed i forhold til at vurdere, hvor beskyttelsesbehovet er til stede og hvor det ikke er.

Svendborg Kommune og **Bornholms Regionskommune** anfører, at det i lovforslaget ikke er defineret, hvad der forstås ved et større antal mennesker i relation til de områder, der foreslås undtaget. **Landbrug og Fødevarer** foreslår, at det kan præciseres i lov-bemærkninger, hvordan de relevante erhvervsområder med ikke-følsom anvendelse udskilles. **Silkeborg Kommune** opfordrer til at udtage ”erhverv eller” fra lovteksten, da et erhvervsområde kan indeholde kontorbyggeri eller lignende, hvor mennesker bruger hele deres arbejdsdag. **Landbrug og Fødevarer** ønsker en redegørelse for styrelsens overvejelser i relation til byzoneområder, der over tid skifter karakter fra ikke-følsom anvendelse til følsom anvendelse.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærkninger:

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker, at lovforslaget er udformet således, at det ikke kun er byzoneområder i energiparker og industriparker, som undtages fra lugtgenekriterierne, men derimod visse områder til erhverv og tekniske anlæg generelt.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker endvidere, at det i lovforslagets almindelige bemærkninger er anført, at den foreslåede bemyndigelse på lovniveau er bredere end udmøntningen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen forventes at blive. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer, at det vil skabe en u hensigtsmæssig tilstand, såfremt alle erhvervsområder og tekniske anlægsområder undtages fra lugtgenekriterierne, da områderne anvendes til vidt forskellige formål, hvor beskyttelsesbehovet for lugt ikke er det samme. I forlængelse heraf fremgår det videre i de almindelige bemærkninger, at der i udmøntningen af bemyndigelsen vil blive fastsat en nærmere bestemt afgrænsning, så der ikke undtages områder, hvor der er behov for beskyttelse af mennesker mod lugtgener fra husdyrbrug. I de specielle bemærkninger er det ligeledes anført, at der kun undtages en delmængde af erhvervsområder og tekniske anlægsområder, således at eksempelvis erhvervsområder udlagt til kontorbyggeri ikke undtages fra lugtgenekriterierne. På den måde sikres en balance mellem varetagelsen af hensynene til dels erhvervets udvikling, dels husdyrbrug og dels mennesker, der færdes i eller nær lugtbelastede områder. Udmøntningen af bemyndigelsen skal på den baggrund ske efter koordination med blandt andet By-, Land- og Transportministeriet. Bekendtgørelsesændringen vil blive sendt i offentlig høring.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker endeligt, at for at hindre en uensartet praksis i landets kommuner, er det fundet mest hensigtsmæssigt at fastsætte bindende regler om, hvilke typer af delområder i erhvervsområder og tekniske anlægsområder, der

har et beskyttelsesbehov, der skal undtages fra lugtgenekriterierne, på bekendtgørelsesniveau. Dette fremgår ligeledes af lovforslagets bemærkninger.

Statsligt udpegede energiparker og industriparker henhører under henholdsvis By-, Land- og Transportministeriets og Erhvervsministeriets ressort i relation til udpegning af områder. Udpegningen sker med kommunalbestyrelsens tilslutning. Det er fortsat kommunerne der, gennem den kommunale planlægning, skal sikre en hensigtsmæssig planlægning med inddragelse af relevante interesser, herunder husdyrbrugs muligheder for udvidelser og ændringer.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

2.22.3. Forslag om udvidelse af de områder, som undtagelserne omfatter

Gråsten Landbrugsskole anfører, at skolen og det tilhørende husdyrbrug, der ligger i landzone, har oplevet stigende elevtal. Dette skaber udfordringer i forhold til indkvartering, da der allerede nu ikke er tilstrækkeligt med boliger til eleverne. Såfremt skolens område planlægges til institution med tilhørende beboelse, udløses skærpede lugtgenekrav med den konsekvens, at skolens husdyrbrug ikke kan udvides eller ændres. På den baggrund opfordrer Gråsten Landbrugsskole og **Landbrug og Fødevarer** til, at den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse udvides, således at undtagelsen fra lugtgenekriterierne ikke alene omfatter områder til erhverv og tekniske anlæg, men i tillæg hertil også uddannelsesinstitutioner, herunder erhvervsuddannelser.

Bornholms Regionskommune og **Bornholms Landbrug og Fødevarer** anfører, at lovforslaget ikke tager højde for situationer, hvor en landzone med husdyrbrug ændrer status til byzone.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds bemærkninger:

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse giver ministeren adgang til at undtage visse områder fra lugtgenekriterierne, herunder visse arealer med byzone i statsligt udpegede energiparker, men formålet med lovforslaget er ikke en gennemgribende revision af reglerne om lugtgenekriterier.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

2.22.4. Det generelle 50-meter afstandskrav til byzone

Svendborg Kommune, **Bornholms Regionskommune**, **Agillix** og **Bæredygtigt Landbrug** bemærker, at det ikke er

hensigtsmæssigt, at det generelle afstandskrav på 50 meter oprettholdes for de foreslåede undtagne områder.

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærds bemærkninger:

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd bemærker, at det ved lovforslagets udformning er overvejet, om det generelle afstandskrav på 50 meter til nærmeste byzone skulle differentieres på samme måde som den foreslåede differentiering af lugtgenekriterierne. Det generelle afstandskrav på 50 meter sikrer en minimumsbeskyttelse mod lugt, støj, fluer m.v. Herefter og af hensyn til sammenhæng i reglerne og henset til, at et generelt afstandskrav fra husdyrbrug har været gældende siden 1992, er det vurderet, at den væsentligste gene for husdyrbrug er lugtgenekriterierne.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til de to udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, indeholder det fremsatte samlede lovforslag følgende indholdsmæssige ændringer:

Udlæg af nye sommerhusområder med op til 2.500 sommerhusgrunde

- Det er i bemærkningerne til § 1, nr. 9, præciseret, at en placering af de grønne arealer i umiddelbar sammenhæng med sommerhusområdet vil være det klare udgangspunkt i den foreslåede ordning, og at kommunerne kun undtagelsesvist vil kunne fravige dette krav. Der henvises til side 10-11 i høringsnotatet.
- Det er i bemærkningerne til § 1, nr. 9, (§ 5 b, stk. 4, der bliver stk. 2) tydeliggjort, at det forhold, at kommunerne i deres ansøgninger skal redegøre for, hvordan det sikres, at der på de grønne arealer kan udvikles naturværdier – med den konsekvens, at naturkvaliteten af de grønne arealer ”vil svare til eller overstige naturkvaliteten af de arealer, der udlægges til sommerhusområder, ikke betyder, at de begrænsninger for udlæg af nye sommerhusgrunde og -områder inden for naturområder m.v., der følger af § 5 b, stk. 4, nr. 4 og 5, er fraveget. Der henvises til side 10-11 i høringsnotatet.

Nye muligheder for helårsturisme

- Den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 13 (§ 5 b, stk. 11), er blevet ændret, så der efter ”formål” indsættes ”, samt ændret anvendelse af de tilknyttede udearealer til mindre turismeerhverv”. Bemærkningerne til § 5 b, stk. 11, er ændret, så det fremgår, at

der ved de tilknyttede udearealer forstås de arealer, som ligger i umiddelbar sammenhæng med bygningen. Der henvises til side 21-22 i høringsnotatet.

Nye muligheder på små og mellemstore øer i forhold til kystnærhedszonen

- I bemærkningerne til § 1, nr. 13 (§ 5 b, stk. 10), er idrætsanlæg og master til radiokommunikationsformål føjet til de oplistede eksempler på anlæg, der er omfattet af den foreslåede ordning. Det er desuden præciseret, at kravet i planlovens § 5 b om en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering fortsat vil gælde ved kommunalbestyrelsens planlægning for solcelleanlæg i de kystnære dele af landzonen på de øer og i de ø-kommuner, der er omfattet af den foreslåede ordning. Endvidere er det præciseret, at kommunalbestyrelsen fortsat vil kunne tilvejebringe planlægning for tiltag, der ikke forudsætter udlæg af nye byzonearealer og heller ikke kan kategoriseres som anlæg, uden at skulle iagttage kravet om en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering – eksempelvis, efter omstændighederne, solceller på bygninger. Der henvises til side 25-26 i høringsnotatet.

Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen mellem havn og by

- Den foreslåede bestemmelse i § 2, nr. 10 er blevet ændret, så der i stedet for "1. november 2026" nu står "31. december 2026". Bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse er tilrettet med den korrekte dato. Der henvises til side 46-47 i høringsnotatet.

Bedre mulighed for vejboder og gårdbutikker i landzone

- Den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 41 (§ 35, stk. 13), er blevet ændret, så der i stedet for "8 m²" nu står "10 m²". Bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 35, stk. 13, er tilpasset, så det fremgår, at vejbodens eller gårdbutikkens bruttoetageareal ikke må overstige 10 m². Der henvises til side 56 i høringsnotatet.
- Det er endvidere blevet præciseret i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 41 (§ 35, stk. 13), at fritliggende vejboder og gårdbutikker ikke i sig selv vil være omfattet af, hvad der forstås ved "de hidtidige bebyggelsesarealer" i forhold til planlovens landzonebestemmelser. Der henvises til side 56 i høringsnotatet.

Nye muligheder for boliger i det åbne land

- I bemærkningerne til de foreslåede bestemmelser i § 1, nr. 41 (§ 35, stk. 14-15) er der tilføjet følgende beskrivelse: ”Kommunalbestyrelsen vil eksempelvis kunne fastsætte retningslinjer for eller udpege områder i landzone i det åbne land i kommuneplanen, hvor det skal være muligt at meddele enkelttilladelser til opførelse af nye boliger, hvis betingelserne for meddelelse af landzonetilladelse i øvrigt konkret er til stede. Det vil endvidere give kommunerne mulighed for at udpege områder i kommuneplanen, hvor der kan gives landzonetilladelser til, at et mindre antal boliger placeres samlet i en klynge.” Der henvises til side 58-59 i høringsnotatet.
- I de specielle bemærkninger til den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 41 (§ 35, stk. 14), tilføjes følgende:

”Genopførelse på samme sted skal forstås i overensstemmelse med de gældende regler og praksis for tilladelse til genopførelse efter § 35, stk. 1. Hvis der efter de gældende regler opnås tilladelse til at opføre den nye bolig på en anden placering på grunden end den hidtidige beboelsesbygning, men dog fortsat i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesareal, vil der også være tale om, at bebyggelsesmuligheden genudnyttes.

Der er ikke i forslaget indbygget en forudsætning om, at der skal være identitet mellem ejeren af en bolig i det åbne land, der nedrives, og ejeren af en bolig, som kommunen tillader opført et andet sted i det åbne land i kommunen. Det er heller ikke en forudsætning, at der stilles vilkår om nedrivning af en bolig et andet sted som forudsætning for at få tilladelse til at opføre en ny bolig i det åbne land. Kommunalbestyrelsens mulighed for at give tilladelse til opførelse af nye boliger i det åbne land i landzone eksisterer således ifølge forslaget i det omfang, eksisterende boliger i kommunen nedrives og ikke erstattes af en ny bolig det samme sted.” Der henvises til side 67-69 i høringsnotatet.

Bedre mulighed for udbygning af landsbyer

- I bemærkningerne til § 1, nr. 39, er der tilføjet en beskrivelse af de hensyn, herunder hensyn til jordbrugsinteresser, der efter gældende ret kan indgå i kommunalbestyrelsens konkrete vurdering af en ansøgning om landzonetilladelse. Der henvises til side 71-72 i høringsnotatet.

Planlægning for solenergianlæg

- Den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 31 (§ 15, stk. 2, nr. 31) er blevet ændret, så der i stedet for tagkonstruktion står

bygningskonstruktion. Bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 15, stk. 2, nr. 31, er tilpasset, så det fremgår at kommunalbestyrelsen i lokalplaner kan stille krav om, at bygningskonstruktioner på nye større erhvervs- og boligbebyggelser er forberedt til fremtidig montering af solenergianlæg. Denne ændring er på By-, Land- og Transportministeriets egen foranledning.

- I bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 31 (§ 15, stk. 2, nr. 31) er det præciseret, at kommunalbestyrelsen i lokalplaner kan stille krav om, at bygningen er konstrueret, så den kan bære et solenergianlæg. Desuden er det tilføjet, at muligheden for at stille krav gælder for større bebyggelser, som kan anvendes til både erhvervs- eller boligformål. Denne ændring er på By-, Land- og Transportministeriets egen foranledning.

Skærpelse af planlovens klimatilpasningsregler m.v.

- Det er præciseret i pkt. 2.4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og i bemærkningerne til § 1, nr. 32 (§ 15, stk. 11, 1. pkt.), at kommunen i henhold til planlovens § 13, stk. 3, 2. pkt., kan pålægge bygherren at yde bistand til specificering af afværgeforanstaltningerne i lokalplanen. Der henvises til side 120-121 i høringsnotatet.
- Den foreslåede bemyndigelse i planlovens § 54 c til digital kundgørelse af de kommende kort over potentielle fareområder og vandstande er på By-, Land- og Transportministeriets egen foranledning udvidet til generelt at omfatte kort, der henvises til i regler fastsat i medfør af planloven.
- Lovforslagets § 5 (tidligere § 4), stk. 2, om, at ikrafttrædelsestidspunktet for dele af lovforslaget fastsættes af by-, land- og transportministeren, er udgået. Lovforslaget er herefter i sin helhed omfattet af § 5, stk. 1, om ikrafttrædelse den 1. januar 2027. Denne ændring er på By-, Land- og Transportministeriets egen foranledning.
- Bemærkningerne til den foreslåede overgangsbestemmelse i § 5 (tidligere § 4), stk. 5, er udbygget med oplysning om, at bestemmelsen indebærer en fravigelse af planlovens § 13, stk. 3, 1. pkt., således at kommunens pligt til at udarbejde et lokalplanforslag, hvis en udstykning eller et byggearbejde m.v. som nævnt i planlovens § 13, stk. 2, er i overensstemmelse med kommuneplanen, i en overgangsperiode indtil den førstkommende kommuneplan-revision ikke finder anvendelse inden for områder, der helt eller delvist er kortlagt som potentielt fareområde,

og hvor kommunen endnu ikke har taget stilling til, om området skal udpeges som fareområde. Denne ændring er på By-, Land- og Transportministeriets egen foranledning.

- Til den foreslåede overgangsbestemmelse i § 5 (tidligere § 4), stk. 6, om kommunalbestyrelsens pligt til i forbindelse med lokalplanlægning at tage stilling til, om der skal fastsættes krav til sikringsniveauer, er det tilføjet, at hvis kommunalbestyrelsen beslutter, at der ikke skal fastsættes krav til sikringsniveauer, skal baggrunden herfor oplyses i redegørelsen til lokalplanen. Denne ændring er på By-, Land- og Transportministeriets egen foranledning.
- § 5 (tidligere § 4), stk. 7, er justeret, så det nu fremgår, at både lovforslagets § 1, nr. 32 og 33, ikke finder anvendelse på lokalplanlægning for udbygning af Københavns Lufthavn, Kastrup, inden for rammerne af lov nr. 1537 af 12. december 2023 om rammerne for arealanvendelsen i Københavns Lufthavn, Kastrup. Bemærkningerne til § 5, stk. 7, er tilpasset i overensstemmelse hermed. Denne ændring er på By-, Land- og Transportministeriets egen foranledning.

Ændring af husdyrbrugloven

- I indledningen, der relaterer sig til lovforslagets § 4, udgår ordene ”nært beliggende”. Der henvises til side 143-144 i høringsnotatet.

Herudover er der foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.

Bilag 1

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v.

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget høringssvar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Oversigten omfatter herudover interessenter, som ikke er blandt de hørte myndigheder, organisationer m.v., men på egen foranledning har sendt bemærkninger til udkastet til lovforslag. Sådanne interessenter er i oversigten markeret med *.

Der er desuden nogle kommuner, hvor den kommunale forvaltning af tidsmæssige årsager har afgivet et høringssvar, hvor det almindeligvis er kommunalbestyrelsen, der afgiver høringssvar på vegne af kommunen. Disse er markeret med **.

Høringspart	Hørings-svar	Be-mærk-ninger	Ingen be-mærk-ninger	Ønsker ikke at afgive hørings-svar
3F – Fagligt Fælles Forbund				
92-gruppen				
Abf Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation				
Akademikerne				
Akademirådet	X	X		
Arkitektforeningen	X	X		
Asfaltindustrien	X	X		
Badekompagniet Sluseholmen*	X	X		
Bevaringsforeningen for Langeland og Strynø*	X	X		
Biogas Danmark				
BL – Danmarks almene Boliger				
Byggeskedefonden	X	X		
Byggesocietetet				
Bygherreforeningen				
Bygningskultur Ringsted	X	X		
Bæredygtigt Landbrug				
Camping Outdoor Danmark	X	X		

CO-industri (Centralorganisationen af industriansatte i Danmark)				
COOP				
COWI				
CPHVillage	X	X		
Cyklistforbundet				
Danmarks Fiskeriforening				
Danmarks Frie Autocampere	X	X		
Danmarks Idrætsforbund				
Danmarks Naturfredningsforening (DN)	X	X		
Danmarks Affaldsforening				
Danmarks Jægerforbund				
Dansk Blindesamfund				
Dansk Byplanlaboratorium				
Dansk Camping Union				
Dansk Ejendomsmæglerforening				
Dansk Entomologisk Forening				
Dansk Erhverv	X	X		
Dansk Fjernvarme				
Dansk Fåreavl				

Dansk Industri	X	X		
Dansk Journalistforbund				
Dansk Ungdoms Fællesråd – DUF				
Dansk Kyst- og Naturturisme				
Dansk Metal				
Dansk Metalteknologi				
Dansk Ornitologisk Forening				
Dansk Sejlunion				
Dansk Solcelleforening	X	X		
Dansk Standard				
Dansk Træinformation				
Danske Advokater				
Danske Arkitektvirksomheder				
Danske Destinationer	X	X		
Danske Handicaporganisationer	X	X		
Danske Havne	X	X		
Danske Juletræer – træer og grønt				
Danske Kloakmestre	X		X	
Danske Landskabsarkitekter				
Danske Maritime				

Danske Shipping- og Havnevirksomheder				
Danske Tegl				
Danske Udljere				
DANVA – Dansk Vand- og Spildevandsforening	X	X		
De samvirkende Kbmænd	X	X		
Det Centrale Handicaprd				
Det Danske Spejderkorps				
Det finansielle ankenavn				
DGI				
DHI				
DK-CAMP				
Dommerforeningen				
Drivkraft Danmark				
DTL Danske Vognmænd				
Ejendom Danmark	X	X		
Elretur				
Erhvervsflyvningens sammenslutning	X		X	
Erhvervslejerne Landssammenslutning				
Forsikring & Pension	X	X		

FAB – Foreningen af byplanlæggere	X	X		
F-Camping				
Feriehusudlejerers Branche-forening	X	X		
Finans Danmark				
Forbrugerrådet Tænk				
Forbundet Arkitekter og Designere (FAOD)				
Foreningen af Lystbådehavne i Danmark	X	X		
Foreningen af miljø-, plan- og naturmedarbejdere i det offentlige (EnviNa)				
Foreningen af Rådgivende Ingeniører	X		X	
Foreningen Den Landsdækkende Gruppe af borgere i strandbeskyttelseslinjen*	X	X		
Fredrik Fabian*	X	X		
Friluftsrådet	X	X		
Friluftsrådet på Sydfyn	X	X		
FSR – Danske Revisorer				
Gammel Estrup – Danmarks Herregårdsmuseum				
Gavnø Slot				

Grakom - Kommunikations-industrien				
Green Power Denmark				
Grundejernes Investerings-fond				
Handelsflådens Arbejdsmiljø-og Velfærdsråd				
Hedeselskabet				
Historiske Huse	X	X		
HOFOR				
HORESTA	X	X		
Kim Fournais*	X	X		
Klimabevægelsen				
Kolonihaveforbundet				
Komiteen for Bæredygtig Kystkultur				
Kommunalteknisk Cheffor-ening				
Kystbeskyttelseslaget Gl-Skagen*	X	X		
Landbrug & Fødevarer (L&F)	X	X		
Landdistrikternes Fællesråd	X	X		
Landinspektørforeningen	X	X		
Landsbyrådet, Horsens Kom-mune	X	X		

Landsforeningen for Byg- nings- og Landsskabskultur	X	X		
Foreningen Frie Bønder Le- vende Land*	X	X		
Landsforeningen Landsby- erne i Danmark				
Landsforeningen Praktisk Økologi				
Lederne Søfart				
Maskinmestrenes Forening				
Mejeriforeningen				
Mette Mechlenborg og Jesper Ole Jensen**	X	X		
Metroselskabet og Hovedsta- dens Letbane				
Moesgaard Museum				
Movia				
NOAH Friends of the Earth Denmark				
Nordsjællands Landboforen- ing*	X	X		
Nuuday A/S				
Realdania				
Rådet for større Bade og Vandsikkerhed				
Rådet for Bæredygtigt Byg- geri				

Sammenslutning af Danske Småøer	X	X		
SMVdanmark				
Sommerhusejernes Landsforening				
Sund og Bælt				
Svend-Erik Gottlieb	X	X		
TDC Net A/S				
TEKNIQ Arbejdsgiverne	X	X		
Tele Industrien	X	X		
Beboerforeningen VenøBoen*	X	X		
Vikingskibsmuseet				
Økologisk Landsforening				
Ørsted	X	X		
	X	X		
Regioner, kommuner, kommunale organisationer og fællesskaber				
Danske Regioner	X		X	
KL	X	X		
Region Nordjylland				
Region Midtjylland				
Region Syddanmark				
Region Sjælland				
Region Hovedstaden				

Albertslund Kommune				
Allerød Kommune				
Assens Kommune				
Ballerup Kommune				
Billund Kommune				
Bornholms Kommune	X	X		
Brøndby Kommune				
Brønderslev Kommune				
Dragør Kommune				
Egedal Kommune				
Esbjerg Kommune				
Fanø Kommune				
Favrskov Kommune				
Faxe Kommune	X	X		
Fredensborg Kommune				
Fredericia Kommune (Forvaltningen)**	X	X		
Frederiksberg Kommune				
Frederikshavn Kommune				
Frederikssund Kommune				
Furesø Kommune				
Faaborg-Midtfyn Kommune				

Gentofte Kommune				
Gladsaxe Kommune				
Glostrup Kommune				
Greve Kommune				
Gribskov Kommune	X	X		
Guldborgsund Kommune				
Haderslev Kommune	X	X		
Halsnæs Kommune				
Hedensted Kommune				
Helsingør Kommune				
Herlev Kommune				
Herning Kommune	X	X		
Hillerød Kommune				
Hjørring Kommune				
Holbæk Kommune				
Holstebro Kommune				
Horsens Kommune	X	X		
Hvidovre Kommune	X	X		
Høje-Taastrup Kommune				
Hørsholm Kommune				
Ikast-Brande Kommune				
Ishøj Kommune				

Jammerbugt Kommune				
Kalundborg Kommune				
Kerteminde Kommune				
Kolding Kommune				
Københavns Kommune (Økonomiforvaltning)**	X	X		
Københavns Kommune (Tek- nik – og Miljø)**	X	X		
Køge Kommune				
Langeland Kommune				
Lejre Kommune				
Lemvig Kommune	X	X		
Lolland Kommune	X	X		
Lyngby-Taarbæk Kommune				
Læsø Kommune				
Mariagerfjord Kommune				
Middelfart Kommune				
Morsø Kommune	X	X		
Norrdjurs Kommune				
Nordfyns Kommune				
Nyborg Kommune				
Næstved Kommune	X	X		
Odder Kommune				

Odense Kommune	X	X		
Odsherred Kommune				
Randers Kommune				
Rebild Kommune				
Ringkøbing-Skjern Kommune (administrationen)**	X	X		
Ringsted Kommune				
Roskilde Kommune				
Rudersdal Kommune				
Rødovre Kommune				
Samsø Kommune				
Silkeborg Kommune				
Skanderborg Kommune				
Skive Kommune	X	X		
Slagelse Kommune				
Solrød Kommune				
Sorø Kommune				
Stevns Kommune	X	X		
Struer Kommune	X	X		
Svendborg Kommune				
Syddjurs Kommune				
Sønderborg Kommune	X		X	

Thisted Kommune				
Tønder Kommune				
Tårnby Kommune				
Vallensbæk Kommune				
Varde Kommune**	X	X		
Varde Kommune	X	X		
Vejen Kommune				
Vejle Kommune				
Vesthimmerlands Kommune				
Viborg Kommune				
Vordingborg Kommune	X	X		
Ærø Kommune				
Aabenraa Kommune	X	X		
Aalborg Kommune				
Aarhus Kommune – Teknik og Miljø **	X	X		
Stiftsøvrighederne				
Københavns Stift				
Helsingør Stift				
Roskilde Stift				
Lolland-Falsters Stift				
Fyens Stift				

Aalborg Stift				
Viborg Stift				
Aarhus Stift				
Ribe Stift				
Haderslev Stift				
Nationalparker				
Nationalpark Kongernes Nordsjælland				
Nationalpark Mols Bjerge				
Nationalpark Skjoldungernes Land				
Nationalpark Thy				
Nationalpark Vadehavet				
Selvstændige statslige virksomheder				
DSB	X	X		
Energinet Eltransmission A/S				
Energinet Gastransmission A/S				
Energinet Myndighedsenheden				
Uddannelses/forskningsinstitutioner				
Aalborg Universitet				
Aalborg Universitet – Institut for Kemi og Biovidenskab				

Aalborg Universitet – Institut for Planlægning				
Aalborg Universitet – Build Institut for byggeri, By og Miljø				
Aarhus Universitet				
Aarhus Universitet – Institut for Miljøvidenskab				
Aarhus Universitet – Professor emerita Ellen Margrethe Basse				
Arkitektskolen i Århus	X	X		
Danmarks Tekniske Universitet				
Københavns Universitet – Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning				
Københavns Universitet – Institut for Fødevare- og Resourceøkonomi				
Københavns Universitet – Professor Helle Tegner Anker				
Syddansk Universitet	X	X		

Bilag 2

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v.

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget høringssvar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Oversigten omfatter herudover interessenter, som ikke er blandt de hørte myndigheder, organisationer m.v., men på egen foranledning har sendt bemærkninger til udkastet til lovforslag. Sådanne interessenter er i oversigten markeret med *.

Der er desuden nogle kommuner, hvor den kommunale forvaltning af tidsmæssige årsager har afgivet et høringssvar, hvor det almindeligvis er kommunalbestyrelsen, der afgiver høringssvar på vegne af kommunen. Disse er markeret med **.

Høringspart	Hørings-svar	Be-mærk-ninger	Ingen be-mærk-ninger	Ønsker ikke at afgive hørings-svar
A-Consult Agro				
Advokatsamfun-det				
Agri Nord				
Agrolab				
Agrometer A/S				
AgroPro Dan-mark				
Agrovi				
Arla Foods				
Azelis				
BASF				
Bekæmpelses-middelrådets medlemmer				
BioCover				
Biogas Danmark				
Bioman				
BioRefine Den-mark A/S (tidli-gere Nybro Tør-reri)				
Bornholms Landbrug & Fødevarer	x	x		

Brancheforen- ingen Genanvend Biomasse				
Brancheudval- get for Frø				
Bruno Sander				
Bæredygtigt Landbrug	x	x		
Center for Fri- landsdyr				
Centrovic				
Combineering				
DAKA				
DAKOFA				
DAKOFO				
DANAK - Den Danske Akkre- diteringsfond				
DanGødning				
Danmark Biav- lerforening				
Danmarks Fi- skerforening Producent Orga- nisation				
Danmarks Jæ- gerforbund				
Danmarks Landboudom				

Danmarks Naturfredningsforening				
Danmarks Sportsfiskerforbund				
Danmarks Tekniske Universitet				
Danmarks Tekniske Universitet - Aqua				
Danmarks Tekniske Universitet - Miljø				
Danmarks Tekniske Universitet - Physics				
Danroot				
Dansk Affaldsforening				
Dansk Agroindustri (DAI)				
Dansk Akvakultur	x	x		
Dansk Amatørfiskerforening				
Dansk Botanisk Forening				
Dansk Ejendomsæglerforening				

Dansk Energi				
Dansk Erhverv				
Dansk Erhvervs- fremme				
Dansk Fjerkræ				
Dansk Fjern- varme				
Dansk Fritidsfi- skerforbund				
Dansk Fåreavl				
Dansk Gartneri				
Dansk Industri				
Dansk Kennel- klub				
Dansk Miljøtek- nologi				
Dansk Ornitolo- gisk Forening				
Dansk Pelsdyr- avlerforening (Danske Mink- avlere)				
Dansk Plante- værn				
Dansk Skovfor- ening				
Dansk Standard				

Danske Advokater				
Danske Halmleverandører				
Danske Juletræer				
Danske Kartoffler				
Danske Maskinstationer og Entreprenører				
Danske Mejeriers Fællesorganisation				
Danske Minkavlere				
Danske Regioner				
Danske Sortsejere				
Danske Svineproducenter				
Danske Vandløb				
Danske Vandværker				
DANVA (Dansk Vand- og Spildevandsforening)				
Datalogisk				
Datatilsynet				

Den Danske Dommerforening				
Den Danske Dyrlægeforening				
Den Danske Landinspektørforening				
Det Danske Fjerkræråd				
Det Dyreetiske Råd				
Det Miljøøkonomiske Råd				
Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø				
DHI A/S				
Djursland Landboforening				
Drivkraft Danmark				
Dronningavlerforeningen af 1921				
Ellegaard Göttingen Minipigs A/S				
Ellen Margrethe Basse				

Emineral				
ETA-Danmark				
Eurofins				
F&P Branche-foreningen for forsikring og pension				
Fagbevægelsens Hovedorganisa-tion (FH)				
Ferskvandsfi-skeriforeningen				
Finans Dan-mark (tidl. Fi-nansrådet)				
Finanstilsynet	x		x	
Fjordland				
Flex Fertilizer System ApS				
Flex Gødning				
FondenTeknolo-girådet				
Forbrugerrådet				
Forbrugerrådet (vil gerne have tilsendt på to mail)				
FORCE Techno-logy				

Foreningen af Bioteknologiske Industrier i Danmark				
Foreningen af danske biologer				
Foreningen af danske brøndborere				
Foreningen af Danske Handelsmøller				
Foreningen af Miljø- plan- og naturmedarbejdere i det offentlige (EnviNa)				
Foreningen af Naturfredningsformænd i Danmark				
Foreningen af Rådgivende Ingeniører				
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug				
Foreningen for Reduceret jordbearbejdning i Danmark				
Fredningsnævn Bornholm				

Fredningsnævn Fyn				
Fredningsnævn København				
Fredningsnævn Midtjylland Vest				
Fredningsnævn Midtjylland Øst				
Fredningsnævn Nordjylland Nord				
Fredningsnævn Nordjylland Syd				
Fredningsnævn Nordsjælland				
Fredningsnævn Sydjylland Nord				
Fredningsnævn Sydjylland Syd				
Fredningsnævn Sydsjælland				
Fredningsnævn Vestsjælland				
Fredningsnævn Østsjælland				
Frednings- nævnformænd i Danmark				
Frie Bønder – Levende land				

Friland A/S				
Friluftsrådet				
Frøsektionen				
Genanvend Bio- masse				
Green Power Denmark				
Greenpeace Danmark				
Grøn Hverdag				
GTS (Godkendt Teknologisk Service)				
Gøma Viborg A/S				
Harsø Maskiner				
HedeDanmark				
Hedeselskabet				
HK-Kommunal				
Holstebro Struer Landbo- forening				
HortiAdvice				
Icrofs				
IDA (tidligere Ingeniørfor- eningen i Dan- mark)				

Innovationscenter for Økologisk Landbrug				
JH Agro				
Klimarådet				
Kolding-Herreds Landbrugsforening				
Kommunernes Landsforening	x	x		
Kyndestoft Maskinfabrik				
Københavns Universitet				
Københavns Universitet - Datalogisk Institut				
Københavns Universitet - Det Juridiske Fakultet				
Københavns Universitet - Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet				
Københavns Universitet - Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet				
Københavns Universitet -				

Institut for Fødevarer- og Resourceøkonomi				
Københavns Universitet - Institut for Plante- og Miljøvidenskab				
Københavns Universitet - Marinbiologisk Laboratorium				
Københavns Universitet - Skov & Landskab				
Landbo Limfjord				
LandboForeningen Midtjylland				
LandboNord	x	x		
LandboSyd				
Landbrug & Fødevarer	x	x		
Landbrugsrådgivning Syd				
Landdistrikternes Fællesråd				
Landinspektørforeningen				
Landsforeningen af Danske				

Mælkeproducenter				
Landsforeningen Dansk Fåreavl				
Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur				
Landsforeningen for Gylleramte				
Landsforeningen mod svinefabrikker				
Landsforeningen Praktisk Økologi				
Lemvigegnens Landboforening				
LHN				
Lif (Lægemiddelindustriforeningen)				
LJM Lind Jensen				
Miljø- og Fødevareklagenævnet				
Miljømærkenævnet				
Miljøservice				

Miljøstyrelsens Referencelabo- ratorium				
Mogens Jen- sen(miljøser- vice)				
Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug				
Nationalt Center for Miljø og Energi				
Natur og Ung- dom				
NF Plus				
NIRAS				
NOAH				
Nordjyllands Trafikselskab				
Odsherreds Landboforening				
OK Laborato- rium for jord- brug				
Organe				
Patriotisk Sel- skab				
Plantning og Landskab, Landsforenin- gen				

Praktiserende Landinspektør- ers Forening				
Professor, dr. jur. Ellen Mar- grethe Basse				
Professor, dr. jur. Helle Teg- ner Anker				
Professor, dr. jur., Peter Pagh				
Rambøll Dan- mark				
Roskilde Tekni- ske Skole (Vil- vorde)				
Roskilde Uni- versitet				
Rådet for Grøn Omstilling (tidl. Det Økologiske Råd)				
Rådgivningscen- ter Nord				
SAGRO				
Sammenslutnin- gen af Danske Erhvervsbiav- lere				
Sammenslutnin- gen af Danske Småøer				

Samson Agro				
SEGES				
SEGES (Viden- center for Svine- produktion)				
Skovdyrkerne (Skovdyrkerfor- eningerne)				
Skovrådet				
Skovrådet Se- kretær Ingof Troensegaard				
Spildevandstek- nisk forening				
Standard Con- sult APS				
Stiesdal SkyClean A/S				
SvineRådgivnin- gen				
Syddansk Uni- versitet				
Sønderjysk Landboforening				
Teknologirådet				
Teknologisk In- stitut				
Tænketanken Hav				

Velas				
Verdens Skove				
Vestjysk Land- boforening				
VKST				
WSP				
WWF Verdens- naturfonden				
Yara Danmark A/S				
Økologisk Landsforening				
Ørum Smeden				
Østdansk Land- boforening				
Aalborg Univer- sitet				
Aarhus Univer- sitet				
Aarhus Univer- sitet - Danmarks Miljøundersø- gelser				
Aarhus Univer- sitet - Faculty of Natural Sciences				
Aarhus Univer- sitet - Faculty of Technical Sci- ences				

Aarhus Univer- sitet - Institut for Agroøkologi				
Albertslund Kommune				
Allerød Kom- mune				
Assens Kom- mune				
Ballerup Kom- mune				
Billund Kom- mune				
Bornholms Re- gionskommune	x	x		
Brøndby Kom- mune				
Brønderslev Kommune				
Dragør Kom- mune				
Egedal Kom- mune				
Esbjerg Kom- mune				
Fanø Kommune				
Favrskov Kom- mune				
Faxe Kommune				

Fredensborg Kommune				
Fredericia Kom- mune				
Frederiksberg Kommune				
Frederikshavn Kommune				
Frederikssund Kommune				
Furesø Kom- mune				
Faaborg-Midt- fyn Kommune				
Gentofte Kom- mune				
Gladsaxe Kom- mune				
Glostrup Kom- mune				
Greve Kom- mune				
Gribskov Kom- mune				
Guldborgsund Kommune				
Haderslev Kom- mune				
Halsnæs Kom- mune				

Hedensted Kommune				
Helsingør Kommune				
Herlev Kommune				
Herning Kommune				
Hillerød Kommune				
Hjørring Kommune				
Holbæk Kommune				
Holstebro Kommune				
Horsens Kommune				
Hvidovre Kommune				
Høje-Taastrup Kommune				
Hørsholm Kommune				
Ikast-Brande Kommune				
Ishøj Kommune				
Jammerbugt Kommune				

Kalundborg Kommune				
Kerteminde Kommune				
Kolding Kom- mune				
Københavns Kommune				
Køge Kommune				
Langeland Kom- mune				
Lejre Kommune				
Lemvig Kom- mune				
Lolland Kom- mune				
Lyngby-Taar- bæk Kommune				
Læsø Kommune				
Mariagerfjord Kommune				
Middelfart Kommune				
Morsø Kom- mune				
Norddjurs Kom- mune				
Nordfyns Kom- mune				

Nyborg Kommune				
Næstved Kommune				
Odder Kommune				
Odense Kommune				
Odsherred Kommune				
Randers Kommune				
Rebild Kommune				
Ringkøbing-Skjern Kommune				
Ringsted Kommune				
Roskilde Kommune				
Rudersdal Kommune				
Rødovre Kommune				
Samsø Kommune				
Silkeborg Kommune	x	x		

Skanderborg Kommune				
Skive Kommune				
Slagelse Kommune				
Solrød Kommune				
Sorø Kommune				
Stevns Kommune				
Struer Kommune				
Svendborg Kommune	x	x		
Syddjurs Kommune				
Sønderborg Kommune				
Thisted Kommune				
Tønder Kommune				
Tårnby Kommune				
Vallensbæk Kommune				
Varde Kommune				

Vejen Kommune				
Vejle Kommune				
Vesthimmerlands Kommune				
Viborg Kommune				
Vordingborg Kommune				
Ærø Kommune				
Aabenraa Kommune	x	x		
Aalborg Kommune				
Aarhus Kommune				
Kommunernes Landsforening				
Gråsten Landbrugsskole*	x	x		